DICAEARCHI
Geographica quædam,

SIVE

DE VITA GRAECIAE.

Eiuſdem Deſcriptio Græciæ, verſibus iambicis, ad Theophraſtum.

Cum Lat. interpretatione atque annot. Henr. Stephani, & eius dialogo qui inſcriptus eſt DICÆARCHI SYMPRACTOR.

EXCVDEBAT
HENR. STEPHANVS,

M. D. LXXXIX.

NICC

DO, S

NO,

sto c

ei

HENR.

Ic

s ad

est,q

partem) quo

culum autori

modis noua

manus sumi co

primùm hab

partem inco

propemodum

quod ex eo multa

moribus quæ

futura sunt.

186

LAO BRVLLAR-
ILLERII DOMI-
REGIS IN AVGV-
concilio consiliario,
eiúsque apud Hel-
uetios legato,
... STEPHANVS S. D.

ICAEARCHI *opusculum ad te mitto, vir ornatissime, (id est, quadam operis geographi-) quod antiquum quidem est, si autoris spectetur: sed duobus is nouum plurimis erit à quibus sumi continget. Nouitatem enim um habebit, quòd vllam eius o- tem incolumem esse, res sit omni- modum inaudita: deinde verò, eo multa discentur de Graeco- ibus quae lectorum auribus no- ra sunt. Quamuis enim ab eius*

argumento qui geographi officio fungi vult, minimè sit alienum, mores & vitæ instituta gentium de quibus scripturus est, commemorare, sed potius istud pars eius esse videatur, vtilissima illa quidem & iucundissima (vel Homero iudice, quē laudantem Vlyssem audimus quòd is sit

Qui mores hominum multo-
rum vidit & vrbes:)

tamen & Strabonem & Pausaniam, Græcos itidem scriptores, hac in parte nō taciturnos tantùm sed penè mutos habemus. At noster Dicæarchus ita de moribus disserit, quibus vniuscuiusque vrbis incolæ prædití erant, necnon vitæ instituta ita describit, vt hoc argumentum operi eius fuisse præcipuè propositum videatur. Quinetiam vt sua populum aliquem laude non fraudat, ita quam quis meretur notam ei inurit: & quidem comicorum testimoniis interdum vtens. Sic de Oropiys vel potius aduersus Oropios, hos Xe-

is affert,
τελῶναι, πάντες εἰσὶν ἅρπαγες
έλος γένοιτο τοῖς Ὠρωπίοις.
oce τέλος festiuè ad τελωνῶν ap
m alluditur: quæ allusio inter-
e Latina repræsentari non po-
Sim autem Philisci comici testi-
alcidenses ornat,
σφόδρ' ἐστὶ Χαλκὶς Ἑλλήνων πόλις.
autem vitia quibus laborabant
ædam non celat, vt vno in loco
inquam in fasciculum collecta
t, de Bœotia loquens: OROPI
: Auaritiam (sed αἰσχροκέρδειαν.
a qui laborant, sordidè auari, vel
na voce sordidi vocantur) TA-
RAE commorari Inuidiam,
SPIIS Contentionem (sed Con-
di studium, siue Contentiosam na-
aut Contentiosum ingenium Græ-
hîc magis sonat.) THEBIS
ruiam, ANTHEDONE Ra-

pacitatem(*violentam quădă auaritiam significat, sicut alterum illud sordidam auaritiam*) CORONEAE *Curiositatem*, PLATAEIS *Iactantiam*, ONCHESTI *Febrem*, HALIARTI *Stupiditatem. Dicit autem ipsosmet Bœotos de his quæ apud se essent infortuniis solitos esse conqueri.*

De ipsa etiam Atheniensium vrbe quàm liberè loquitur! sed tamen ita vt multo plura laudanda quàm vituperanda in ea se inuenire ostēdat. Quid autem festiuius, quid lepidius, quid elegantius Lysippi versibus, quos de hac vrbe ab illo scriptos affert? Afferam igitur eos & ipse iam nunc, ne te quærendis tempus (*cuius vt semper angustiis premaris tot negotia faciunt*) *impendere oporteat.*

Εἰ μὴ τεθέασαι τὰς Ἀθήνας, στέλεχος εἶ·
Εἰ δὲ τεθέασαι, μὴ τεθήρευσαι δ', ὄνος·
Εἰ δ' εὐαρεστῶν ἀποτρέχεις, κανθήλιον.

Quorum hæc est mea interpretatio, cuius te iudicem constituo,

---

Tu truncus es, si n
videris:
Si visæ Athenæ no
sinus es:
Si non graue has r
cantherius.
Atque hæc satis mul
tendum tibi aliquod
u opusculi, quod olim
aus Budæus Guillelm
ræca quidem linguæ
ebraica præsertim cog
antiam quam pater
ueus, attulit.
Hæc autem geogra
(ut plerique sciunt) an
ias non prius edidi, qu
accessionis, sicut &
cis quæ ab eodem
ue quarundam en
ulla spes esset. Sed
re cœpissem, de en

icus es, si non Athenas
:is:
Athenæ non inescant, a-
; es:
graue has relinquere, es
herius.

hæc satis multa (vt opinor) ad
n tibi aliquod velut χῦμα hu-
li, quod olim ex Italia Mat-
dæus Guillelmi Budæi filius, &
uidem linguæ studiosus, sed in
e præsertim cognitione eam præ-
quam pater in Græca conse-
ttulit.

autem geographica ante multos
que sciunt) annos iam excusa, i-
prius edidi, quòd cuiusdam ad il
stionis, sicut & ad ea SCYLA-
uæ ab eodem acceperam, pariter-
uarundam emendationum facta
pes esset. Sed quum desperare ea
cœpissem, de emittendis tãdem quæ

domus tamdiu parietibus inclusa manserant, consilium cepi.

Simul autem de illis tibi dicandis cogitaui, tum quòd te multis de causis dignissimum esse scirem in cuius manus talia venirent (præsertim quum ea eruditione instructus sis quæ ad ferendum de talibus iudicium requiritur) tum quòd nouam noui libri lectionem diuerticulum quoddam mærori tuo futuram sperarem, quã ex tam perturbato statu patriæ tuæ te, eius amantissimum & de ea semper optimè meritum, capere, minimè mirandum est. Vale.

AE A RCHI
aphicorum scripto-
rum pars,

i Stephani lucubratione
illustrata.

THENAS descripturus
Dicæarchus, viam quæ A-
thenas fert, prius describit,
vt in aliis etiam vrbibus fa
cere cõsueuit. Nihil autem
aliud, quàm amœnã esse,
e cultam, dicit: & eiusmodi quæ i-
státibus, aliquam humanitatis spẽ
as verba sunt, ὁδὸς ἡ ἡδεῖα, γεωργου-
α, ἔχουσα τῇ ὄψει φιλάνθρωπον. Quæ
opius non aspiciat, reponendum
ὄψιν: sed malim retinere τῇ ὄψει, &
am ἢ interiicere, hoc modo, ἔχουσα
ει φιλάνθρωπον. Alioqui necesse fuis-
e, ἔχουσα τῇ ὄψει τὸ φιλάνθρωπον: quũ
ωπον hîc per se stare nõ possit. Quum
dicit eam aspectu aliquid humanita-
ere, videtur intelligere, ipsam intuen-

tibus nescio quid humanitatis promittere. Quem sensum illa etiam habent verba, quibus modò vsus sum. Sed è quo loco Athenas ferentem viam describat, id verò nescimus: ideóque scire non possumus, quòd desint ea quæ præcedebant has voces, Ἐντεῦθεν εἰς τὸ Ἀθηναίων ἔπεισιν ἄστυ. quibus subiungũtur illa, ὁδὸς δ' ἡδεῖα, &c. Atque hîc suspectũ est etiam verbum ἔπεισιν: quum moré suum seruando (quem aliquot postea loci nobis ostendent) debuerit dicere, ἐντεῦθεν εἰς τὸ Ἀθηναίων εἰσὶν ἄστυ στάδια μ, vel ν, vel quicunque esse potuerit stadiorum numerus.

Atheniensium vrbem scribit esse talem vt primo aspectu, eorum expectationi qui in eam adueniunt, minimè sit responsura. Atq; hoc addit, postquã eam aquæ [vel bonæ aquę] inopia laborare, & malè in vias sectam esse, domorum plerásque, viles, paucas vsui esse [vel vtiles esse] dixit. Nisi quis χρησίμας, siue χρησίμους, commodas interpretari malit. Verùm hoc nõ adeò illius hac in parte existimationem apud eos qui peregrè in eã adueniebant, minuisset: quum incommodè habitare, eiusmodi sit incommodum quod huic vrbi cum aliis plerisque cõmune fuisse, verò absimile videri non possit, iudicium ex multis ædificiis multarum

e frequentantur vrbium (præ-
in certis quibusdam regioni-
olentibus. Vbi porrò ea com-
ob quę exteros, hanc in vrbem
vix aspectu primo credituros
anc esse illam vrbem quæ ap-
ienæ: statim subiungit, paulo
iros esse illos quod subitò cre-
uerint: & tum ad descriptio-
quæ magno huic vrbi sunt or-
nit. Verùm hîc numerum mu-
n dixisset, ἀπιστηθείη ὑπὸ τῶν ξέ-
ίη, &c. mox dicit, μετ' οὐ πολὺ
τις. Sed illud ἀπιστηθείη factũ est
στηθείη: de quo dicam quum hu-
ba, iis quibus viæ mentionem
na, attulero. Ita igitur ille, Ἡ δὲ
πᾶσα, οὐκ εὔυδρος· κακῶς ἐρρυμο-
ὰ τὴν ἀρχαιότητα. αἱ μὲν πολλαὶ τ
εῖς, ὀλίγαι δὲ χρήσιμαι. ἀπιστηθείη
ῦνης ὑπὸ τῶν ξένων θεωρουμένη, εἰ
ροσαγορευομένη τῶν Ἀθηναίων πό-
πολὺ πιστεύσειεν ἄν τις. Hîc ex
quod nullo tolerari modo po-
, quidem faciendum esse puta-
θείη: sed verbũ πιστεύσειεν oppo-
lectione illa ἀπιστηθείη, potius
e quòd minus durum est, θεωρου-

μθμύη ἀπιστηθείη εἰ ὄστὶ, quàm θεωρȣμθμύη ἀπιστηθείη εἰ ὄστί. Minus durum eſſe quum dico, duriuſculum eſſe non nego. Dicitur enim θεωρȣμθμύη ἀπιστηθείη, pro οἱ θεωροῦντες ἀπιστήσειαν. Verùm hunc ſcriptorem & vocabula & loquendi genera ſibi peculiaria habere comperi.

Vt autem ad ſequentia pergamus, deſcribens hic illa quæ magnum huic vrbi ornamentum afferunt (opponere autem velle videtur iis quæ de ædificiis priuatis dixerat: quaſi ex illorum contemplatione crediturі ſint noui hoſpites quod ex horum aſpectu propemodum incredibile futurum erat) à theatro initium ſumit: quod pulchritudine omnia totius orbis theatra anteire tradit. Templo Mineruæ locum in ſua deſcriptione dat ſecundum: tertiū habet Parthenon, theatro ſuperiacēs: quartū, Olympium: quintus datur tribus gymnaſiis, quæ conſita eſſe arboribus & ſolum gramineum [ſeu herbidum] habere dicit. Eius verba ſunt, Ὧδε ἦν τὸ ἐν τῇ οἰκουμθμύῃ κάλλιστον θέατρον, ἀξιόλογον, μετὰ καὶ θαυμαστὸν Ἀθηνᾶς ἱερὸν, πολυτελὲς, ἀπόβιον, ἄξιον θέας. ὁ καλούμθμος Παρθενὼν ὑπερκείμθμος τοῦ θεάτρου μεγάλην κατάπληξιν ποιεῖ τοῖς θεωροῦσιν. Ὀλύμπιον, ἡμιτελὲς μθμ, κατάπληξιν δὲ ἔχον τὴν τῆς οἰκο-

κα φλεύ· γενόμενον δ' αὖ βέλτιεπιλέθη. Γυμνάσια τρία, Ἀκαιον, Κυνόσαργες· πάντα κατάδενδρα ἐδάφεσι ποώδη. Sed hîc quæta sunt, ideóque nullus illis ac: est superscriptus. de quibus tauam verba faciam, aliquid de : & de Olympio dicam. Parthenierunt cum alii, tum verò ausanias: sed ille templum esse quod tamen colligi ex eo potest nentionem faciat postquā teme & veteris templi Poliadis meutē scribit, *In eo tēplo quod Parellant*. At verò Olympii men:ens Strabo, imperfectum fuis& ipse testatur: & quidem eadē υτελὲς vtens. ὅπερ (inquit) ἡμιτεε τελευτῶν ὁ ἀναθεὶς βασιλεύς. ιniam, Adrianum Iouis Olymm dedicasse legimus: vetus aun Iouis Olympii templum, exiosdam à Deucalione fuisse ædied neutro in loco dicit ὀλύμhîc quidem, ὀλυμπίου Διὸς ἱερὸν, : Διὸς τοῦ ὀλυμπίου ναόν. Quinetiā habuisse Iouis Olympii templū, conicis tradit. At in Corinth.

cuiusdam meminit quod eadem illa voce appellat ὀλύμπιον. Thucydides verò τὸ τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου ἱερὸν vocat, lib. 2, pag. 54, meæ editionis. Sed tanquam de perfecto, non de imperfecto, loqui videtur. Nec Aristoteles de eo loquens, imperfectum mansisse dicit: qui Olympium nominat, ita scribens, Polit. lib. 5, *Tyranni est, ciues ad inopiã redigere, vt præsidium alere non necesse habeat, atque vt illis in opere quotidiano occupatis struere insidias non vacet. Exemplo sunt AEgyptiæ pyramides, & dona quæ Cypselidæ diis consecrarunt: necnon Olympium, quod Pisistratidæ ædificandum curarunt.* Nunc vt ad ea quæ emendatione egent veniam, non dubito quin pro μετα scribendum sit μέγα: at pro αποβιον nõ malè (siquis meæ coniecturæ hîc quoque locus est) reponetur ἀποβλεπτον. Neutri autẽ voci accẽtum superscripsi, vt eo quòd accentu priuatæ essent, mendosæ esse indicarentur. Illud adiectiuum ἀξιόλογον quum vel ad theatrum vel ad Mineruæ templum referri possit, ad hoc potius quàm ad illud pertinere crediderim: quòd postquã dictũ est, κάλλιστον τῶν ἐν τῇ οἰκουμένῃ θέατρον, oratio nõ crescere sed potius decrescere videatur, si idem dicatur esse ἀξιόλογον.

xponit proximè sequentibus verbis, ıodo hæc vrbs eorum desiderio qui lium artium amore tenerentur, fatis- ob varias variorum philosophorum s posset. Inde ad ea transit quæ terra ɔducit: & maiorem horum suauita- ıàm abundantiam esse tradit. Suaui- m declaratur his verbis, ἀτίμητα καὶ τῇ γεύσει (vbi obseruandum est, ἀτί- lem vsum habere qualis est in ἀτίμη- ος: quod legitur in epistolis quæ vul- laridi adscribuntur, pro amico qui ıtis magno pretio æstimari potest: no verbo, inæstimabilem ex Liuio at verò raritatem ostendant necesse ɿoces, μικρῷ δὲ σπανιώτερα. quan- ɿui deesse quidpiam huic loco ma- ı sit: quum ea comparatio qua hîc unt enim hæc per comparationem ρῷ δὲ σπανιώτερα) non habeat quò . Neque verò ea tantùm quæ il- respondeant, sed alia etiam deside- ıbile est. Esset enim ἀπροσδιόνυσος ı abrupta mentio eius rei quæ ser- bliuionem induceret, nisi aliqua ac seruitute dicta essent. Quine- ersatiua particula ἀλλὰ vim suam ıuisset, ideóque locum hîc nullum

habuiſſet, niſi aliqua quibus aduerſaretur, præceſſiſſent. Hunc enim ex illis verbis ſenſum colligimus, Sed peregrinorum animis obliuionem ſeruitutis affert ſtudium atque opera quā in rebus quæ ſuis deſideriis ſunt conſentaneæ, ponunt. Huc pertinet etiam quod dicit *ψυχῆς ἀπάτῃ*. nā *ἀπάτῃ* tale eſſe crediderim quale apud Naſonem eſt fallere: vbi dicit *fallere curas*.vt,

Fallebat curas ægráque corda labor.

Eiuſmodi eſt apud eum (licet *χαυνοπρέπειαν* quandam præ ſe ferens) *dare verba curis*: in hoc verſu,

Experior curis & dare verba meis. In eo autē cui hic adiūctus eſt, *fallere labores* dicit,

Detineo ſtudiis animum, fallóque labores.

Sic igitur ſtudia quibus animus detinetur, & quibus curæ atque labores falluntur, ſunt *ψυχῆς ἀπάτῃ*. Quæ autem ſequuntur, durè & ipſa dicta ſunt: ex quibus non aliū poſſe ſenſum erui puto, quàm, plebeculā præ voluptate quam afferunt res ſpectatu dignæ, famem ſuam non ſentire, & cibi etiam obliuiſci: at iis qui habent vnde ad vitam neceſſaria comparent, nullam cum hac poſſe conferri vrbem, quod ad delectationem attinet. Clauditur tandem hic locus ſermone quodam qui OEdipo planè opus habet.

iptio eſt ita ſcripta, Ἑορταὶ παντο-
τόφων παντοδαπῶν, ψυχῆς ἀπάται
πις· σχολαὶ πολλαί, θέαι συνεχεῖς. τὰ
: τῆς γῆς πάντα, ἀτίμητα καὶ πρῶτα
ικρῷ δὲ σπανιώτερα. ἀλλ' ἡ τῶν ξένων
ιχουμένη ταῖς ἐπιθυμίαις δι' ἁρμο-
ὶ, περισπῶσα τὴν διάνοιαν ἐπὶ τὸ
θην τῆς δουλείας ἐργάζεται. ἔστι δὲ
ις ἡ πόλις καὶ σχολαῖς τοῖς δημοτι-
θητος λιμὸς, λήθην ἐμποιοῦσα τῆς
ροσφορᾶς· ἐφόδια δὲ ἔχουσιν, οὐδὲ-
πρὸς ἡδονήν. καὶ ἕτερα δὲ ἡ πόλις
ὶ πολλά. καὶ γὰρ αἱ συνέγγυς αὐτῆς
στεια τῶν Ἀθηναίων εἰσίν. ἀγαθοὶ δὲ
τες αὐτὴν παντὶ τεχνίτῃ περιποιῆσαι
λὴν ἐπὶ τοῖς ἐντυγχανομένοις, ἐκ-
: διημερείας, θαυμαστὸν πλινθίνων
όπῳ διδασκάλιον.

CAP. II.

THENIENSIVM deinceps & Atticorũ mores valde inter ſe diſſimiles deſcribit: illorum, laudandos: horũ contrà, vituperandos. Quemtẽ hoc præcipuè nomine com-

mendanda fuiſſe videntur iſta huius autoris ſcripta, quòd in iis de moribus etiam ageret quibus ipſarum vrbium incolæ prædīti eſſent, ita inter eos locos quibus alicuius populi mores deſcribit, præcipuos eſſe duos exiſtimo: eum nimirum in quo fuſè Thebanorum ingenium perſequitur: & iſtum, vtpote ex quo nõnulla minimè vulgaria, præſertímq; illud inter Athenienſes & Atticos hac in parte diſcrimẽ ſcitu digniſſimũ, diſcamus. Ex incolis (inquit) alii ſunt Attici, alii Athenienſes. Attici quidem, curioſè loquaces, occulti & tecti, ſycophantæ, exploratores vitæ peregrinorum: at verò Athenienſes magno ſunt animo præditi: inéſtque moribus illorum ſimplicitas: quinetiam genuini ſunt amicitiæ cuſtodes [vel conſeruatores.] Deinde poſtquam paucula interiecit, de quibuſdam quos λογογράφους appellat, (quæ paulo pòſt explicabo) addit de Athenienſibus, vel potius de iis quos ſinceros [ſeu puros] Athenienſes appellat, eſſe acres artium auditores. Sed omiſſio vnius vocabuli nos hîc incertos reddit. Ita enim apud eum legitur, οἱ δὲ εἰλικρινεῖς Ἀθηναῖοι, δριμεῖς τῶν τεχνῶν ἀκροαταὶ, διὰ τὰς συνεχεῖς * nam deeſſe ſubſtãtiuum quòd cum συνεχεῖς iungatur, manifeſtum eſt. Miretur præ-

ur εἰλικρινεῖς addiderit, quasi
em Athenarum incolas in At-
nienses diuidens, & omnes ge-
nienses ab Atticis distingués,
s attinet: deinde subdiuisione
iésibus vtés. Alioqui dicendũ
nolle hanc laudem vni Athe-
i esse peculiaré, sed eos ipsos de
oquutus sit Athenienses velle
rinde acsi dixisset, ἐκεῖνοι δὲ οἱ
ναῖοι, & intelligeret, illos etiã
rocauit, generali Atheniésium
prehendi: quum tamen non
es εἰλικρινεῖς, id est, sinceri si-
ienses: vel, puri puti Atheni-

n describendis quidem Athe-
ribus, verbis satis apertis vsus
uod de Atticis dicit, περίεργοι τ
vnam expositionem admit-
n in vtroque vocabulo. Nam
is quidem dicuntur homines
osi, qui anxiam & putidam
o diligentiam adhibent in re
præsertim si res ea sit eiusmodi,
nam laudé nec magnam vtili-
possit. Potius inquam ita acci-
cabulum: verùm id transferé-

do ad personam quod alioqui magis rei cõuenit, possunt etiã περίεργοι intelligi fortasse qui superuacaneè re quapiã vtũtur, nec loci ac temporis ratioñe habẽtes: qui nimii sunt siue nimis frequentes in vsu rei cuiuspiam: siue, quibus nimium frequens est rei alicuius vsus. Alioqui siquis hoc tantùm cogitet, quod curiosum est, id esse superuacaneũ, quæ sit inter has expositiones differentia, minimè percipiet. Sed huius adiectiui interpretationem ex substantiui sequentis interpretatione pendere, non immeritò quis dixerit. Si enim λαλιαὶ de sermonibus iis intelligatur, qui loquacibus vel nugari volentibus conueniunt (vel breuius, de futilibus & nugatoriis sermonibus) tum curiositatẽ taxari ille putet, quòd in iis quoque non secus ac seriis, curiosi essent: sin ad dicacitatẽ referatur, tum verò nimium eius vsum notari existimet. Vtrãq; autẽ significationem inesse huic substãtiuo constat: priorem quidem, ex Plutarcho, qui λαλιὰν ἄπαικτον καὶ φλυαρίαν vocat quod λόγον κενὸν καὶ φλυαρώδη dixerat: posteriorem ex Aristophane, qui λαλιὰν & στωμυλίαν copulat. Adde quòd pro hac expositione facit Ἀττικὸς μυκτὴρ, qui in prouerbium abiit. Verùm vt hanc disceptationem claudam, & controuersiam, quã-

ırimam, pluralis quoque
;nificationi non itidem a-
atque vt hoc detur, cur nó
t vocem παρέργοι ad curio-
um, non minus quàm ad
ıacaneũ eiusdẽ vsum re-
ıuum addit ὕπουλοι, multo
,nominiæ notam inurit.
υλοι, qui minimè sunt can-
è sunt aperti, sed occulti ac
. Præsertim tamẽ significa-
ıua vtuntur qui occultè si-
qui ont vn gardederriere,
nur. Illis autem verbis Te-
quum ita vtor, ab vsu Lati-
imè discedo. Nam Cicero;
ominem dixit, idem vicis-
Quinetiam Occultum apud
s, vbi dicit, *Sin autem me a-*
:um lubet fingere. Idem De
pulauit, *Is enim qui occultus*
., tantum abest vt se indicet,
t dolere alterius improbè fa-
uid est enim aliud esse versu-
: monere lectorem volui, ne
ı meo etiam Thesauro Græ-
ere vsurpasse, præsertímque
Gallici sermonis imitatione

ſumpſiſſe putaret. Hoc autem addo, in aliquot Ciceronis locis, planè reſpondere vocem Tectus metaphoricam Græcæ στεγανός: cuius origo pariter origini illius reſpondet. eſt enim à στέγω, ſignificante Tego. Dicitúrque interdũ metaphorica itidem ſignificatione στέγω, pro Arcana ſeu ſecreta in pectore clauſa cõtineo, & caueo diligenter ne lingua ea effutiat. Ideóque στεγανώτερος Ἀρεοπαγίτου, quod prouerbialiter dicitur, malim interpretari Tectior Areopagita, quàm Taciturnior Areopagita. Quiſquis enim tectus eſt, is etiam taciturnus eſſe ſolet, in iis quidem certè quæ occultare vult: ſed qui taciturnus, non continuò dicendus eſt tectus. Vtitur autem comparatiuo & Cicero in Oratore. Iam verò eſſe ita intelligendum illud prouerbium, vel hæc AEliani verba teſtantur, ἔλεγε στεγανωτέρους εἶναι τοὺς βουλευτὰς, καὶ φυλάττειν τὰ τῆς σκέψεως ἀπόρρητα. Sed obſeruandum eſt diligenter quod dixi, quum noſter ſcriptor videatur latam nomini ὕπουλοι ſignificationem dediſſe, tanquã opponere volẽs Atticos ὑπούλους Athenienſibus, quos vocat ἁπλοῦς τοῖς τρόποις: tamẽ vocẽ illã dici potius de hominib⁹ qui in iis quas alũt ſimultatib⁹, occulti ſũt & tecti.

Poſtremum illud, eſſe exploratores ſeu

e peregrinorum, conuenit
æcedere epitheto συκοφαν-
n sycophantarum ita in vi-
inquirere. Ideo autem po-
um vitam eos explorasse cre
moribus & institutis vrbis,
s non assueti, sæpe delinque-
d saltē committerēt quod sy-
sionē eos calumniis suis exa-
ret: præterea quòd magis au-
cinio destituti essent. Sic certè
s negotiū facessi dicit à quibus
χράφους appellat: perinde (vt o-
uis Latinè per contemptum, si-
ne inuidioso vti volēs, rabulas
qui causidici vocantur. Vtitur
icipio σείοντες in significatione
sed ab Hesychio tamē annotata:
dubito quin σείοντες hîc sit συκο-
ς. Sed postquā dixit ille σείειν esse
συκοφαντεῖν, addit sumptam esse
ram ἀπὸ τῶν τὰ ἀκρόδρυα σειόντων:
ens, ni fallor, quòd sicut arbori,
uccutitur, aliqua suorum fructuū
dit, sic illi qui à sycophantis exagi-
non soleant sine aliqua bonorum
iactura, eorum calumnias effuge-
òd si nullum significationis huius

teſtimonium extaret, qua *σείειν* ponitur pro *συκοφαντεῖν*, videri poſſet ita ſumendum vt *ἀνασείειν* interdum ſumi videmus: pro Solicitare ad res nouas, ſiue Concitare ad ſeditionem. Cæterùm paucis tandem verbis encomium Athenarum latiſſimè patẽs, includit: dicens, quantum cæteræ vrbes in iis quæ ad voluptatem, necnon iis quæ ad vitæ emendationem pertinent, ab agris differrent (niſi quis malit, quantum agris præſtarent) tantum diſcriminis inter Athenienſium vrbem & reliquas fuiſſe.

Totius huius loci verba hæc ſunt, Τῶν δ᾽ ἐνοικούντων, οἱ μὲν αὐτῶν, Ἀττικοὶ, οἱ δὲ, Ἀθηναῖοι. οἱ μὲν Ἀττικοὶ, περίεργοι ταῖς λαλιαῖς, ὕπουλοι, συκοφαντώδεις, παρατηρηταὶ τῶν ξενικῶν βίων· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, μεγαλόψυχοι, ἁπλοῖ τοῖς τρόποις, φιλίας γνήσιοι φύλακες. Διατρέχουσι δέ τινες ἐν τῇ πόλει λογογράφοι, σείοντες τοὺς παρεπιδημοῦντας καὶ εὐπόρους τῶν ξένων. οὓς ὅταν ὁ δῆμος λάβῃ, σκληραῖς περιβάλλει ζημίαις. οἱ δὲ εἰλικρινεῖς Ἀθηναῖοι, δριμεῖς τῶν τεχνῶν ἀκροαταὶ, διὰ τὰς συνεχεῖς * τὸ καθόλου δ᾽ ὅσον αἱ λοιπαὶ πόλεις πρός τε ἡδονὴν καὶ βίου διόρθωσιν τῶν ἀγρῶν διαφέρουσι, τοσοῦτον τῶν λοιπῶν πόλεων ἡ τῶν Ἀθηναίων παραλλάττει. Poſſem autem aliquot Græcorũ locos cum illa morum deſcriptione in quibuſdam cõuenientes

uenientes

ıinatim poetarum comi-
d huius loci esse non arbi-

. P. III.

: E N A R V M encomio,
od paucis verbis inclusum,
issimè patere dixi, admoni-
nē de periculo quod à me-
ricibus imminet, subiūgit,
(inquit) in vitandis mere-
nda est diligētia : ne quis per
malo suaui intereat. Vel, Sed
quātum fieri potest, cauere
in dulce exitiū insciēs inci-
sunt, Φυλακτέον δ' ὡς ἔνι μά-
, μὴ λάθῃ τις ἡδέως ἀπολόμε-
uēdi genus, per verbū λανθά-
ı aliis etiā modis, seruato eo-
etari, ad meū Thesaurū Grę-
ores, qui eos discendi desider-
r, remittere malo. Illis porro
simos & lepidissimos Lysippi
git: non alia præfatione vtens,
ίχοι Λυσίππου. Sic autem solet
stes comicos citare, dicendo

tantummodo οἱ στίχοι, vel ὁ στίχος: minimèq; addẽdo illic μαρτυροῦσι, hîc μαρτυρεῖ, vel aliud huiuſmodi verbũ. Ita igitur Lyſippus,

Εἰ μὴ τεθέασαι τὰς Ἀθήνας, στέλεχος εἶ·
Εἰ δὲ τεθέασαι, μὴ τεθήρευσαι δ', ὄνος·
Εἰ δ' εὐαρεστῶν ἀποτρέχεις, κανθήλιον.

Quorum verſuum elegantia quoniam cum obſcuritate coniuncta eſt, quem ex illis erui ſenſum, lectori conſiderãdum proponam, eiúſque iudicio (ſi modò hoc illi non obtuſum eſt atque hebes) ſubiiciam.

Si (inquit) Athenarum ſpectator non fuiſti, truncus es. Quod perinde eſſe puto acſi diceret, Si, quum tantis támque variis laudibus Athenæ ab omnibus efferantur, eas tamen non ſpectaſti, quòd laudes illæ nullum tibi eas viſendi deſiderium excitarint, non homo, ſed truncus appellandus es.

Sin earũ ſpectator fuiſti, ſed nõ es irretit⁹, aſinus es. Id eſt, Sin ita ſpectator earũ fuiſti vt te ſuis illecebris nõ irretierint, es aſinus.

At ſi æquo animo ab illis diſcedis, es aſinus clitellarius. Quẽ tamẽ verſum admittere ſenſum duplicem exiſtimo: vt declarabo, quum meam de tribus his appellationibus, στέλεχος, ὄνος, κανθήλιον, ſententiam aperuero. Voce στέλεχος truncum arboris ſignificari, ſatis notum eſt: ſed hoc quoq; ſciendum eſt,

ora Græcos ſuum στέλεχος in-
re, qua Latini ſuam vocem
unt: quos meritò illos hac
nitari dixerimus. Pro eodem
ex, necnon ſtipes. Cicero De
i, *Neque enim accuſandũ eum
i: non plus quàm ſtipitem illũ,
ninum eſſet, neſciremus: niſi ſe
met diceret.* Idem *truncus &*
in Piſonem, *Sed qui, tanquã
pes, ſi ſtetiſſet modò, poſſet ſuſ-
itulum Conſulatus.* Dicuntur
que de homine qui planè eſt
upidus & ſtolidus. Ex Teren-
n ſtultum dici ſolitum *ſtipes,*
n Heautont. Act. 5, ſcena 1, *in
um rerum conuenit, Quæ ſunt
n, caudex, ſtipes, aſinus, plum-*
nẽ loco per στέλεχος Lyſippus
maius exprimere voluiſſe vi-
: nimirũ acſi quis verbis Per-
tetur, *cui cornea fibra eſt.* Nam
im apud eum cornea fibra
lla laudis cupiditate tangitur
tur, ita de eo aptiſſimè dictũ
uius aures quum quotidie in-
icuius laudibus perſonẽt, nul-
viſendæ cupiditate tangatur:

cui alioqui satiffacere possit. Ad secũdam autem appellationem quod attinet, quæ est ὄνος, talem metaphoram non solùm in Latina lingua (vt vel in illo Terentii loco videre est) sed in vernaculis etiam linguis retineri scimus: verùm hîc ad prouerbium respici crediderim, ὄνος λύρας, vel ὄνος λύρας ἀκούων: vt qui Athenarũ ita fuit spectator vt nullis earum illecebris sit captus, comparetur asino, de quo dictum fuit, ὄνῳ τις ἔλεγε μῦθον, ὁ δὲ τὰ ὦτα ἐκίνει. Neque enim hæc ita intelligo vt ab Erasmo intelligũtur: quanuis nullam huius loci mentionẽ fecerim in iis quas olim edidi animaduersionibus in Erasmicas quorundam adagiorum expositiones. *In eos* (inquit ille) *qui quum nihil intelligant, tamen perinde quasi nihil non intelligant, ita nutibus alludunt aut arridẽt dicentibus*. Quibus addit, *Est autem asino naturale, subinde mouere auriculas, veluti significanti se iam intelligere, quum nihil etiam audierit*. At ego crediderim referẽdum hòc ad magnum animalis huius stuporem, quo fit vt nulla vllius vocis, quantumuis canoræ, (non enim me hîc astringo ad significationem nominis illius μῦθον: sed simul ad illa ὄνος λύρας ἀκούων respicio) nulla vllius concentus voluptate capiatur: vt quædam animalia capi vi-

nde etiã fit vt nullo signo volupta-
cpisse ostendat, sed tãtùm suo more
ueat. Cum hoc enim animali aptè
ır qui idcirco captus illius vrbis il-
ıon fuerit, quòd adcò stupidus es-
u voluptatum quæ in ea sunt non
. Ad tertiam appellationem ve-
λιον: qua significatur asinus clitel-
i tamen κανθήλιος potius dicitur,
ıutem ipsa clitella: (quanuis in hoc
pluralis numerus potius vsurpe-
: mendi suspicio hîc oriri possit.
ıs modis (vti dixi) versus hic expo
detur. Vnº est hic, Si, quũ earũ spe-
is, æquo animo discedis: vel, si
ıtes impetrare, vt tibi nõ molestũ
cedere, non iam es asinus tantùm
sed asinus clitellarius. Alter est i-
hi magis arridet) Quòd si, quum
ıtator fueris, & tibi contigerit vt
ita discedis tamẽ ab illis vt æquo
s quæ tibi semel irretito toleran-
, dignus es qui asinus clitellarius
Non minus enim patienti es in-
n asellus, qui verberum & aliorũ
et malorum statim obliuiscitur,
auius dorso subiit onus, nihil a-
auriculas demittit. Quæ postre-

ma de asello verba, sunt Horatii: sed omitto quod de eodem addit, iniquæ mẽtis. Quum autem dixerit, φυλακτέον δ' ὡς ἔνι μάλιστα τὰς ἑταίρας, μὴ λάθῃ τις ἡδέως ἀπολόμενος, atque his verbis versus Lysippi subiunxerit, non dubium est quin ad meretrices ista referenda sint, quæ semel irretitos iugũ suum quantumuis durum ferre cogunt. Hæc est mea de versibus istis sententia. Cæterùm quod in paraphrasi primi versus dixi, Non homo es, in eo Tullium imitatus sum, qui lubenter tali ioco hæc præfigit. Sic legimus Epist. ad Atticũ, lib. 1, *Abest enim frater ἀφελέστατος, & amantissimus mei: non homo, sed litus atque aer, & solitudo mera.* Vbi lubenter hanc lectionem sequor, potius quàm alteram, quæ habet, *& amantissimus Metellus.* Item epist. 12, vel 13, lib. 7, *L. Cæsarem vidi Minturnis ad* VIII *cal. Febr. mane cum absurdissimis mandatis: non hominem, sed scopas solutas: vt idipsum mihi ille videatur irridendi causa fecisse, qui tantis de rebus huic mandata dederit.* Sed obseruandũ est, quod in illo priore loco dicitur, *non homo, sed litus atque aer, & solitudo mera,* laudantis verba esse: contrà in hoc posteriore, *non hominem, sed scopas solutas,* esse vituperantis: siue hunc scopas solutas appellet, ad eius sermo-

nem respiciendo, cui nec pes nec caput esset: (q. d. Nihil ineptius homine isto fingi potuisset, ad exponenda illa mãdata, quũ eius sermoni nec pes nec caput esset) siue aliò respiciat. Ad illum autem priorem locum quod attinet, præcedentia mihi propemodum persuadẽt, eum vocare fratrem suum, 'itus, aerem, & solitudinem, tanquam eum n cuius sinum non minus tutò arcana omnia consilia deponere posset, quàm si ea ori & solitudini committeret. Atque ita nueniet hoc cũ eo quod vulgò dicimus, iod mihi dixeris, lapidi dixeris.

Cæterùm tres illos versus sequuntur alii, s licet eundem comicum scripsisse, & il- biunxisse credibile sit, quum tamen ex d hos accedes, è luce ad tenebras veni- i videberis. Atque adeò in hoc istius aphi loco, id est, quem iste affert (vt n eum scriptum inuenimus) meritò remus aut saltem imitaremur quod phos facere fuisse solitos, ex Plutarcimus: vt nimirum si qua cognitio- m fugerent, ea extremis tabularum coarctarent. Hæc enim sunt quæ versus proximè sequuntur verba, ς ἔοθ᾽ Ἕλληνας ἡ ῥόδοις διαστὴν ᾠδίαν ἢ ἀμεγανδίαν. τὸ γὰρ ἀλιευτὰ μεγάλην

εἰς χολὴν ἄγει, τὸ δὲ αλιακον ετος με μαίνεσθαι ποιεῖ. ὅταν δὲ τὴν λευκὴν τὶς αὐτῶν περαίως αλιακον εἶναι σέφανον εἴπῃ, πνίγομαι οὕτως ἐπ' αὐτοῖς, ὥστε μᾶλλον ἂν θέλειν ἀποκαρτερεῖν ἢ ταῦτ' ἀκούειν. Sic autem restitui possunt suis numeris hæc verba,

Αὕτη πόλις ἔσθ' Ἑλληνὶς ἡ ῥόδοις διαστὴν
Εὐωδίαν ἔχουσα καὶ αμαληδίαν.
Τὰ γὰρ αλιειτα μεγάλην εἰς χολὴν ἄγει,
Τὸ δὲ αλιακον ετος με μαίνεσθαι ποιεῖ.
Ὅταν δὲ τὴν λευκὴν τὶς αὐτῶν περαίως
Αλιακον εἶναι σέφανον εἴπῃ, πνίγομαι
Οὕτως ἐπ' αὐτοῖς, ὥστε μᾶλλον ἂν θέλειν
Ἀποκαρτερεῖν ἢ ταῦτ' ἀκούειν.

Ita quidem verba hæc separãdo, redditi fuerint illis sui numeri, præterquam in primo versu: qui tamẽ stabit & ipse, si διαστὴν ῥόδοις inuerso ordine legatur. Sed quæ deprauatè scripta sunt (quibus propterea minimè accentum superposui) suæ integritati restituere, id certè non opis est nostræ. Pro αμαληδίαν quidem quid reponendum sit, inuenisse mihi videor, nimirum ἅμ' ἀηδίαν: item χολήν μ' ἄγει pro χολὴν ἄγει: & ἔθος pro ετος. Sed hæc sanasse parum profuerit, quũ præcipua vulnera supersint in αλιειτα & αλιακον. Hæc enim vocabula vertisse me in omnes facies, sed nihil affulsisse mihi lucis

fateor. Esto enim, versum posse admittere ἁλιαστικὰ pro ἁλιασταὶ, quorsum piscatorum, qui ἁλιεῖς vocantur, mentionem hîc fieri dicemus? Alioqui certè eodem postea modo ἁλιακὸν vtrobique pro ἁλιαστικὸν accipere possemus. Piscium quidem venditores variis conuitiis & maledictis à comicis fuisse exagitatos scio: (quorum exempla ex Antiphane, nec non ex Amphide extant, hoc, dicente τοῖς καταράτοις ἰχθυοπώλαις: illo, τοῖς ἰχθυοπώλαις τοῖς κακῶς ἀπολουμένοις) sed piscatores pari odio flagrasse non puto: quanuis apud Athenæum quædam & aduersus illos dicta legantur. Multo enim plura & luculentiora apud eundem magni aduersus ἰχθυοπώλας odii testimonia extant. Quòd si quis ad ἡλιαία, fori iudicialis nomē, cogitationem conuertat, quasi hic Atheniensium φιλόδικον ingenium sibi exosum esse dicat (vocabantur enim & φιληλιασταὶ qui erant φιλόδικοι) atq; ita τὴν δίκην vocari dicat τὴν δίκην ψῆφον, quæ diceba-tur etiam ἡ σώζουσα, multi nodi soluendi supererunt. Iam verò & ἅλια legimus pro festo apud Rhodios solēni: sed vel suspicari huius mentionem à Lysippo factam esse, plusquam ridiculum esset, risum autem is augeret cui vox ῥόδοις suspecta, oc-

casionem de Rhodiis vel Rhodo cogitandi præberet. Hæc habui quæ de isto loco, tanquam palpans in tenebris, dicerem.

Cap. IIII.

Oropus inter vrbes quarum descriptionem ex eodem scriptore afferre possum (quum inter alia deesse videantur non pauca quæ illi de Athenis sermoni proximè subiuncta erant) prima est ordine. Antequā autē de ea dicat, viæ quę ad ipsam ducit, mētionem facit: sed ita vt quo ex loco hæc intelligenda sit, ignoretur. Quicunque autem is fuerit, ab eo fuisse arduam tradit: addens etiam, plurima esse diuersoria rebus ad vitā necessariis bene instructa, quæ laborem illū leuent. Sunt alioqui nonnulla in huius descriptionis initio deprauata. ita enim legitur, Ἐντεῦθεν εἰς Ὠρωπὸν διὰ δαφνιδὸν καὶ τοῦ Ἀμφιαράου Διὸς ἱεροῦ ὁδὸν ἐλευθέρῳ βαδίζοντι σχεδὸν ἡμέρας πρόσαντα· ἀλλ' ἡ τῶν καταλύσεων πολυπληθία, τὰ πρὸς τὸν βίον ἔχουσα ἄφθονα, καὶ ἀναπαύσεις, κωλύει κόπον ἐγγίνεσθαι τοῖς ὁδοιπόροις. Primùm illud δαφνιδὸν mendosum esse, nemo non videat: cui nullum ideo

accentum ſuperpoſui: ſed quid pro eo reponi debeat, id verò nõ quilibet videre poſſit. Nam licet Δαφνοῦντα & Δάφνην, vrbium eſſe nomina ſatis notum ſit, διὰ Δαφνοῦντος tamen vel διὰ Δάφνης non liceat reponere. Cæterùm quum aliquot vrbibus nomen iſtud Ὠρωπὸς commune ſit, (nam Stephanus plures enumerat) de Oropo Bœotiæ hæc dici ſciendum eſt, de qua ille ab Euphorione ſcribi dicit, Ὠρωπός τε καὶ Ἀμφιάρεια λοετρά. Sed Ἀμφιάρεια λουτρὰ vocarunt vrbem quã alio nomine Ἅρμα: at verò Amphiarai templum Oropo eſſe vicinum, ex Pauſania quoque diſcimus. ſiquidem ab ea duodecim duntaxat ſtadiorum interuallo diſtare tradit. Ideóque quum paulo pòſt dicit, Oropiis eſſe templum Amphiarai, id in vrbe ipſa eſſe minimè intelligendum eſt. Scribit idem, *Agrum autem Oropienſem, qui inter Atticum & Tanagricum medius eſt, olim tenebant Bœoti, nunc autem in Athenienſium eſt ditione. Hi enim quum aſſiduè bellum de eo geſſiſſent, non antè firmam eius poſſeſſionem adepti ſunt, quàm eum Philippus illis, Thebis captis* [vel expugnatis] *dedit.*

Pro ὁδὸν reponendum eſſe ὁδὸς, manifeſtum eſt. Illud autẽ πρέποντα minimè ſuſpectum eſſe debet, quum tale ſit quale ἅπαντα

& χάπαντα. Adiectiuum ἐλεύθερῳ dignum est quod hac in significatione obseruetur: nimirum de eo qui liber est omni onere. Nisi fortè mendosam esse hanc scripturam credendum sit.

De ipsa autem vrbe hæc deinde legũtur, Ἡ δὲ πόλις τῶν Ὠρωπιτῶν οἰκια Θηβαίων ἐστι, μεταβολῶν ἐργασία, τελωνῶν ἀνυπέρβλητος πλεονεξία, ἐκ πολλῶν χρόνων ἀνεπιθέτῳ τῇ πονηρίᾳ συντεθραμμένη. τελωνοῦσι γὰρ καὶ τὰ μέλλοντα πρὸς αὐτοὺς εἰσάγεσθαι. Vbi pro Ὠρωπιτῶν repono Ὠρωπίων, sicut paulo pòst in versu Xenonis habetur Ὠρωπίοις. Illud οἰκία muto in οἰκεία. Pertinet autem huc quod attuli ex Pausania, Philippum, captis Thebis, dedisse Atheniensibus agrum Oropiensem. At μεταβολῶν mutandum est in μεταβόλων, à μετάβολος: vel in μεταβολέων, à μεταβολεύς. Illud autem vocabulum ἀνεπιθέτῳ, si mendo caret, non videtur aliud posse appellare ἀνεπίθετον πονηρίαν, quàm improbitatem extremam. ad verbum, cui nihil adiici potest. Pro eo tamen potius dicitur ἀνυπέρβλητος.

Eos magna ex parte esse in congressu asperos tradit. Postquam autem illud dixit his verbis, Οἱ πολλοὶ αὐτῶν τραχεῖς ἐν ταῖς ὁμιλίαις, verba hæc subiungit (si tamen verba eius vocanda sint quæ à librario corrupta

) τοὺς συνετοὺς ἐπανελόμενοι, ἀρνούμενοι Βοιωτοὺς, Ἀθηναῖοι εἰσὶ Βοιωτοί. Quibus deprauatis & alioqui etiam obſcuris aliquam afferre lucem vel ille Pauſaniæ locus poteſt, quem modò citaui: vt Athenienſes Bœoti eſſe dicantur qui, quum origine ſint Bœoti, in Athenienſium ditionem conceſſerunt. Teſtimoniū tandem Xenonis comici profert, dicens ſuo more, οἱ στίχοι, ſine vlla dilectione. Οἱ στίχοι Ξένων⊙,

Πάντες τελῶναι, πάντες εἰσὶν ἅρπαγες.
Κακὸν τέλ⊙ γένοιτο τοῖς Ὠρωπίοις.

Ibi τέλ⊙ κακὸν feſtiuè dicitur, ad τελωνῶν appellationem reſpiciendo. quum enim τελῶναι nihil aliud noctes diéſque cogitare ſoleant quàm τέλη, eáque non cogitēt tātùm ſed etiam excogitent interdum, hic illis τέλ⊙ cōtingere cupit, ſed κακόν. Sic tamē hîc accipienda eſt hæc vox vt in eius ambigua ſignificatione ludere hunc comicum intelligamus. Non dubito autē quin præcederet apud illum comicum mentio Oropiorum. alioqui is qui præponītur verſus, ſequi deberet, hoc modo,

Κακὸν τέλ⊙ γένοιτο τοῖς Ὠρωπίοις.
Πάντες τελῶναι, πάντες εἰσὶν ἅρπαγες.

CAP. V.

TANAGRA proximè apud eum ſequitur: inter quam & Oropum ſtadiorum cẽtum & triginta interuallum eſſe tradit. Ac didicimus paulo antè ex Pauſania, agrum Oropiẽſem medium fuiſſe inter Atticum & Tanagricum. Iter autem faciunt qui Oropo Tanagram petunt (vt ait noſter ſcriptor) per regionem oleis conſitam, quæ omni à furtis metu libera eſt. Siquidem κλοπαὶ ſunt furta potius quàm latrocinia: atque hoc videtur addere, quòd alioqui parum vtilia dominis ſuis illa olïueta eſſe poſſent. Sic Iſocrates dixit κλοπείαν τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς κατοικούντων. Ad vrbem nonniſi arduo & difficili aſcenſu (vt Liuius loquitur) potuiſſe perueniri, videtur ſignificare: ſed alterum vocabulum ſi ad aſperitatem viarum referamus, vtemur quidem verbis iiſdem quibus ille cum Cicerone vſus eſt, ſed nouè fortaſſe, de vrbe. Addit, eſſe ſuperficie albam & argilaceam. Domorum autem veſtibulis & picturis encauſticis pulcherrimè inſtructam eſſe ſcribit. Nam ἐγκαύμασι aliò quàm ad illud picturæ genus referri haud poſſe arbi-

De eo autem dictum à me fuit in The-
Græcę linguę, in ἔγκαυσις, in ἐγκαυστὴς,
καυστὸς, & in ἐγκαυστικός. Atque ex eodẽ,
:ferri hîc ἀναθεματικοῖς (quod primo
ctu mẽdi suspectum cuipiam fuerit) di-
Eius verba sunt, Ἐντεῦθεν εἰς Τάναγραν
α ρλ. ὁδὸς δι᾿ ἐλαιοφύτου καὶ συνδένδρου χώ
, παντὸς καθαρεύουσα τοῦ ἀπὸ τῶν κλοπῶν φό-
ἡ δὲ πόλις, τραχεῖα μὲν ὡς μετέωρος, λευ-
δὲ τῇ ἐπιφανείᾳ καὶ ἀργιλλώδης· τοῖς δὲ τῶν
ιῶν προθύροις καὶ ἐγκαύμασιν ἀναθεματι-
κοῖς κάλλιστα κατεσκευασμένη. Tandem verò
iquid etiam de iis quæ ad victum pertinẽt
ribit: eam fructibus abundare frumenta-
cis negans, quos regio suppeditet, sed vino
uod in Bœotia nascitur, primas tenere di-
cens. Ita enim scribit, καρποῖς δὲ τοῖς ἐκ τῆς χώ-
ρας σιτικοῖς οὐ λίαν ἄφθονος, οἴνῳ δὲ τῷ γινο-
μένῳ κατὰ τὴν Βοιωτίαν πρωτεύουσα. Vbi vo-
cat σιτικοὺς καρποὺς quę Theophrastus σιτηρὰ
& alicubi σιτώδη appellat. Vidẽtur autem
hæc postrema verba duobus modis posse
intelligi: nimirum vt dicat illam primas te-
nere in vino quod Bœotia producit, quod
ad abundantiam attinet: vel, vt dicat primas
tenere, ad vini præstantiam respiciens.

Nunc ad ea veniendum est quibus ci-
uiũ mores ita describit, vt summis eos lau-

dibus afficiat, víxque aliam pari honore dignetur. Poſtquam enim dixit eos ſplendidos eſſe quod ad fortunas attinet, ſed in victu parſimonia vti: omnéſque agriculturæ non opificiis operam dare: addit, eo ingenio præditos eſſe vt iuſtitiam, fidem, atque hoſpitii ius (ita enim malo hîc *ξενίαν*, quàm hoſpitalitatẽ interpretari) bene conſeruent, eorũ non in populares ſuos tãtùm ſed in peregrinos etiam ſeu aduenas humanitatem prædicat: necnon à quærẽdo malis artibus lucro abhorrere illos dicit. *οἱ δὲ ἐνοικοῦντες* (inquit) *ταῖς μὲν οὐσίαις λαμπροὶ, τοῖς δὲ βίοις λιτοί. πάντες γεωργοὶ, οὐκ ἐργάται. δικαιοσύνην, πίστιν, ξενίαν ἀγαθοὶ διαφυλάξαι· τοῖς δεομένοις τῶν πολιτῶν καὶ τοῖς πειχοπλανήταις τῶν ἀποδημητικῶν, ἀφ᾽ ὧν ἔχουσιν, ἀπαρχόμενοί τι καὶ ἐλευθέρως μεταδιδόντες· ἀλλότριοι πάσης ἀδίκου πλεονεξίας.* Quibus non contentus, addit, nullam in tota Bœotia eſſe vrbem in qua tutius commorari peregrini poſſint. Ab ea enim abeſſe illam *αὐθέκαστον* & *παραύξησιν μισοπονηρίαν*, ideo quòd incolæ ſuis contenti ſint, miniméque otio gaudeant. Neque enim (inquit) vlli intemperantiæ generi deditos eſſe illos animaduerti, propter quam plerunque maxima inter homines ſcelera committuntur. Qui enim ſuppetere

: sibi existimant quæ ad vitam neces-
sint, ita vt lucri cupiditate nõ affician-
ıpud eos improbitatem generari diffi-
:ſt. Eius verba sunt, καὶ ἐνδιατρίψαι δὲ
ς ἀσφαλεστάτη πόλις τῶν κατὰ τὴν Βοιωτίαν.
τι γὰρ αὐθέκαστός τε καὶ παραύστηρος μισοπο-
ία, διὰ τὴν τῶν κατοικούντων αὐτάρκειαν
καὶ φιλεργίαν. προσπάθειαν γὰρ πρός τι γένος
ασίας ἥκιστα ἐν ταύτῃ τῇ πόλει κατενόησα, δι'
ὥσπερ ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ μέγιστα γίνεται ἐν τοῖς αὐ-
ὅποις ἀδικήματα. οὗ γὰρ βίος ἐστὶν ἱκανὸς, προσ-
έθεια πρὸς κέρδος οὐ φύεται, χαλεπὸν παρὰ
ύτοις ἐγγίνεσθαι πονηρίαν. Sed ante προσ-
άθεια copula καὶ deesse videtur. alioqui clau-
ıenda esset post φύεται sententia, & dicen-
lum, χαλεπὸν οὖν, &c. Illis verbis, βίος ἱκα-
ιὸς, vt talem interpretationem darem, fece-
runt præcedentia, διὰ τὴν τῶν κατοικούντων
αὐτάρκειαν. Sed miretur quispiã, cum præ-
dicare αὐτάρκειαν illorum quos ταῖς οὐσίαις
λαμπροὺς esse dixerit, quinetiam ei addere
φιλεργίαν: nisi referat ad id quod subiunxit,
τοῖς δὲ βίοις λιτοί: & οὐσίας de prædiis potius
quàm de pecuniis intelligat: præsertim quũ
omnes agriculturæ operam dare dixerit.
Atque ad αὐτάρκειαν illam & λιτότητα perti-
net quod dixit de vrbe, καρποῖς δὲ τοῖς ἐκ
τῆς χώρας σιτικοῖς οὐ λίαν ἄφθονος. Quibus

enim in solo parum fertili sunt magni fundi, sed nec vendibiles, nec pascere firmi, (vt verbis Horatianis vtar) illos, alioqui λαμπροὺς ταῖς οὐσίαις, non mirum est esse τοῖς βίοις λιτούς, necnõ φιλέργους. Nulla enim vita magis φιλεργίαν requirit quàm rustica, præsertim in solo eiusmodi. Confirmat autem hæc vox meam vocabuli ἐργάται interpretationem: vbi dixit, eos esse γεωργούς, non ἐργάτας. Nam ita interpretando, dici possint φίλεργοι qui nequaquam ἐργάται vocari queant. Illud verò, προσπάθεια πρὸς κέρδος, videndum an reddi ex Horatio possit Contagia lucri. Vnum superest quod negotium lectori facessat, nimirum quòd μισοπονηρίαν abesse ab ea dicit, perinde acsi μισοπονηρία res mala esset. Verùm hunc nodum soluere in proximè sequenti capite conabor.

CAPVT VI.

TANAGRAM laudans scriptor ille, hoc etiam tanquam laudabile affert, quòd in ea μισοπονηρία non reperiatur. Dicit enim nullã in Bœotia esse vrbẽ, in qua tutius commorari peregrini possint: propterea quòd inde absit μισοπονηρία.

Sed ista quæ ab eo redditur ratio, mira cuipiam videri possit, quum in ea μισοπονηρίαν damnare videatur. Nam quis non potius eã laudet? quis virtutibus potius quàm vitiis annumerandam esse neget? Equidem si vitiosa esset μισοπονηρία, Demosthenes in Midiam μισοπόνηροι minimè iunxisset cum σώφρονες, & cum καλοὶ καὶ ἀγαθοί. Nec Philo τὸ φιλόκαλον ἦθος & τὸ μισοπόνηρον copulasset: & alibi hæc quatuor, τὸ φιλάνθρωπον, τὸ φιλοδίκαιον, τὸ φιλάγαθον, τὸ μισοπόνηρον. Nec dixisset Plutarchus in libello De discernendo adulatore ab amico, illum dare operam vt videatur μισοπόνηρος. Atque adeo ita laudarunt olim μισοπονηρίαν, vt cuius hæc animo insita non esset, eũ vituperãdum censerent. Sic Charillum Spartæ regem collega eius χρηστὸν esse negauit, quòd ne πονηροῖς quidem esset χαλεπός. Quum enim eũ laudantes quidam dicerẽt esse ἐπιεικῆ & πρᾶον, ille contrà, καὶ πῶς (inquit) χρηστός ἐστι Χάριλλος, ὃς οὐδὲ τοῖς πονηροῖς χαλεπός ἐστι; Atq; adeo probos viros debere esse μισοπονήρους, ex eo etiam apparet quòd τυραννὶς fit φιλοπόνηρον, vt scribit Aristoteles. Denique verũ esse scimus illud, *Bonis nocet quisquis pepercerit malis*. item, *Veterẽ ferendo iniuriam inuitas nouam*: cúmque probos non videri

amare qui improbos non odit. Est enim *μισοπονηρία* (inquit Philo) *τὸ προβεβλῆσθαι τοὺς ἀτιμάζοντας ἀρετὴν, καὶ ὡς κοινοὺς δυσμενεῖς τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους ὑποβλέπεσθαι*. Quò igitur nostrum hunc scriptorem respexisse dicemus? Videtur certè, dicẽdo *μισοπονηρίαν* inde abesse, significare nullam eius occasionem præberi. Quum enim *πονηρία* excitet ad *μισοπονηρίαν*, causam affert propter quam nõ facilè huic vrbi *πονηρία* innascatur. Iam verò & hoc considerandum est, eum non dixisse simpliciter *μισοπονηρία*, sed *αὐθέκαστος καὶ παραύστηρος μισοπονηρία*: nimirum tanquam de ea quæ modum excedit, loquentem: non aliter quàm si dixisset *ἡ ἄγαν μισοπονηρία*. vt Plutarchus in libello De virtute morali, vitandam *περὶ τὰς ἀμύνας* esse dicit *τὴν ἄγαν μισοπονηρίαν*, non secus ac *τὴν ἄγαν ἐπιθυμίαν* circa voluptates. Perinde igitur acsi duo *μισοπονηρίας* sint genera, & vbi magis viget improbitas, siue, vbi maior & frequẽtior est, ibi sit illa *αὐθέκαστος καὶ παραύστηρος μισοπονηρία*, (quæ ad *ὠμότητα* accedit, id est, ad crudelitatem) eum ita loquutum esse credibile est: non significantem, nulla improbitatis exempla in ea vrbe conspici, sed rariora quàm alibi: & quidem improbitatis quæ tanta non sit vt animos eorũ qui præ-

ſunt, ad illam formidabilẽ μισοπονηρίαν incitet. Reuera enim formidabilis eſt μισοπονηρία, quæ tanta eſt vt ingeneret quandam acerbitatem ſeu aſperitatem, quam ſentiunt tandem & ii qui minimè ſunt πονηροί. Quibus enim perpetuò eſt cum improbis, atque adeo cum extremè improbis, negotium, (præſertímque ii quorum partes ſunt in illorum ſcelera animaduertere) ita ingenium μισοπονηρίᾳ aſſuefactum habent, vt etiam quãdam in alios τραχύτητα inde contrahant. Vtor autem τραχύτητος appellatione hac in re, quòd dixerit itidem Plutarchus θυμὸν τραχύτερον ὑπὸ μισοπονηρίας, in libello περὶ ἀοργησίας. Pulchrè verò cum iis quæ dico, conuenit hoc eiuſdem dictum, οἰκέταις δὲ καὶ πολίταις τὸν θυμὸν, ὥσπερ θηρίον, ἀφιέμενοι, οὐ καλῶς ὑποκορίζόμενοι μισοπονηρίαν. Atque vt hîc ſpecioſo μισοπονηρίας nomine feritatem illam tegi dicit, ſic alibi teſtatur fuiſſe qui Dionyſii, necnon Phalaridis crudelitati hoc idem nomen prætexerent, atque ita facinorum vtriuſque atrocitatem eleuarent.

CAP. VII.

PLATAEAE Tanagram in hac geographia excipiũt. Incipiens autẽ hic ſcriptor more ſuo, à via quæ interiacet, eas Tanagra ſtadiorum ducentorum ſpatio diſtare ait. Viam aliquantum deſertam ac lapidoſam eſſe, & ad Cithęronẽ vergere, & non valde periculoſam eſſe tradit. Ἐντεῦθεν (inquit) εἰς Πλαταιὰς στάδια σ̄. ὁδὸς ἡσυχῆ μὲν ἔρημος, καὶ λιθώδης, ἀνατείνουσα δὲ πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα. οὐ λίαν δὲ ἐπισφαλής. Vbi ἡσυχῆ obſeruãdum eſt, quod hîc interpretationem quam ei dedi, (licet eiuſmodi quę videri noua poſſit) aut ei ſimilem poſcere videtur. Illud autem ἀνατείνουσα reddi etiam poſſit, Quæ attollitur, vel Quæ ſe attollit Cithæronem verſus. Malit fortaſſe quiſpiam vertere, Se attollens, vel Accliuis, qua parte ad Cithæronem tendit. Sed participium à præpoſitione ſeiungendum eſſet: quod non placet. Strabo certè hanc vrbem ſub Cithærone eſſe ſcribit, inter ipſum & Thebas, in via quæ fert Athenas & Megara. Quod dicit de via qua Platæas itur Tanagra, οὐ λίαν ἐπισφαλὴς, non

aliò quàm ad latrocinia posse referri videtur: sicut antea dixit de via quæ Oropo Tanagram ducit, παντὸς καθαρεύουσα τοῦ ἀπὸ τῶν κλοπῶν φόβου. vbi tamen, nisi abusus sit hac voce, furta potius quā latrocinia intellexit.

De vrbe versus Posidippi comici affert, ex quibus non magni faciendam esse discamus: vt quæ nec magna sit, nec opulenta. Eò enim spectare videntur quæ versibus illis dicuntur. ἡ δὲ πόλις (inquit) κατὰ τὸν κωμῳδιῶν ποιητὴν Ποσείδιππον,

Ναοὶ δύο εἰσί, καὶ στοά, καὶ τοὔνομα,
Καὶ τὸ βαλανεῖον, καὶ τὸ Σηράμβου κλέος·
Τὸ πολὺ μὲν ἀκτή, τοῖς δ' ἐλευθέροις πόλις.

Nam quum nihil aliud eam esse dicit quàm duo templa & porticum, hyperbole ad ostēdendam eius exiguitatem vtitur. Fuisse autem Græciæ vrbes templis optimè instructas, atque interdum etiam vel maioribus vel pluribꝰ quàm pro frequētia vel magnitudine vrbium (id est, quàm vt vrbiū magnitudo illi magnificētiæ responderet) cum aliunde, tum ex eo quod de Stratonico citharœdo narratur, discimus: eum, quū Mylassa venisset, & magnum quidem templorum numerum, sed non magnam hominum frequentiam ibi esse cerneret, in medio stantem foro, clamasse, Audite templa.

Quod autem ad verba ſequentia attinet,

--καὶ Ϛυὔομα,

Καὶ τὸ βαλανεῖον, καὶ τὸ Σηράμβου κλέος,

dubitari poſſit an hæc duo priora nomina Ϛυὔομα & τὸ βαλανεῖον, ſeorſum accipiéda ſint, an cũ Σηράμβου iungenda: ſicut & κλέος illi iungitur. Non malè fortaſſe & illa tribuerentur eidem. alioqui Ϛυὔομα referendum crediderim ad eam quam nomen huius vrbis habebat celebritatem, ob quam etiam nõ parum ſibi placerét. Quod innuere videtur & hic ſcriptor illis quibus deſcriptioné claudit verbis. Sed quis hic Σήραμβος fuit? Non abſimile vero eſt nominari Σήραμβον, qui ab alio comico apud Athenæum appellatur Σάραμβος, & cuius, tanquam nobilis cauponis (nam dicitur κάπηλος) fit mentio. Atque ita perinde fuerit acſi di xiſſet, καὶ τὸ καπηλεῖον, id eſt caupona. Facetè enim & aptè (meo quidem iudicio) quævis caupona vocari potuit Sarambi decus: ab ea quæ Sarambo famam cõparauerat, ſiue in qua ipſe famã collegerat. At verò tertius verſus, quum médi ſuſpectus ſit, (niſi potius apertè mendoſus eſſe dicendus eſt) nemini autor fuerim vt in ſenſu eruendo ex eo multum operæponat.

De ipſis deinceps ciuibus hæc pauca ſcri

habere quod dicãt, quàm
colonos esse, & Græcorum
m prælium apud se commis-
πολίτας (inquit) οὐδὲν ἔπεσον ἐ-
ὅτι Ἀθηναίων εἰσὶν ἄποικοι, καὶ ὅτι
περὶ Πέρσας παρ' αὐτοῖς ἡ μάχη ἐ-
us addit, εἰσὶ δὲ Ἀθηναῖοι Βοιωτοί.
a hæc, eadem cum iis quæ de O-
c. Mirum est verò, cum de Pla-
ita loquutum esse, quasi, quum a-
ilitari siue alia re vlla commenda-
possent, pugnam illam semper in
rent, ex qua tamen non magna
eos rediret. Contrà enim celeber-
fuisse hanc vrbem scimus: & iustis-
illi celebritatis occasioné præbuis-
ntur cum alia, tum verò illa ipsa pu-
n qua Græci, funditus deletis Persarũ
ntis millibus (quarum Xerxis copiarũ
ectus erat Mardonius) libertatem suæ
oni quæsiuissent: ita quidem vt apud i-
s Platæẽses extarẽt multa trophæa, nec-
n sepulcra eorum qui fortiter ibi pugnã-
, occubuissent. Vnum certè fuit hoc præ-
um ex iis quæ tanti fecerunt Græci, vt eo-
um omnium qui pars illorũ fuissent, me-
noriam summa reuerentia & quasi venera
tione quadam prosequerentur. Vnde illa

Demosthenis valde celebrata verba, οὐ μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων, καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παραταξαμένους, καὶ τοὺς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχήσαντας. Quid quòd Alexandrum, vt Platæensium vrbem instaurari vellet, hoc mouit quòd eorum maiores Græcis regionem suam tradidissent, in qua pro libertate dimicare possent? Ita enim Plutarchus in illius vita, pag. 1256, meæ editionis, φιλοτιμούμενος δὲ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἔγραψε τὰς τυραννίδας πάσας καταλυθῆναι, καὶ πολιτεύειν αὐτονόμους. ἰδίᾳ δὲ Πλαταιεῦσι, τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν, ὅτι τὴν χώραν οἱ πατέρες αὐτῶν ἐναγωνίσασθαι τοῖς Ἕλλησιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας παρέσχον. Ipsummet autem Alexandrum, instauratorem illius fuisse (quod alioqui ex hoc colligi loco non posset) ex eodem historicó discimus, in Aristide: vbi etiam, quale hoc Platæensium fuerit beneficium, latius explicat. Quum enim oraculi cuiusdam Delphici mētionem fecisset, quo Apollo pollicebatur, Athenienses victoriam ex hostibus reportaturos, si vota Ioui, Iunoni Cithęronię, Pani & nymphis Sphragitidibus nuncupassent, & rem sacram heroibus fecissent, Androcrati, Leuconi, &c. pugnámque in suis ipsorum finibus commisissent, in Cereris Eleusiniæ &

cāpo: quum inquam hoc ora-
iemoraſſet, & ſubiunxiſſet, Ari-
m hoc oraculo fuiſſe ſcrupulū,
oibus, quibus ſacrificare iube-
i eſſent Platæenſes, &c. poſt alia
ula, hæc ſcribit, *Ac nequid o-*
m victoriæ deeſſet, Platæenſibus,
utore, placuit, limitibus qui Pla-
m ab Attico dirimebant, ſubla-
m Athenienſibus donare: vt in
, ſicut oraculum præcipiebat, pro
nt dimicare. Hæc autem Platæen-
ſcentia ita celebris fuit, vt etiam
er multis pòſt annis, iam Aſiæ im-
m Plateas mœnibus cingeret, in
nuentu per præconem promulga-
Platæenſibus fortitudinis & ma-
is gratiā referre: quòd ij bello Me-
regionē ſuam largiti eſſent, ſuám-
llis ſumma alacritate præſtitiſſent.
ò & Pauſanias de Platæenſibus
io Bœoticorum, eos ante Mara-
ugnā nihil geſſiſſe quo ſibi cele-
minis quærerent: ſed quum Mara
lii pars fuiſſent, (inquit) poſt Xer-
ciā irruptionē, cum Atheniēſibus
ſcendere non dubitarunt, deinde
fines Mardonium Gobryę filium

Xerxis copiarum præfectum vlti sunt. Hæc quum ita sint, & quum aliunde etiam satis constet Platæenses non solùm regionem suam, siue agrum suum (quanuis dicat τὴν χώραν non τὴν γῆν) cōcessisse in illo Persico bello, quod Medicum Attico more vocat: miretur quispiam, ídque non immeritò, cur noster Dicæarchus de Platæensibus ita loquutus fuerit, vt non magni fecisse id videatur, de quo illi summopere sibi placebāt. Sed illā prædicationē ideo fortasse non probabat, quòd hac gloria quam à maioribus acceperant, contēti esse, aut certè vnam hanc rem semper prædicare non deberent. Obseruādum est autem, quum Platæas numero plurali vocare hanc vrbem soleant historici, Herodotum tamen & Thucydidem, Homeri imitatione, Platæam passim appellare.

CAP. VIII.

THEBAE in Dicæarchi descriptione Platęis sunt proximę. Nā ab his illas octoginta duntaxat stadiorum spatio dissitas esse tradit. Sed ex Thucydide

iusillas abesse discimus, nimirum in-
llo stadiorum septuaginta. Vtri au-
)otius habenda sit fides, minimè quæ-
n, ne illi tátę autoritatis historico in-
n faciamus: sed potius errasse apud al-
um librarios suspicandũ fuerit. Viam
ı totam Dicæarchus esse tradit planã.
ıum dicit λεία καὶ ἐπίπεδος, videri po-
ın planam duntaxat significare vo-
verumetiam minimè asperam & sa-
ım: vt plana hîc opponatur ei dũta-
ɛ ardua est, aut saltem accliuis. Vr-
ıſam in medio totius Bœotiæ sitam
ibit, eiúsque circuitum esse stadio-
ptuaginta: planámque esse totam.
)i figura esse rotundam dixit, coloris
nétionem facit, scribés nigrum eius
ım. Sic autem suprà Tanagram de-
s, addidit & quis color ei in superfi-
: dicens eã esse λευκὴν τῇ ἐπιφανείᾳ
λώδη. ita vt eundem vsum præstet
ἐπιφάνεια, quem hîc χρόα. Vrbi
)uit vtrobique quod eius solo con-
Addit, esse quidem antiquam hanc
sed recens in vias sectam: quòd ter
ıerit ob incolarũ superbiã. ἀρχαία
(inquit) καινῶς δὲ ἐρρυμοτομημένη.
ue participio vsus antea fuit in de-

ſcriptione vrbis Athenienſium: quum diceret, κακῶς ἐῤῥυμοτομημένη διὰ τὴν ἀρχαιότητα: quaſi videlicet innuens, veteres vrbes nõ fuiſſe rectè ἐῤῥυμοτομημένας. Vnde & hîc quum de Thebanorum vrbe dicit, ἀρχαία μὲν οὖσα, καινῶς δὲ ἐῤῥυμοτομημένη, perinde hoc accipiendum videtur acſi dixiſſet, ἀρχαία μὲν οὖσα, τὴν δὲ ἀρχαίαν ῥυμοτομίαν κακὴν οὖσαν οὐ σώζουσα, ἀλλὰ καινῶς ἐῤῥυμοτομημένη. Verba autẽ quibus vtitur in iis quæ dixi deſcribendis, ſunt hæc, Ἐντεῦθεν εἰς Θήβας στάδια π̄. ὁδὸς λεία πᾶσα καὶ ἐπίπεδος. ἡ δὲ πόλις ἐν μέσῳ μὲν τῆς τῶν Βοιωτῶν κεῖται χώρας, τὴν περίμετρον ἔχουσα σταδίων ο̄, πᾶσα δὲ ὁμαλή· στρογγύλη μὲν τῷ σχήματι, τῇ χρόᾳ δὲ μελάγγειος. ἀρχαία μὲν οὖσα, καινῶς δὲ ἐῤῥυμοτομημένη· διὰ τὸ τρὶς ἤδη, ὡς φασὶν αἱ ἱστορίαι, κατεσκάφθαι, διὰ τὸ βάρος καὶ τὴν ὑπερηφανίαν τῶν κατοικούντων. Eſt autem obſeruandus hic nominis βάρος vſus: cui nullo modo grauitatis appellatio reſpondere poteſt. Nam grauitatẽ dici in bonam partem cõſtat (ſicut de regibus & proceribus maieſtatem) at hîc βάρος vituperari patet. Videndum igitur annon dictum ſit διὰ τὸ βάρος, pro διὰ τὸ βαρεῖς εἶναι, quòd graues eſſent & odioſi. Nam grauem Latini itidem pro odioſo interdum dicunt. Atque ita ver-

ba illa, διὰ τὸ βάρος καὶ τὴν ὑπερηφανίαν, perinde intelligenda erunt acsi dixisset, διὰ τὸ βαρεῖς εἶναι ὑπὸ τῆς ὑπερηφανίας quòd præ superbia graues & intolerabiles essent. Sic autem vtor hoc adiectiuo vt poeta satyricus, uum dicit nihil intolerabilius esse fœmia diuite.

Thebanæ vrbis descriptioné persequés, ndis equis aptam esse ait. Deinde quod in henienſium vrbe desiderari dixit, hîc in- uiri tradit. hanc enim esse ait κάθυδρον, m illam ἄνυδρον esse scripsisset. Fatamé illud ἄνυδρον duob' posse mo itelligi: vel, quæ nō abundet aqua, vel, bonam seu salubrem aquam non ha- *In illà* quidem significatione κάθυδρον ni dicemus, at in hac nō item. Verùm eam γεώλοφον esse tradit, quomodo is quæ dixit conuenire potest? Legi- nim paulo antè, πᾶσα δὲ ὁμαλή. sicut n viam quæ Tanagra ad eam ducit, : esse λείαν & ἐπίπεδον. An nouam iam huic nomini significationem stimabimus? Equidem non tantùm sed omnino cōtrariam vsitatæ esse r. Satis enim notū est, γεώλοφον esse nominibus γῆ & λόφος compositè oprie significare eminétem è terra

instar collis & tumuli. Quæ quum ita sint, suspicetur fortasse quispiam deesse nonnulla ante hęc verba, καὶ ἱπποτρόφος &c. At ego mihi potius persuaserim, illum ita de vrbe loqui vt etiam loca vrbi vicina, cuiusmodi sunt quæ vocantur suburbana rura, comprehendat. Alioqui ne illud quidem epithetum ἱπποτρόφος satis conueniret, si ad descriptionem vrbis omnia referrentur. Verùm & alius iniicitur hîc scrupulus, quòd quam ἱπποτρόφον ἀγαθὴν esse dixit, postea γεώλοφον esse tradat. Rectè enim ille,

Nō est aptus equis Ithacæ loc⁹, vt neq; planis
Porrectus spatiis, nec multæ prodigus herbæ.

Quibus Horatius Homerica ista est interpretatus, ex Odysseæ lib. δ,

Ἐν δ' Ἰθάκῃ οὔτ' ἂρ δρόμοι εὐρέες, οὔτέ τι λειμών.

Proximè autem sequente versu ἱππόβοτον dicit quam ἱπποτρόφον Dicæarchus appellat. Quinetiam additur epithetum ἱππήλατος, eodē pertinens. Quomodo igitur quam ἱπποτρόφον ἀγαθὴν dixerat, eam & γεώλοφον esse tradit? Posse ἱπποτρόφον esse constat quę non sit ἱππήλατος: alioqui ad vtrūq; referēdo, respici ad diuersa loca vrbē ambiētia dixerim. Neq; tamē (vt verū fatear) satis mihi in soluendo hoc nodo facio: ideóq; aliorū de eodem

n iudicium expectabo. Ne enim τροφία ad ciues alendorum equo-itos & studiosos possit referri, ob-uentia epitheta, in quibus non iti-. vrbs de eius ciuibus intelligi pos-le quòd seorsum mentionem eo-t.

s abundare Thebas scribit præ alia Græciæ vrbe. non tamen dicit κή-εηπεύματα: quod ita differt ab illo *rdinages*, à voce *iardins*. Illam autē m abundātiam vult acceptam fer-s fluuiis qui illam perlabūtur,& to qui vrbi adiacet irrigant. Quinetiā a vsque aquam occultam per cana ıbos, vel fistulas, aut siphones] il-ırc dicit: idque antiquo Cadmi, vt ificio. Verba eius, illis quæ paulo li proxima, sunt hæc, Καὶ ἱπποτρό-ϕη. καὶ ἔνυδρος πᾶσα, χλωρά τε καὶ κη-πεύματα ἔχουσα πλεῖστα τῶν ἐν τῇ Ἑλλά-. καὶ γὰρ ποταμοὶ ῥέουσι δι' αὐτῆς δύο, μενον τῇ πόλει πεδίον πᾶν ἀρδεύοντες. ἐ καὶ ἀπὸ τῆς Καδμείας ὕδωρ ἀφα-ωλενῶν ἀγόμενον, ὑπὸ Κάδμου τ-ὥς λέγουσι, κατεσκευασμένον. ἡ μὲν τοιαύτη. Sed quum ille non addat, Cadmea, id mihi declarandum esse

d.i.

puto, & quidem Pausaniæ verbis. Ita igitur ille in Bœoticis, *Thebaidem terram primos incoluisse ferunt Hectenas, quorum rex fuerit Ogygus, homo indigena: à cuius nomine plerique poetæ Ogygias appellant Thebas. Verùm his pestilentia (vt aiunt) absumptis, illum Hyantibus & Aonibus (Bœoticis, vt opinor, non aduenis gentibus) habitãdam eam dedisse. Quum verò Cadmus Phœnicũ exercitum adducens eos inuasisset, & victoria potitus esset, Hyantes quidem proximè sequenti nocte aufugerunt, Aonibus autem, quum facti essent supplices, manere & Phœnicibus se miscere permisit Cadmus. Aonibus igitur vicatim obtingebant domicilia: Cadmus autem vrbem, quæ nostra etiam ætate Cadmea vocatur, condidit. Sed quum postea vrbs aucta fuisset, contigit vt Cadmea esset arx posteriorũ Thebarum.* Verùm interpres in aduerbii *κάτω* interpretatione grauiter lapsus est. quum enim Pausanias ita scribat, *αὐξηθείσης δὲ ὕστερον τῆς πόλεως, οὕτω τὴν Καδμείαν ἀκρόπολιν συνέβη τῆς κάτω γενέσθαι Θηβῶν*, ille ita hæc vertit, *Sed aucta postea vrbe inferioribus mœnibus, pro arce Cadmea fuit.* quum *αἱ κάτω Θῆβαι* dicãtur quæ posteriori tempore seu ætate fuerunt: atque adeo nulla iniri ratio possit qua

ı cum αὐξηθείοις iũgatur. De Cad-
em qui plura ſcire vollęt, Strabo-
nſulat.

Caput IX.

Mores Thebanorum dein-
ceps noſter ille ſcriptor de-
ſcribit: ſed ita vt ea deſcri-
ptione male de illis merca-
tur: quippe quæ infamet il-
s quàm decoret. Quædam enim
ıorat, in quibus verè dici poſſint
ↄ quodam ingenio præditi eſſe, &
ıdeos homines χειροδίκας (à qui-
enſe ius dicebatur) nobis reprę-
·d illũ audiamus. Incolæ (inquit)
animi, & in bona ſpe concipien-
ıotidianæ vitæ negotia mirifici:
s, iniurioſi atque contumelioſi,
rui] ſuperbi, ad verbera prompti,
n & popularem ſuum nullo diſ-
ıbentes, omnis iuris cõtempto-
ı conueniunt ad decidendas ra-
ↄuerſias quę circa cõmercia exo-
d audaciam & manuum violen-
ıd rẽ adhibent. Si qua in gymni-

cis certaminibus facta ſit athletis apud eos iniuria, eam in id tempus reiiciunt quo ius reddere conſueuerunt: ideóque cōtrouerſiæ apud eos nonniſi triceſimo quoq; anno in iudicium deducuntur. Quiſquis enim in populo vllius huiuſmodi rei mētionē fecerit, ac nō ſtatim è Bœotia migrarit, ſed vel breuiſſimo temporis ſpatio in vrbe manſerit, paulo pòſt ſtructis noctu inſidiis ab iis qui cauſas agi nolūt, morte violēta mulctatur. Cædes autem apud eos vel leuiſſimam ob cauſam perpetrantur. Atque hîc quum videatur Dicæarchus velle finem facere dicendi de viris, & ad mulieres tranſire (quum dicat, τοὺς μὲν οὖν ἄνδρας συμβαίνει τοιούτους εἶναι) antequam tamen de mulieribus verba faciat, hæc addit, διαφέρουσι δέ τινες ἐν αὐτοῖς ἀξιόλογοι, μεγαλόψυχοι πάσης αιφυλιας. quæ voces ſuo motæ loco videri poſſint, & pro vltima, quæ manifeſtè corrupta eſt, reponēdum eſſe ἀλλοφυλίας. Sed iam totum hūc locum afferre libet: in quo quæ animaduertēda videātur, poſtea proponam. ita igitur ille, οἱ δ' ἐνοικοῦντες, μεγαλόψυχοι, καὶ θαυμαστοὶ τῶν κατὰ τὸν βίον δ' ἐλπιστίαις. θρασεῖς δὲ καὶ ὑβρισταὶ καὶ ὑπερήφανοι, πλῆκταί τε, καὶ ἀδιάφοροι πρὸς πάντα ξένον καὶ δημότην· κατανωτισταὶ παντὸς δικαίου· πρὸς τὰ ἀμφισβη

.τῶν συναλλαγμάτων οὐ λόγῳ συνιςά-
ὣ δὲ ἐκ τῶν θεράπων τῶν χειρῶν προσ-
βίαν. τὰ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι χρό-
ὀς αὐτοὺς τοῖς δὲ ἀθλητικῆς βίαια εἰς
ιολογίαν μεταφέροντες. διὸ καὶ αἱ δί-
αὐτοῖς δι' ἐτῶν τοὐλάχιστον εἰσάγονται
κ.ὁ γὰρ μικηθεὶς ἐν τῷ πλήθει περί τινος
καὶ μὴ δέ θέως ἀπάρας ἐκ τῆς Βοιω-
ὰ τὸν ἐλάχιστον μείνας ἐν τῇ πόλει χρό-
ὐ πολὺ καταγνωσθεὶς νυκτὸς ὑπὸ τῶν
ἰδρύων τὰς δίκας συντελεῖσθαι, θανάτῳ
ιοῦται. φόνοι δὲ παρ' αὐτοῖς διὰ τὰς τυ-
νου ἢ αἰτίας. τοὺς μὲν οὖν ἄνδρας, &c.
antè habuisti. Inter illa autē quæ
uanda sunt, primum est illud, θαυ-
κὺς τὸν βίον δ' ἐλπισίαις. quo loquē-
,quod aliquid nouitatis prę se fert,
tiam quiddā aut certè rarum de-
est, quod vix alii populo adscriptū
ir. éstque tale profectò (nisi po-
) quale id quod inter fœcundo-
ū effectus annumeratur ab Hora-
de vini cado dicit, *spes donare no-*
.Quod ad epitheta illa attinet, θερα-
ιςαι, ab aliis quoq; nonnullis scri-
nterdum copulantur: sed πλῆκται
ortasse quispiam additum fuisse
ē superuacaneum esse putandum
d.iiii.

est, sed ideo additũ vt hac nominatim in re ὑβριστὰς esse significaret. Verti autẽ illud πλή-κτην, Ad verbera prompti, nõ Manu prompti, quòd hoc de milite dictum, in laudem ponatur. Dixit autem Cicero & Prompti ad vim: sed latius patere hoc videtur. Existimaui posse etiam reddi, Manu violenti: sed quum ille paulo pòst dicat τὴν ἐκ τῶν χειρῶν βίαν, quod oportuit interpretari Manuum violentiam: diuersis & ipse verbis rem eandem exprimere malui. Sedenim mirũ plerisque visum iri scio, me hîc periphrasi vti, quum in prõptu sit vox Percussor, qua nomen hoc in diui Pauli Epistolis reddi solet: sed quum inueniam Percussorem de interfectore dictum, vt Percussor Cæsaris, apud Tullium: (ex quo discimus etiam appellatos Percussores, eos qui conducebantur vt aliquem occiderent) at pro eo quem significare volunt promptum esse ad inferendũ aliis manus (id est, ad pulsandum, seu verberandum) legere me non meminerim, ad periphrasim confugere malo. Sunt igitur πλή-κτην, Ad inferendum manus prompti, seu ad verbera inferenda, vel Ad impetum faciendum prompti, Manu violenti: at quomodo voce vna reddi possit, nõdum inuenisse me fateor. Libuit autẽ monere de huius vocis

etatione, vt hoc exemplo cautiores
m interpretes in quarundam vocũ
um vsu, quæ Græcis, quibus respon
ectu primo videntur, nequaquam
nt. Vox καταπαυωτιςαι licet ex pre-
ous & sequentibus intelligi possit,
mque ex adiuncto genitiuo δικαίς,
amé noua videatur: pro iis qui ter-
nt omni iustitiæ, siue post tergum
t omnem iustitiam. Harum enim
tionum neutra respondet illi quæ
παυωτίζομαι tribuitur, à quo nomẽ
ginem habet, vel potius, cuius est
Pro τῖς δὲ si reponatur τὶς, non
s erit orationis cursus. Illud τὰς δὲ
λεῖσθαι, quod verti simpliciter Cau
io primo aspectu videri posse red-
. Litibus finem imponi: sed præ-
quòd meã interpretationem pos-
nplo defendere, manifestum est,
it, ὑπὸ τῶν οὐ βουλομένων τὰς δίκας
αι, perinde esse acsi ea quibus vsus
a repetés, dixisset, τὰς δίκας εἰσάγε-
autem est Controuersias in iudi-
ici (quo verbo vsus sum, vt expri-
γεσθαι) quàm Cõtrouersiis iam in
ductis finem imponi. Possit igitur
ελεῖσθαι, reddi etiã Iudicia exerceri.

CAPVT X.

VXORES autem Thebanorũ (inquit) proceritate, & incessu bene composito ac decenti, omnium Græciæ fœminarum sunt speciosissimæ & maximè spectabiles. Atque id versibus istis testari Sophoclem tradit,

> Θήβας λέγεις μοι, τὰς πύλας ἑπταστόμους,
> οὗ δὴ μόνον τίκτουσιν αἱ θνηταὶ θεούς.

Verùm ita legendo hunc posteriorem versum, ad laudem virorum magis quàm mulierum facere, ideóque non rectè ex eo peti testimonium videtur. Hinc fit vt non dubitem postrema verba ita inuertere,

> οὗ δὴ μόνον τίκτουσιν οἱ θνητοὶ θεάς.

Has Thebanas tale capitis tegmen seu velamen gestare ait, vt eo facies etiã tota præter oculos veletur: ita vt personatæ videri possint. esse autem id album. Crines illis esse flauos, qui in nodos sint colligati, vsque à vertice: atque ib ab indigenis appellari Lampadium. Calceamẽtum esse eiusmodi vt nudi propemodum pedes conspiciantur.

Deinde illas tradit esse Sicyonias potius quàm Bœotias τῆς ὁμιλίας: intelli gens (vt

:as imitari Sicyonios mores po-
ι Bœotios, in congressibus,& quũ
ebrant. Quãuis enim & ad collo-
di videatur vox ὁμιλίαι (vt Cicero
n & colloquiũ interdũ copulat)ta
s earũ seorsum mentionẽ facit:illi
nesse dicens, virorum contrà vo-
asuauem. Redit tandem ad ipsam
ι, & ibi æstatẽ commodissimè tra-
ıempiam posse ait, at hybernare
: nisi incommodissimé. AEstatem
ıodissimè traduci, quòd aqua, cá-
la, necnon hortis abundet. Item
ıspectum viridis color amœnum
ıuibus rationibus & alias duas ad-
bus postea dicam) at hyemem ibi
ədissimè agi, ob lignorum inopiã,
ıb fluuios & ventos: & quòd niuo-
e lutosa. Postremò Laonis versus
uibus aliquid dicam vbi totius lo-
ırotulero. Ita igitur ille, αἱ δ᾽ γυναῖ-
, τῖς μεγέθεσι, πορείαις, ῥυθμοῖς (sed
ιθμοῖς legendum puto, atque hanc
n in mea interpretatione sequor)
ςαταί τε καὶ διαπρεπέςαται τῶν ἐν τῇ
ναικῶν. μαρτυρεῖ Σοφοκλῆς, Θήβας
&c. τὸ τῶν ἱματίων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
. τοιοῦτόν ἐστιν ὥσπερ προσωπιδίῳ δο-

κεῖν πᾶν τὸ πρόσωπον κατειλῆφθαι. οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ διαφαίνονται μόνον, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τοῦ προσώπου πάντα κατέχεται τοῖς ἱματίοις. φοροῦσι δ' αὐτὰ πᾶσαι λευκά. τὸ δὲ τρίχωμα ξανθὸν, ἀναδεδεμένον μέχρι τῆς κορυφῆς· ὃ δὴ καλεῖται ὑπὸ τῶν ἐγχωρείων λαμπάδιον. ὑπόδημα λιτὸν, οὐ βαθύ· φοινικοῦν δὲ τῇ χροιᾷ καὶ ταπεινόν· υςηλωτον δὲ, ὥστε γυμνοὺς σχεδὸν ἐκφαίνεσθαι τοὺς πόδας. εἰσὶ δὲ καὶ ταῖς ὁμιλίαις οὐ λίαν Βοιώτιαι, μᾶλλον δὲ Σικυώνιαι. καὶ ἡ φωνὴ δ' αὐτῶν ἐστὶν ἐπίχαρις· τῶν δὲ ἀνθρώπων, ἀπηνὴς καὶ βαρεῖα. ἐνθερείσαι μὲν ἡ πόλις οἷα βελτίστη. τό, τε γὰρ ὕδωρ πολὺ ἔχει καὶ ψυχρὸν, καὶ κήπους. ἔστι δ' εὐήνεμος ἔτι καὶ χλωρὰν ἔχουσα τὴν πρόσοψιν, εὐοπωρος τε καὶ τοῖς θερινοῖς ὠνίοις ἄφθονος. ἄξυλος δὲ, καὶ ἐγχειμάσαι οἷα χειρίστη, διά τε τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰ πνεύματα. καὶ γὰρ νίφεται, καὶ πηλὸν ἔχει πολύν. Verùm in his quædam emendanda, quædam latius explicanda sunt. Pro aduerbio ὥσπερ, quod præcedit datiuũ προσωπιδίῳ, legendũ esse ὥστε, manifestum est. At pro illo υσκλωτον quid reponi debeat, non itidem patet. Nam valde quidem ei vicinum est κυκλωτὸν, sed quomodo cum sequẽtibus conueniet? id est, quomodo hæc rotunda figura dicetur efficere vt pedes propemodum nudi conspiciantur? Adde quòd vereor vt

:tiuum alicuius claſſici ſcriptoris
: cōfirmari poſſit. Cogitaui etiam
ν: quod licet melius cum eo quod
udis pedibus, conueniat, minimè
ɔ vera lectione habendum puto.
ρος nulla vox propius accedit
πωλος: ſed poeticum eſt hoc no-
ıeritò quis miretur, eū inter ea ob
:em ibi commodè agi dicit, hoc
ommemorare. Subiungens au-
ϰ ὤνια, id eſt æſtiuas merces (ſiue,
venales) videtur ad ea quæ terra
ɔducit, reſpicere. Statim poſt, οἷα
ipſi, nō οἷα τε, ſicut præceſſerat οἷα
x paſſim Græcos loqui ſolere ſci-
ı verò quod attinet ad ea quæ ex-
:m latiorem poſcunt, illud ἀναδε.
ɔteſt etiam reddi, Tortos in no-
Collectos in nodū, ex Naſone: aut
Nodatos. Quod hîc dicit χλωρὰν
ɔ πρέσσειν, idipſum eſſe videtur
:a vnico verbo χλωρὰ ſignificare
liuoſa autem dixi, ſicut & lutoſa,
s ſicut & luto abundare oſtende-
ıis ſimpliciter dicat νίφετον. Alio-
hoc cum aliis vrbibus commune
ci poſſet. Neque tamen niuoſos
: niuoſam regionem potius quàm

niuoſam vrbem dici ignoro.

Claudit ſuam Thebarum deſcriptionem his Laonis comici verſibus (quibus tamen nulla Thebarum peculiariter fit mentio, ſed Bœotorum & Bœotiæ)

Βοιωτὸν ἄνδρα στέργε, τὴν Βοιωτίαν
Μὴ φεῦγ'. ὁ μὲν γὰρ, χρηστὸς, ἡ δ' ἐφήμερος.

Scribo autem ἐφίμερος, licet inuenerim ἐφήμερος: quum huic emendationi lectores minimè reclamaturos eſſe putem. Sed quęri poteſt an hæc tantùm verba ſint Laonis, an etiã aliqua ex pręcedẽtibus. Illi enim qui allatus fuit loco, quem claudunt hæc verba, *καὶ γὰρ νίφεται καὶ πηλὸν ἔχει πολὺν*, ſubiungit, *οἱ στίχοι Λάωνος. γράφει δὲ ἐπαινῶν αὐτοὺς, καὶ οὐ λέγων τὴν ἀλήθειαν. μοιχὸς γὰρ ἁλοὺς ἀφείθη, μικροῦ διαφόρου τὸν ἀδικηθέντα ἐξαγοράσας*, Βοιωτὸν ἄνδρα, &c. Nominis autem διάφορον vſus quem hîc videmus, minimè nouus illis fuerit qui ea quæ in meo Theſauro Græcæ linguæ de illo ſcripſi, legerint. Ibi enim affertur & Dionyſii Halicarnaſſei locus, pag. 319, editionis paternæ: vbi genitiuus διαφόρου iungitur verbo ὠνεῖσθαι, ſicut hîc verbi ἐξαγοράσαι (quod idem ſignificat) participio: *ἀλλ' ὑπομένοντες ὠνεῖσθαι πολλοῦ διαφόρου μικρά.*

CAP. XI.

ANTHEDON Thebas in illa
descriptione excipit: quam ab
illis interuallo centum & sexa-
ginta stadiorum distare tradit:
esse autem paruam,& mari Eu-
iacere. In ea forum arboribus es-
consitum, binis porticibus circũ-
siue duplici porticu. Quum enim
t tãtùm στοαῖς ἀνειλημμένην (quod
ad declarandum, eam porticibus
ndatam)sed addat δι-τλαῖς, rationi
neum esse videtur, vt de geminis
orticibus id intelligatur. Vrbem
thedonem & vino & obsoniis a-
, (αὕτη,inquit, εὔοινος, ὀψοφ... ὄψα
d pisces potius quàm ad carnes esse
ũ, meminisse oportet: cum ex aliis
n verò ex quibusdam Athenæi)sed
gnam illi esse frumenti copiã,scri-
l solũ sit gracile & aridum. Omnes
odum huius incolas esse piscatores
bi ex hamis & piscibus,ex purpura
iis vitam comparent: qui in lito-
que alga & tuguriis consenuerunt.
se rufos, & omnes graciles. Narrat

etiam, partes vnguium extremas illis eſſe arroſas operibus marinis, atque magnam eorum partem in freto quopiam lubenter verſari, & nauibus fabricandis operam dare. Eius verba ſunt, Ἐντεῦθεν εἰς Ἀνθηδόνα στάδια ρξ. ὁδὸς πλαγία, ἁμαξήλατος δι' ἀγρῶν πορεία. ἡ δὲ πόλις, οὐ μεγάλη τῷ μεγέθει, ἐπ' αὐτῆς τῆς Εὐβοϊκῆς κειμένη θαλάττης. τὴν μὲν ἀγορὰν ἔχουσα κατάδενδρον πᾶσαν, στοαῖς ἀνειλημμένην διτταῖς. αὕτη δὲ εὔοινος, εὔοψος· σίτῳ σπανίζουσα, διὰ τὸ τὴν χώραν εἶναι λυπράν. οἱ δ' ἐνοικοῦντες σχεδὸν πάντες, ἁλιεῖς, ἀπ' ἀγκίστρων καὶ ἰχθύων, ἔτι δὲ καὶ πορφύρας καὶ σπόγγων τὸν βίον ἔχοντες· ἐν αἰγιαλοῖς τε καὶ φύκει καὶ καλύβαις καταγεγηρακότες. πυρροὶ ταῖς ὄψεσι, πάντες δὲ λεπτοί· τὰ ἄκρα τῶν ὀνύχων καταβεβρωμένοι ταῖς κατὰ θάλατταν ἐργασίαις· προσπεπονθότες πορθμοῖς οἱ πλεῖστοι, καὶ ναυπηγοί. Illud σίτῳ σπανίζουσα, mendoſè ſcriptum eſſe puto, pro σίτου σπανίζουσα. Genitiuus πορφύρας de ipſa concha intelligendus eſt: vt ἀπὸ πορφύρας καὶ σπόγγων τὸν βίον ἔχοντες, perinde ſit acſi diceret, πορφυρευταὶ καὶ σπογγοθῆραι: quæ à Polluce coniunguntur, vbi recẽſet quæ dici poſſunt de iis qui ἁλιεῖς vocantur, lib. 1. itẽ libro 7, vbi copulantur itidem πορφυροδυτικὴ & σπογγοθηροδυτική. Aliquãto pòſt, dicẽs προσπεπονθότες πορθμοῖς,

r quæ ſummam naturæ propen-
rem aliquam declarat: qua fit vt
er quandã ſympathiã adhærea-
quum πορθμὸς dicatur & fretum,
ius maris in anguſtias coarctati)
ts ipſius freti: ei qui poſteriorem
ificationem datiuo πορθμοῖς dare
, minimè refragabor: præſertim
lla etiam priore poſterior hęc in-
ſſe videatur. Quinetiam πορθμίοις
criberetur, meo quidem iudicio:
ignificatur nauigiũ quo πορθμεῖς
freti vtuntur. Vt tamen ingenuè
d de hoc loco ſentio, parum mi-
participium προσπεπονθότης cum
μοῖς, ſiue πορθμίοις: atque adeo ſu-
mihi hic illius vſus, tanquam du-
x fortaſſe etiam inſolẽs. Ideóque
πορθμοῖς facere πορθμεῖς, & parti-
ud datiuo ἐργασίαις iungere, totũ
legendo & interpungendo, πάν-
), τὰ ἄκρα τῶν ὀνύχων καταβεβρω-
ν θάλατταν ἐργασίαις προσπεπον-
μεῖς οἱ πλεῖστοι, καὶ ναυπηγοί.
iem (inquit) tantum abeſt vt co-
habeant quidem. Originem au-
ilauco marino ducere aiũt, quem
itorem conſtat. Quibus addit, ἡ

μὲν οὖν Βοιωτία, τοιαύτη, Talis igitur est Bœotia. Miretur autem hîc quispiam quomodo nullam illis regionem esse dicat, quum antea scripserit, διὰ τὸ τὴν χώραν εἶναι λυπράν. Ego certè crediderim, vel, ne eam quidem quam dixit esse λυπράν, ideóque frumétum illis parcè subministrare, ditionis illorum fuisse: vel, pro nulla habuisse eam quæ valde arcta esset. Verùm & de hac voce χώραν monere lectorem libet, eam non satis aptè reddi illa regionis appellatione, quum iungitur verbo ἐργάζεσθαι, quod colere declarat (ea in significatione qua dicũtur agricolæ terram colere) ideóq; posse nos huiusmodi in locis interpretari agrum.

CAPVT XII.

THESPIAS autem (nam librarius perperam Θεασπεσίαι vtrobique scripsit pro Θεσπιαί) ea qua cæteras Bœotiæ vrbes descriptione minimè dignatur. Postquam enim dixit, Talis igitur Bœotia, tanquam descriptioni vrbium illius finem imponens: subiungit, αἱ γὰρ Θεσπιαὶ φιλοτιμίαν μὲν ἔχουσι μόνον ἀνδρῶν, καὶ ἀνδριάντας εὖ πεποιημένους, ἄλλο δὲ

ἐν: tāquam rationem reddens cur
ere velit, antequā illam vrbē de-
Verùm ſuſpectum eſt illud μόνον
, præſertim quum præcedat μϑ̀ν.
am ſuſpectā habeo particulam ὀ',
:o quin mutari in δὲ debeat: vt di-
habere ἀνδριαύτας δὲ πεποιημϑ̀ύους.
tem enumerās ſingularum Bœo-
ım infortunia, φιλονεικίαν apud
ſedem ſuam habere dicit, ſicut in-
Tanagræ, auaritiam apud Oropū
ᾳσχρο κέρδεια fœdum auaritiæ genus
: quū ſonet Turpis lucri ſtudium,
em, aut cupiditatem : ad verbum,
crum) proteruiam apud Thebas,
em apud Anthedonem, curioſita-
d Coroneam, arrogantiam apud
ebrim apud Oncheſtum, ſtupidi-
ud Haliartum. Ipſa eius verba ſunt,
ι' οἱ Βοιωτοὶ τὰ κατ' αὐτοὺς ὑπάρχοντα
ρήματα, λέγοντες ταῦτα· τὴν μϑ̀ν αἰ-
ειαν κατοικεῖν ἐν Ὠρωπῷ, τὸν δὲ φθόνον
ρα, τὴν φιλονεικίαν ἐν Θεσπιαῖς, τὴν
Θήβαις, τὴν πλεονεξίαν ἐν Ἀνθηδόνι,
ργίαν ἐν Κορωνείᾳ, ἐν Πλαταιαῖς τὴν
αν, τὸν πυρετὸν ἐν Ὀγχηστῷ, τὴν ἀναι-
ν Ἁλιάρτῳ. Τί δ' ἐκ πάσης τῆς Ἑλλά-
ρήματα εἰς τὰς τῆς Βοιωτίας πόλεις

κατεῤῥύη. Verùm hæc vocabula, quæ videmus esse vitiorũ appellationes, valde sunt significantia: atque adeo quædam eiusmodi vt vix ac ne vix quidẽ singula Latina singulis Græcis respondere possint. αἰσχροκέρδεια plus est quàm auaritia (quę φιλαργυρία dici solet: quod nomen propriè sonare cupiditatem argenti, satis notũ est) sordes certè rectius dicemus (quod vocabulum fœdiori tantùm auaritiæ generi conuenit: sicut sordidi vocantur qui eo auaritiæ genere laborant) quum αἰσχροκέρδεια sonet Turpe lucrum, id est, turpis lucri cupiditatem. Huic vitio finitimum est illud quo Anthedõ infamatur, videlicet πλεονεξία. Eodem certè ambo pertinent, quum πλεονεξία plus habendi cupiditatem propriè declaret: sed dicitur de iis qui per vim etiam cupiditatem illam explent, seu explere conãtur: idcóque verti rapacitatẽ. Neque enim hîc auaritiam interpretari quis possit, quũ ἀπὸ τῆς αἰσχροκερδείας, cui melius auaritiæ appellatio conueniret, eam separet. Ac ne alibi quidem fortasse interpretatio illa admittenda est: quum πλεονεξία sit potius eorum qui vi (vti dixi) seu violentia ad explendam suam auiditatẽ vtuntur, quàm eorũ qui nõ aperto Marte (vt ita loquar) id faciunt, sed

›et artibus malis, simúlque occul-
antur. adeo vt πλεονεξία sit veluti
uædam auaritia. Vocem autem ὕ-
› hîc debere reddi Proteruiã vel In-
n, non Iniuriam: quum hîc ipsum
ı quo quis ad inferendã cuilibet in-
›rocliuis est (quasi iniuriositatem
t à vitio dicitur vitiositas) non ali-
npliciter iniuriam declaret. Sic ve-
λονεικία quum significet propriè
onem, hîc cōtētiosum ingenium
› siue ingenium ad contentionem

t hunc sermonem versu Pherecra-
icitur, prudētis esse fugere Bœotiã.
ρεκράτους,
φεύγειν δεῖ, φεῦγε τὴν Βοιωτίαν.
autē vtitur verbis illis quibus de-
ıt se finē suæ descriptioni Bœotiæ
·c: illis, inquam, vel potius planè si-
ἡ μὲν οὖν τῆς Βοιωτῆς χώρα, τοιαύτη.

Cap. XIII.

CHALCIDEM inde venit, quam Anthedone stadiorū septuaginta interuallo distare tradit. Sed suspecta esse hîc possit

librarii fides: quia quum dicat ἐξ Ἀνθηδόνος εἰς Χαλκίδα στάδια ō, tamen paulo post, vbi dixit itidem de Chalcide, eam esse stadiorum septuaginta, addit, μείζων τῆς ἐξ Ἀνθηδόνος εἰς αὐτὴν φερούσης ὁδοῦ. Quòd si legeretur nō σταδίων, sed σταδίοις (est enim compendiariè scriptum hoc vocabulum, & ita vt vtrouis modo legi possit) tum verò tanta hęc magnitudo suspectam hîc potius quàm illic eiusdem librarii fidem redderet. Viam autem ab Anthedone Chalcidem vsque ita describit, Ἐξ Ἀνθηδόνος εἰς Χαλκίδα στάδια ō, μέχρι τοῦ Σαλγανέως. ὁδὸς παρὰ τὸν αἰγιαλὸν λεία τε πᾶσα καὶ μαλακή· τῇ μὲν καθήκουσα εἰς θάλασσαν, τῇ δὲ ὄρος οὐχ ὑψηλὸν μὲν ἔχουσα, ἄλσεσι δὲ καὶ ὕδασι πηγαίοις κατάῤῥυτον. Hinc ad vrbem ipsam veniens, primùm ea de magnitudine eius scribit quæ modò retuli: deinde postquam dixit esse totam cliuosam & arboribus obumbrari, addit, nō salsas tātùm aquas illā habere, sed & quandam quæ à fonte Arethusa manat. Verùm hîc corruptè legitur ὑποπλατυ: pro quo ὑπόπταχυ scriptum fuisse, mihi fit verisimile. ἡσυχῇ autem, quod huic adiectiuo iungitur, talem vsum habet qualem in præcedentibus annotaui. Ita enim ibi scriptus est hic locus, Ἡ δὲ τῶν Χαλκιδέων πόλις ἐστὶ μὲν σταδ. ō μείζων

νθηδόνος εἰς αὐτὴν φερούσης ὁδοῦ,
ος δὲ πᾶσα καὶ σύσκιος. ὕδατα ἔχου-
σα πολλά, ἁλυκά· ἐν δὲ ἡσυχῇ μὲν ὑπ-
τῇ δὲ χρεία ὑγιεινὸν καὶ ψυχρόν, τὸ ἀπὸ τῆς
καλουμένης Ἀρεθούσης ῥέον ἱκανόν, ὡς
ινης παρέχειν τὸ ἀπὸ τῆς πηγῆς νᾶμα πᾶ-
ὴν πόλιν κατοικοῦσιν.

verò publica eius ornaméta omit-
nasia, porticus, templa, theatra: qui-
turas atque statuas addit. Sed cum po
huius periodi verbis, quæ sunt, γρα-
ἀνδριάσι, nō cohærēt quæ sequuntur,
ous fori situm mirè cōmodum mer-
us esse ostendit) ita vt quædam in
desiderari necesse sit. Ita enim totum
cum apud eum scriptū inuenio (ni-
pro γυμνασίαις, repono γυμνασίοις,
rror illic sit manifestus) Καὶ τοῖς κοι-
πόλις διαφόρως κατεσκεύασται, γυ-
, στοαῖς, ἱεροῖς, θεάτροις, γραφαῖς, ἀν-
ῇ ἀγορᾷ κειμένων πρὸς τὰς τῶν ἐργα-
ίας ἀνυπερβλήτως. ὁ γὰρ ἀπὸ τοῦ τῆς Βοιω-
λγανέως καὶ τῆς τῶν Εὐβοέων θαλάττης
ὁ αὐτὸ συμβάλλων καὶ τὸν Εὔριπον, φέ
αὐτὰ τὰ τοῦ λιμένος τείχη· καθ᾿ ὃ συμ-
ὼ κατὰ τὸ ἐμπόριον ἐστὶ πύλην. ταύτης δὲ
ἀγορὰν, πλατεῖάν τε οὖσαν καὶ στοαῖς
ειλημμένην. συνέγγυς οὖν κειμένου τοῦ

ἀγορᾶς τοῦ λιμένος, καὶ ταχείας τῆς ἐκ τῶν πλοίων γινομένης τῶν φορτίων ἐκκομιδῆς, πολὺς ὁ καταπλέων ἐστὶν εἰς τὸ ἐμπόριον. καὶ γὰρ ὁ Εὔριπος διαστὸν ἔχων τὸν εἴσπλουν, ἐφέλκεται τὸν ἔμπορον εἰς τὴν πόλιν. Quibus addit hæc de regione, & de illo mari, ἡ δὲ χώρα πᾶσα αὐτῶν, ἐλαιόφυτος· ἀγαθὴ δὲ καὶ ἡ θάλασσα.

Tandem de incolis (more ſuo) verba facit: miro quodam genere loquendi initio vtens, quum dicit eos eſſe τῶν μαθημάτων ἐντὸς, idque non τῷ γένει ſolùm, ſed etiam τῇ φωνῇ. Videndum eſt autem an hæc ita poſſint intelligi, vt eos hæreditario quodam iure velut pedem habere iam intra diſciplinas dicat, ſimúlque (quùm varias haberet Græca lingua dialectos) ſermone vti qui ipſos ad illas quodámodo præparet. Poſtea quidem grammaticos eſſe illos ſcribit, ſed prius φιλαποδήμους appellat: quum alioqui illud γραμματικοὶ præcedere debuiſſe videatur, tanquam melius cum illis quæ dixerat conueniens. Iniicitur verò & in iis quæ ſequuntur, aliquid ſcrupuli: quoniam poſtquam dixit eos fortiter ferre incommoda quæ ob patriam ſuam patiuntur, hanc tolerãtiæ huius rationem reddit, quòd quum à longo iã tẽpore in ſeruitutẽ redacti fuerint, & libero ingenio ſint præditi, magnum quẽdam

:rantiam habitum cōtraxerint. quam
ıtiam vocat ῥαθύμως φέρειν τὰ περὶ-
æ, quum modò eadem de re agens di
γενναίως φέρειν: & aliud tamen sit ῥα-
φέρειν, aliud γενναίως. Ideóque fortas-
:lligere debemus eos φέρειν ῥαθύμως
ıναιότητος, id est, præ generositate. Ne-
nen hîc est ille scrupulus quem dixi:
:o quod addit, τοῖς ἢ τρόποις ὄντες ἐλεύ-
d est, Ingenio libero præditi (ita enim
ı interpretari, quàm Moribus liberi)
am tale ingenium cum tali toleran-
ıimè conuenire videtur. Sed credide-
oc tanquam per parenthesin esse in-
um: perinde acsi dixisset, In seruitu-
mpridem redacti: quæ alioqui ab eo-
ıgenio valde abhorret, quod minimè
, sed liberum & ingenuum est. Hunc
suum de Chalcidensibus sermonem
t Philisci versu, quo eos esse probos
ıs (siue, non malos, vt loquitur Ci-
:estatur: atque adeo valde probos.
:ῶν σφόδρ' ἐστὶν ἡ Χαλκὶς Ἑλλήνων πόλις.
abundet syllaba, legendum,
τῶν σφόδρ' ἐστὶ Χαλκὶς Ἑλλήνων πόλις.
ı autē huius loci sunt hæc, Οἱ δ' ἐνοι-
ς Ἕλληνες, οὐ τῷ γένει μόνον, ἀλλὰ καὶ
νῇ, τῶν μαθημάτων ὄντος· φιλαπόδημοι,

γραμματικοί· τὰ προσπίπτοντα ἐκ τῆς πατρίδος δυσχερῆ γενναίως φέροντες. δουλεύοντες γὰρ πολλὴν ἤδη χρόνον, τοῖς δὲ τρόποις ὄντες ἐλεύθεροι, μεγάλην εἰλήφασιν ἕξιν τοῦ φέρειν ῥαθύμως τὰ προσπίπτοντα. ὁ στίχος Φιλίσκου,

Χρηστῶν σφόδρ' ἐστὶν ἡ Χαλκὶς Ἑλλήνων πόλις.

CAP. XIIII.

DE HELLADIS autē appellatione in ſequētibus diſſerit: dicitque primùm ſe Helladē à Peloponneſo vſque ad Magnetas circunſcribere. Sed ſcriptū eſt *Μαγνήτων αμπου*: de cuius vocis poſterioris emēdatione dicam vbi totum hunc locum attulero. Deinde ſe non immeritò Theſſaliam quoque ſub appellatione illa comprehendere oſtendit. Hellas enim (inquit) vrbs ab Hellene AEoli filio vocata & condita fuit: erātq; regionis Theſſalorum, ſita inter Pharſalum & Melitæorum vrbē. Nam Hellenes ſunt qui & ortu & ſermone hellenizant, ab Hellene: Athenienſes autem, qui Atticam incolunt, Attici quidem ſunt ortu, ſed ſermone atticizant: ſicut Dores à Doro oriundi dorizant, æolizant qui ab

ionizant qui ab Ione Xuthi filio du-
iginem. Testem paulo pòst citat Ho
ı: ciúsque testimonio & Euripideum
git, paucis interiectis. Verba eius, re-
ɔ ab initio, sunt hæc, Τὴν μὲν οὖν Ἑλ
ἀπὸ Πελοποννήσου τὴν ἀρχὴν λαβὼν, μέ-
ιαγνήτων ἀφορίζω αμπου. τάχα δὲ φή-
ὲς ἡμᾶς ἀγνοεῖν, τὴν Θετταλίαν τῆς Ἑλ-
ραταριθμοῦντας· ἄπειροι τῆς τῶν παρα-
ν ὄντες ἀληθείας. ἡ γὰρ Ἑλλὰς τὸ παλαιὸν
τε πόλις, ἀφ᾽ Ἕλληνος τοῦ Αἰόλου ἐκλή-
ἰ ἐκτίσθη, τῆς τῶν Θετταλῶν οὔσα χώρας
ον Φαρσάλου τε κειμένη καὶ τῆς τῶν Με-
πόλεως. Ἕλληνες μὲν γάρ εἰσιν οἱ τῶν γέ-
ῆς φωναῖς ἑλληνίζουσιν, ἀφ᾽ Ἕλληνος·
ι δὲ, οἱ τὴν Ἀττικὴν κατοικοῦντες, Ἀττικοὶ
τῶν γένει, ταῖς δὲ διαλέκτοις ἀττικίζου-
ερ Δωριεῖς μὲν, οἱ ἀπὸ Δώρου, τῇ φωνῇ
ιουσιν· αἰολίζουσι δὲ οἱ ἀπὸ Αἰόλου, ἰωνί-
οἱ ἀπὸ Ἴωνος. τοῦ Ξούθου φύντες. ἡ οὖν Ἑλ-
Θετταλία ἦν ὅτε ποτὲ ἦν, οὐκ ἐν τῇ Ἀτ-
οὗν ποιητὴς φησὶ,

ιδόνες δὲ καλοῦντο, καὶ Ἕλληνες, καὶ Ἀχαιοί.
ὄνας μὲν λέγων εἶναι τοὺς περὶ τὴν Θετ-
ὄνας μὲν λέγων ...

δας, πρότερον Φυλάκην καλουμένην. ὅθεν ἦν καὶ Πρωτεσίλαος, ὁ στρατεύσας εἰς Ἴλιον. ἔστιν οὖν ἡ Ἑλλὰς ὑφ' Ἕλληνος οἰκισθεῖσα πόλις τε καὶ χώρα. μαρτυρεῖ δὲ καὶ Εὐριπίδης,

Ἕλλην γὰρ, ὥς λέγουσι, γίγνεται Διός.
Τοῦ δ' Αἴολος παῖς, Αἰόλου δὲ, Σίσυφος,
Ἀθάμας τε, Κρηθεύς θ', ὅστ' ἐπ' Ἀλφειοῦ ῥοαῖς
Θεοῦ μανεὶς ἔρριψε Σαλμωνεὺς φλόγα.

Ἑλλὰς μὲν οὖν ἐστιν, ὥς περ μικρῷ πρότερον εἰρήκαμεν, ἣν ὁ Διὸς Ἕλλην ἔκτισεν· ἀφ' οὗ τὸ ἑλληνίζειν τὴν προσηγορίαν εἴληφεν. Ἕλληνες δ' οἱ ἀφ' Ἕλληνος. οὗτοι δέ εἰσιν, Αἴολος καὶ Σίσυφος· ἔτι δὲ Ἀθάμας καὶ Σαλμωνεὺς, καὶ οἱ τούτων φιλοῦντες ἔκγονοι. Pro illa voce αμπου vel potius pro illis literis nihil significãtibus videndũ an reponi debeat στομίου, ex sequẽtibus, an ὁμολίου. Nam propius quidem literæ illæ ad στομίου accedunt: sed ibi Θετταλῶν στομίου dicitur, at Μαγνήτων ὁμολίου.

In sequentibus, quæ sit Hellas, & quid sit ἑλληνίζειν, pergit exponere (cõtra opinionem eorum qui Thessaliam esse Helladis negabant) Posidippi etiam versus huc pertinentes afferens: in quibus non solùm τοῦ ἑλληνίζειν, sed etiam τοῦ ἀττικίζειν fit mẽtio. Verùm tertii versus principium apertè mendosum est: sic tamen vt valde obscura mihi sit &

em (vt opinor) futura sit eius emen:
Sed iam ad eius verba, quibus non
iunc sermonem, sed hæc de Græcis
; geographica scripta claudit, ve-
m est. Ἡ δὲ καλουμένη νῦν Ἑλλάς, λέ-
ι, οὐ μέντοι ἐστί. τὸ γὰρ ἑλληνίζειν ἐγὼ εἶναι
κ ἐν τῷ διαλέγεσθαι ὀρθῶς, ἀλλ' ἐν τῷ
φωνῆς. αὕτη ἐστὶν ἀφ' Ἕλληνος, ἡ δὲ Ἑλ-
)εσσαλία κεῖται. ἐκείνοις οὖν ἐροῦμεν τὴν
κατοικεῖν, καὶ ταῖς φωναῖς ἑλληνίζειν. εἰ
τὸ ἴδιον τοῦ γένους τῆς Θεσσαλίας ἡ Ἑλλάς
γον ἐστὶ κατὰ τὸ κοινὸν, ὡς νῦν ὀνομάζονται
, τῆς Ἑλλάδος αὐτὴν εἶναι. ὅτι δὲ πᾶσα ἣν
μήμεθα, Ἑλλάς ἐστι, μαρτυρεῖ ἡμῖν ὁ τῶν
ῶν ποιητὴς Ποσείδιππος, μεμφόμενος
ις ὅτι τὴν αὐτῶν φωνὴν ἐστὶ τὴν πόλιν φα-
ἑλλάδος εἶναι. λέγων οὕτως,
ὰ μέν ἐστι μία, πόλεις δὲ πλείονες.
ὲν ἀττικίζεις, ἡνίκ' ἂν φωνὴν λέγῃς
ουτινες. οἱ δ' Ἕλληνες ἑλληνίζομεν.
εσδιατρίβων συλλαβαῖς καὶ γράμμασι,
ὐτραπελίαν εἰς ἀηδίαν ἄγεις;
μὴ τοὺς οὐχ ὑπολαμβάνοντας εἶναι τὴν Θεσ-
τῆς Ἑλλάδος, οὐδὲ τοὺς Θεσσαλοὺς Ἕλλη-
ογόνους ὄντας, ἑλληνίζειν, ἐπὶ τοσοῦτον εἰ-
τὴν δὲ Ἑλλάδα ἀφορίσαντες ἕως τῶν
ὧν στομίου, καὶ τοῦ Μαγνήτων Ὁμολίου τὴν
ν πεποιημένοι, καταπαυόμενον τὸν λόγον.

ΔΙΚΑΙΑΡΧΟΥ ἈΝΑΓΡΑΦΗ

τῆς Ἑλλάδος, πρὸς Θεόφραστον.

Διὰ παντὸς, ὦ Θεόφραστε, καθάπερ οἶσθα σύ,
Ἴδιόν τι πλάττων, κοὐχὶ τὸν ἑτέρων πόνον
(Ὅπερ ἔνιοι ποιοῦσιν) ἐμαυτοῦ τιθέμενος,
Νυνὶ πεπόρηκα τὴν ἅπασαν Ἑλλάδα,
Ὑποτεταγμένας ταύτῃ δὲ τὰς πόλεις,
Στοιχεῖον οὐκ ἄμουσον ἅμαθ' Ἑλληνικῶν,
Ἱκανήν τε παρέχων διατριβὴν τοῖς δυναμένοις
Ὀρθῶς συνιδεῖν ἕκαστα. τὰ γὰρ ἐν πλείοσιν
Ὑπὸ τῶν παλαιῶν συγγραφέων εἰρημένα,
Ταῦτ' ἐμμέτρως ῥηθήσετ' ἐν βραχεῖ χρόνῳ·
Ὅπερ ἐστὶν ἱκανῶς δύναμιν ἰσχυρὰν ἔχον.
Ὑπολαμβάνω γὰρ ἀσφαλῶς ὑμῖν ἔχειν
Κεῖσθαί τε τὰς μάλιστα διασήμους πόλεις,
Ἄλση, ποταμούς, νήσους τε, τοὺς διάπλους τε καὶ
Λιμένας ἅ, τ' ἐστὶν ἐν Πελοποννήσῳ γένη
Λεγόμενα καὶ ὁμοροῦνθ' ἑαυτοῖς κατὰ τόπους.
Ἵνα μηδέν σε τὸ σύνολον διαλανθάνῃ,
Φανερῶς ἑκάστων ὁμολόγως τε κειμένων,
Ὥστ' ἀναλαβόντα καὶ διὰ μνήμης ἔχειν.
Νωθρὰν γὰρ οὐχ εὑρήσεις ἂν ἀλλ' ἐσπουδασμένην
Τὴν πραγματείαν. διὸ σεαυτὸν μὴ βραχὺ
Ὁλοσχερῶς δ' ἐπὶ ταῦτα δοὺς καὶ σπουδάσας,
Συμφιλομάθησον· καθάπερ εἴωθας ποιεῖν.
Τῆς Ἑλλάδος ἐστὶν Ἀμβρακία πρώτη πόλις·

, ἀποικία λέγεται τῶν Κορινθίων
ἐς τὸν κόλπον δὲ τὸν καλούμενον
κικὸν ᾤκισται μέσῃ, σταδίοις δ' ἔχει
θαλάσσης ὀγδοήκοντ'. ἐπιφανὲς
ν Ἀθηνᾶς ἐστ' ἐν αὐτῇ, καὶ λιμὴν
. καλεῖται Δρυοπὶς ἡ χώρα δ' ὅλη.
λας ἀπὸ τῆς Ἀμβρακίας εἶναι δοκεῖ
ε συνεχὴς τὸ πέρας. αὕτη δ' ἔρχεται
ποταμὸν Πηνειὸν, ὡς Φιλέας γράφει·
Μαγνήτων ὄμορον κεκλημένον.
τὴν Μαγνησίαν τῆς Ἑλλάδος
ν εἶναι, τὸν δὲ Φιλέαν ἀγνοεῖν,
ίσαντα. τοῦτο δ' εἶναι συμφανὲς
ιλομαθέσι μάλιστα φιλοτιμουμένοις.
πὶ τὰ λοιπὰ τοῦ λόγου προβήσομαι.
ιβρακίας εἰς Θετταλίαν τριῶν ὁδὸς
μερῶν. ἔχει δὲ ποταμὸν λεγόμενον
ον εἰς θάλασσαν ἐξιόντα.
ρόσεστιν ἱερὸν ἐπικεκλημένον.
ον δ' ὁ περίπλους ἐστὶν ἑκατὸν εἴκοσι.
τοῦτον εἰσὶν Ὀρεῖται λεγόμενοι,
φίλοχοι. Ἄργος δ' ἐνταῦθα ἐστὶ τὸ
οχικόν. μετὰ τούτους δ' Ἀκαρνᾶνες. πόλεις
δ' ἔχουσι πλείονας, καὶ Λευκάδα,
μέγας ἐστὶ κόλπος εἰς Γαθμὸν φέρων.
εφαλλήνων δ' ἐν αὐτῷ κείμεναι·
σταδίων δ' ὀγδοήκοντα, στενή,
, ἔχουσα καὶ λιμένας τρεῖς, ἐχομένη.

Πρὸς τὴν πέραν δ' οἰκοῦσι τῆς Αἰτωλίας.
Ἱερὸν δ' ὕπεστιν Ἡρακλέους καλούμενον,
Ἕτερον δ' Ἀφροδίτης. ποταμὸν δ' ἡ χώρα ἔχει
Ἀχελῷον. ἡμερῶν δέκα καὶ νυκτῶν δύο
Ἔσθ' ὁ παράπλους αὐτῆς. ἔχεται δ' Αἰτωλία,
Ἐν ᾗ πόλις ἀπόκειται Πλευρὼν, καὶ ἱερὸν
Ἅγιον Ἀθηνᾶς ἐστὶν ὠνομασμένον.
Ἔπειτα Καλυδὼν, εἶτα Κιδης, αἵ τ' Ἐχινάδες
Νῆσοι· ποταμός τ' Εὔηνος ἐκ Πίνδου ῥέων.
Οὗτοι Δολόπων οἰκοῦσι πρὸς μεσημβρίαν.
Παράπλους δὲ ταύτης ἐστὶν ἡμέρας μιᾶς,
Εἶτα μετὰ ταύτην ἡ Λοκρὶς καλουμένη,
Ἐν ᾗ πόλις Ναύπακτος· εἶθ' ὑποκείμενος
Λιμὴν μέγας, πόλις τε Κολοφών. μετὰ δὲ τὴν
Κολοφῶνα ποταμὸς εαθυλαιτος λεγόμενος·
Τοῦτον δὲ ῥεῖν λέγουσιν ἐξ Αἰτωλίας.
Ὁ πᾶς δὲ παράπλους οὐδ' ὅλης ἔσθ' ἡμέρας.
Οὗτοι κατοικοῦσι δὲ πρὸς μεσημβρίαν
Αἰτωλίας, Λέλεγες τοπρὶν κεκλημένοι.
Ἔπειτα Φωκεῖς ἐκ Λελέγων φερόμενοι,
Παρ' οἷς πεδίον Κρισαῖον. ἀπὸ Κίρρας δ' ἄνω
Προσβάντι Δελφῶν πόλις ἄπεστι, καὶ ἱερὸν,
Ἐν ᾧ τὸ μαντεῖον, ὅ, τε Παρνασσὸς, μέγα
Καὶ σύσκιον ὄρος. εἶτα νυμφῶν ἐχόμενον
Κωρύκιον ἄντρον· εἶτ' ἐς Ἀντίκιρρα πόλις,
Ποταμός τε Κηφισὸς, ὁ ῥέων ἐκ Φωκίδος.
Παράπλους δὲ ταύτης, ἡμέρας ἔσθ' οὐχ ὅλης.
Ἐν τῇ μεσογείᾳ δ' ἐστὶ Κυπάρισσος πόλις,

ί τε· μετ᾽ αὐτὴν δ᾽ Αὖλις. ἡ Βοιωτία
μετὰ Φωκεῖς ἀπόκειται, κειμένη
ίδος χώρας πρὸς ἕω. καὶ ἔστιν δύο
ὄρη· τὸ μὲν, Ἑλικὼν καλούμενον,
ιθαιρὼν. εἶτ᾽ ἐς Ὠρωπὸς πόλις,
θαλάττης ἀπέχον ἱερὸν οὐ πολὺ
Φιαράου, καὶ νεώς, καὶ τὸ τέμενος,
Βοιωτίας πόλις, πρὸς ἣ λιμὴν,
ιδος ἱερὸν ἅγιον, ὃ λέγεται κτίσαι
νων. εἶτ᾽ Ἐμπερέσιον καλούμενον
τον, εἶτ᾽ Εὔριπος. Ἀνθηδὼν δ᾽ ἔχει
ιον τὸν λιμένα· καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ
ι. κεῖται δ᾽ ἐν μεσογείᾳ πάνυ καλὴ
εγάλαι Θῆβαι, σταδίων τὸ περίμετρον
ιαρακοντα, καὶ προσέτι τριῶν.
πόλις, καὶ Ὀρχομενός. εἶτα μετὰ δύο
ίβαδία καὶ ἱερὸν Τροφωνίου,
ιαντεῖον λέγουσι γεγονέναι.
λέα πόλις ἐστὶ, καὶ Μεδεών. μετὰ
ἀπόκειται Θέσπεια, κατ᾽ ἐχομένη
γορευομένη Πλαταιαί. μετὰ δὲ τὰς
ιπόκειται Νισα. μῆκός ἐστι τῆς
σταδί᾽, ὡς λέγεται, πεντακόσια,
ι καὶ ἑβδομήκοντ᾽ ἐστὶ τὸ πλάτος.
ς δ᾽ ἔχει, τὸν μὲν, λεγόμενον Ἰσμηνὸν,
Ἀσωπόν τε, πεδία δ᾽ ὕδρα παρακείμενα.
πὶ τα χώρα Μεγαρέων. ἐστί τ᾽ ἐντεῦθεν
Πελοποννήσου, λιμὴν
πόκειται, καὶ Λέχαιον λεγομένη πόλις.

HENRI

AD DI

suam in

A P

DICÆAR
potius q
cæteri scripto
Græcia idem
potissimum pro
... describere
Græcia operi de
... testatur. Se
..., illis πάρεργ
Inde fit vt mul
... operis reliq
... cum vtilita
... orum notitia
quorum possen
... & ipsi memo
... m fortasse de i
... um posteriore
... idem interuall
... instituroru circ
... isse mutationem

NRICI STEPHANI D DICÆARCHVM ET im in illum lucubrationem

APPENDICVLA.

ICÆARCHO adijci multa, vel potius quamplurima, possent, si i scriptores Græci in describenda ia idem sibi quod ille argumẽtum, imum proposuissent, τὸν Ἑλλάδος escribere: quem titulum suo de ia operi dedisse, Athenæus quo-:statur. Sed contrà, quod illi ἔργον llis πάρεργον tantùm esse videmus: fit vt multa vel ex paucis hisce il-peris reliquiis discamus non mi-um vtilitate quàm delectatione, im notitiam consequi ex nullo re-rum possemus. Quòd si vitã Græ-ipsi memoriæ prodidissent, nõ ea-ortasse de illa vbique tradidissent: posteriores illo fuerint, & tanto m interuallo vt aliquam morum :itutorũ circa res quasdam interue nutationem, absimile vero non sit.

Haud pauca ſunt nihilominus in reliquorum deſcriptione de quibus inter illos conuenit: ſic tamen vt quiſque aliquid ſibi peculiare afferre alicubi dici poſſit. Tale eſt quod apud noſtrum Dicæarchũ in principio occurrit, ὁ καλούμενος Παρθενὼν, ὑπερκείμενος τοῦ θεάτρου. ab aliis enim hoc nõ adiicitur. At verò Plutarchus in Pericle, tanquam epithetum addens, ἑκατόμπεδον appellat hunc παρθενῶνα. (ſicut ab eo ipſo in opuſculo quo differit bellóne an ſapientia Athenienſes clariores fuerint, παρθενῶνες ἑκατόμπεδοι dicuntur) quum tamen in Catone maiore audiamus etiam vocantem τὸν ἑκατόμπεδον, ſine adiectione illius vocabuli quod alioqui proprium eius nomẽ eſt: ſiue νεὼν voluerit à lectore ὑπακούεσθαι, ſiue adiecerit quidẽ, ſed librarij incuria id omiſerit. Alioqui certè videri queat τὸ ἑκατόμπεδον dicẽdũ potius fuiſſe. Ac videtur Suidas hoc, ſicut & illud, agnoſcere: ſed non rectè huius appellationis rationem reddere: in eo quod ſcribit, nõ propter magnitudinem, ſed propter pulchritudinem & concinnitatem nomen hoc impoſitum illi fuiſſe. At Heſychius,

is, ἐκατόμπεδον (inquit) τὸ θέατρον, ἤ ποδῶν. Quam scripturam esse mé- suspicor, & in ea voces aliquot ari: quum ille in priori quidem ominis expositione, tale quid oud Dicaarchum legimus, scri- at in posteriori, latius patere, & ędificio vel potius omni re quę centum pedes extensa siue ex- ,admon uisset. Sed aduersus hãc em expositionem meritò ob- i quis dixerit, nihil tale adiici (vt pote quod manifestè illo includatur) aut addi plura o- Quamuis autem tot ex locis iem templum fuisse constet, men sacellum appellarunt: pinor Strabonis verba non os in errorem impulerint: erba, καὶ ὁ Παρθενὼν, & ipsa ad hæc ἐν ᾧ, referrentur. hoc (vt ostendam verum xi, hunc vel illum alicubi idpiam suæ descriptioni si- i adijcere) quum alij æ- Parthenònis Ictino tan- à Plutarcho Callicrati &

Ictino tribui.

Sunt verò & quædam à duobus tantùm scripta: de quibus dubites an vtrique an alterutri tantùm fidem adhibere oporteat: &, si alterutri tãtùm adhibendam censeas, tum verò, vtri, ambigas. Exẽpli gratia, Pausanias simulacrorum Dianæ facit mentionẽ quę ἀρίστη & καλλίστη dicebatur: aítque hæc esse in eius septo, quod occurrit descendentibus in Academiam, quæ quũ suo tempore foret gymnasium, fuerat quondam priuati cuiusdam prædium. At verò apud Plinium inter Phidię opera legimus & *Mineruam tam eximiæ pulchritudinis vt à forma cognomẽ acceperit*. Ex quibus verbis colligimus dictã fuisse hãc Α᾽ΘΗΝΑ͂Ν ΚΑΛΛΙ΄ΣΤΗΝ, & ita cognomen cum Diana commune habuisse. Sed aliquis hîc non immeritò fortasse dubitabit an credẽdum vtrique sit, an potius existimandum, alteri tantùm harum dearum cognomen istud impositum fuisse, & ita horum scriptorum alteri fidem derogari debere: præsertim quum Pausanias aliquam dubitandi occasionem præbere videatur: & suspicari possit quispiam,

n antea Diana illa solã ἀρίστης hat ἐπίκλησιν, additam esse alterã, quæ inerua ad illam translata esset. deo autem multi adeo multa de enis scripserant, vt Srabo de hac cite verba facere incipiẽs, cautionem adhibendam esse ostendat, in tanta ltitudine, ne, si copiosior fuerit quã sit, contingat τῆς προθέσεως ἐκπεσεῖν γραφῇ. Prudenter itaque (meo quim iudicio) Plinius in illam τῶν περὶ τῆς λεως ταύτης ὑπερβολῶν multitudinem gredi nolens, hisce contentus est, *Libe hæc ciuitas, nec indiga vllius præconij amius: tanta claritas superfluit.* Prudenter, in uam: quoniam tam spatiosus campus, am magna area in Athenarũ laudes, siue in encomiasticam Athenarum descriptionem, patebat, vt non pauca quæ veritatem rei vix æquarent, hyperbolicè contrà dici viderentur. Ac mihi certè ipsi contingeret fortasse idem in eo quod dicturus sum: nimirum vt, quum id quod verissimum est dixero, auxesi tamen hyperbolica vsus existimer. Id autem ad eum in quo versor sermonem pertinet, éstque huiusmodi: quãuis tam

multis elogijs à tot præſtantiſſimis viris illa ciuitas ornata fuerit, inter quæ primas tenere illud cenſetur quo GRÆCIA GRÆCIÆ, (Ἑλλὰς τῆς Ἑλλάδος) appellata fuit: tamẽ hominem Iudæum alia omnia ſuo ſuperaſſe videri, vel potius ſuis duobus: quorum vnũ eſt hoc, QVOD PVPILLA IN OCVLO, HOC IN GRÆCIA ATHENÆ. Alterum eſt, QVOD IN ANIMO MENS, HOC IN GRÆCIA ATHENÆ. Sed apud eum iſtæ duæ comparationes coniũguntur: & in poſteriori dicitur, ἡ ἐν ψυχῇ λογισμός: vbi λογισμὸς reddi etiam poteſt Ratio, vel Ratiocinatio. Maior certè multo gloria hæc eſt Athenarum, quàm vel in ijs quę Dicæarchus de illis ſcribit, in fine paginæ XVI.

Atque hoc quidem elogium Athenarum ſiue encomiũ ignoraſſe puto Strabonem, non minus quàm Dicæarchum & Pauſaniam: ſed ille viciſſim quandam Maſſiliæ laudem tribuit quam ipſi cognitam, verùm aliis pleriſque (non Dicæarcho tantùm & Pauſaniæ) incognitam dicere poſſumus. Quorſum autem hîc

Maſſiliæ mentio? quoniam laudem ı qua de agitur, Athenienſes Maſſibus communicaſſe, vel potius hi ripuiſſe dici queunt. Nam quum ę tanti fierent Athenæ vt dedecus dam eſſet literarum ſtudioſis, As commoratum non eſſe (quod vel etis ipſis diſcimus) ſcribit Strabo, liam ſuo tempore feciſſe vt clariſuique Romanorũ viri qui diſcenidi eſſent, in animum inducerent ım commeare, quum alioqui Aperegrinaturi fuiſſent. Ac quamıs etiam quaſdam vrbes σχολὰς καὶ ἀς τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν λόγων habuiſſe r, (præſertimque Tarſum & Aleam) nulla tamen eſt cui id honoigiſſe ſcribat.

im verò conſiderãdum hoc eſt, os qui literarum ſtudioſi eſſent, ıtùm honorificum ſed neceſſaodamnodo exiſtimaſſe, Atheicíſci, niſi aliam vrbem nanciſce ıæ illius officio fungi in præſtãadẽ opera, poſſet. Ac, licet Stratãtũ τοὺς γνωριμωτάτους Ῥωμαίεν, αὐτὴ τὰς εἰς Ἀθήνας ἀποδημίας

ἐκεῖσε φοιτᾶν, φιλομαθεῖς ὄντας (quæ paulo antè sum interpretatus) tamen & quosdam qui φιλομαθεῖς quidē sed non item γνωριμώτατοι essent (id est clarissimi, siue celeberrimi. quamuis quidā nobilissimi reddere maluerint) libēter illuc peregrinatos esse cōstat. Atque in horum numero Propertius posse à nobis poni videtur: cuius quædam elegia initium istud habet,

Magnū iter, ad doctas proficisci cogor Athenas:
Vt me longa graui soluat amore via.

Ac versibus aliquot interiectis diuersa recenset: in quorum aliquo tempus & operam, dum illic commorabitur, est positurus,

Illic vel studijs animum emendare Platonis
Incipiam, aut hortis docte Epicure tuis.
Persequar aut studium linguæ, Demosthenis arma,
Librorúmque tuos docte Menandre salos.
Aut certè tabulæ capient mea lumina pictæ,
Siue ebore exactæ seu magis ære manus.
Aut spatia annorum, aut longa interualla profundi
Lenibunt tacito vulnera nostra sinu.

omittam quod hæc præcedit disti-
m, in quo longa brachia viæ Theseę
are existimatur quæ Græci Μακρὰ
dixerunt.

vbi Piræi capient me littora portus,
candam ego Theseæ brachia longa viæ.

d Strabonem autem vt reuertar, li-
ex eo afferre quæ de diuerso ciuita-
iuersis temporibus statu scribit, pau
erbis longam alioqui historiã com-
tens. Ideo autem hæc ex eo afferen-
putaui, quod talium cognitio cum
itutorum illius cognitione iuncta
videatur. Ita igitur ille, Ἐβασιλεύοντο
μὲν Ἀθηναῖοι πρότερον. &c. Id est, *Prius*
sub regio dominatu erant Athenienses,
de in popularem reipubl. administratio-
transierunt. Quum autem aggressi eos es-
yranni, Pisistratus eiúsque filii, & aliquã-
st ad paucorum imperium res deuenissent,
uadringentorum, & illorum triginta quos
dæmonij imposuerunt tyrannorum, hos
è summouerunt, & popularem illam ad-
strationem vsque ad Romanorum impe-
seruarunt. Nam etiamsi Macedonicis re-
aliquid nego tij ipsis facessentibus parere
coacti, reipubl. tamen totam formam, eam-

dem conseruabant. Ac sunt qui tradant, optimam fuisse illorum gubernationem per illud decẽniũ quo Macedonibus Caſsãder imperauit. Hic enim vir cæteris quidem in rebus tyrannicè potius quàm regiè se gessisse videtur: sed Athenienses erga moderatione vsus est, postquã eorum vrbẽ in potestatẽ suam redegit. Ex ciuibus enim præfecit Demetriũ Phalereum, Theophrasti philosophi familiarem: qui tantum abest vt popularem reip. administrationem aboleuerit, vt etiam emendarit: quemadmodum ab eo scripti de hoc reip. genere commentarij declarant. Verùm inuidia & odium aduersus paucorum dominatum conceptum, tantum valuerunt, vt post Cassandri mortem in Ægyptum fugere coactus sit. Quinetiam statuas eius plus quàm trecentas deiecerunt ij qui aduersus illum insurrexerãt, atque conflauerunt: & quidem (vt nonnulli addunt) in matulas. Romani igitur quum eos populari reip. forma vtentes in ditionem suam accepissent, permiserunt vt suis legibus sicut antea viuerent, suáque libertate fouerentur. Verùm ingruens bellum Mithridaticum tyrãnos illis præfecit quos regi libitum fuit. Horum maximam potentiam cõsequutum Aristionem, & qui aduersus hanc vrbem violẽter se gesserat, Syllas Romanorum dux, quum

em obsidione ... episset, supplicio affecit, ciui- autem veniam ... dedit. Atque ad hunc vsque libertate pot... ...ur, & apud Romanos est in ore.

In his verbis ... ἤ πρὸς ὀλίγους ἀπέχθεια, misi mihi p... paucis dicere paucorum inatum, vt lo... um interpretarer simul exponerem ... quum minimè dubium quin de illis ... paucis qui reipubl. gu- nacula tene... ent, intelligendum hoc adeo vt sub ... ὀλίγων appellatione si- ficari ὀλιγαρ... αν dicere possimus. Ve- n quomodo ... onceptum erat aduer- paucos odiu... n, tanquam reip. guber- cula tenentes ... quum Demetrij Pha- ei tantùm fa... a sit mentio, nec alium àm eum à Ca... sandro rege præfectum itati fuisse di... tum sit? Strabo certè (ni allor) vult κα... ...ὸ σιωπώμενον à nobis in- ligi, Demetri... m illo Cassandri bene- io nòn plenè ... sse vsum, ita vt in se to- n potestatem ... ransferret, verùm eam m paucis quib... usdã à se adscitis com- unicasse: vt mi... aus odiosa populo illa itatis admini... ratio esset. Nisi fortè istimandum e... illos λόγῳ quidem, sed n etiam ἔργῳ i... n partem illius potesta-

tis atq; autoritatis veniſſe:etiamſi à populo nequaquã hoc animaduerteretur.

At verò interpres Xylander ita hunc locum vertit quaſi à Demetrio inimicitię aduerſus paucos quoſdam ſuſceptę fuerint. Ita enim ille, *Verùm inuidia & cum paucis ſuſceptæ inimicitiæ tantum valuerunt vt Caſſ.*

Paulo poſt autem, ſi non ἐπαναστάντες haberemus, ſed ἀναστάντες, crederẽ perperam ſcriptum eſſe pro ἀναστήσαντες: vt intelligeremus, ſtatuas ab illis ipſis qui eas erexiſſent eſſe deiectas, ſiue deturbatas: ſed hũc verbi compoſiti ἀναστῆσαι vſum dari & bicompoſito ἐπαναστῆσαι non memini.

Cæterùm moris eſt Straboni in mentione alicuius ciuitatis,earũ potiſſimum quæ celebriores ſunt, ſimul etiam quorundam qui in ea, præſertímque doctrinæ ergo,claruerint,mentionem facere: potius quã mores & inſtituta ipſarum ciuitatum commemorare. Vbi tamẽ de Thebanis agit,pauca de quadam re diſſerit quæ moribus eorum defuit, & cui defectus in cauſa fuerit cur imperium diu non conſeruarint. Suæ autem

ertatiunculæ occasionē ex quodam
iori dicto su[illegible]nit. Nam de Bœotia lo-
ns, scribit, [illegible]Ephorum de ea dixisse,
iem eius po[illegible]entiam ideo fuisse διὰ
ωγῇ καὶ παιδ[illegible]ίᾳ μὴ χρήσασθαι. vel ἀγω-
πιτηδείᾳ, vt i[illegible]vet. exempl. Sed totum
erpretari loc[illegible]m libet: & quidem eo
entius id faci[illegible] quòd interpretes in e-
principio v[illegible]deā grauiter impegisse.
rionem igitur ([illegible]nquit) *propter ista laudat,*
naturali quada[illegible] commoditate ad imperium
inendum instru[illegible]tam esse dicit: sed quod a-
institutione a[illegible] disciplina vsi nō sint (quum
eos quidem q[illegible] per vices perpetuas ipsis
ficerentur, tale[illegible]vti contingeret) etiamsi ali-
ndo res prospe[illegible]è gesserint, breui temporis
tio permansisse[illegible]. Atque id Epaminondam
endisse: quum [illegible]o mortuo Thebanis statim
iderit vt imper[illegible]um amitterent, eius [illegible]stu
ntaxat percepto. In causa autem hoc esse,
òd colloquendi [illegible]conuersandi cum homini-
bus nullam cura[illegible] habuerint, sed vnius bel-
æ virtutis studio[illegible] fuerint. Verùm addendum
at, istud erga [illegible]ræcos potissimum magno e-
olumento fuisse. Erga barbaros enim vis ora-
one plus pollet. [illegible]c Romani quoque olim qui
em, quum aduersu[illegible] agrestiores gentes bella ge-

uerent, hoc inſtitutionis genere opus non habebant: ſed ex quo cum manſuetioribus gentibus negotium illis eſſe cœpit, huic quoque inſtitutioni animum adiecerunt, & omnium domini euaſerunt. At verò Xylander, qui poſtremus hunc ſcriptorem eſt interpretatus, huius loci principium ita reddit, His ille nominibus eam regionem laudat: aítque eam ad imperium obtinendum optimè fuiſſe paratam: ſed quòd incolæ non vterentur inſtitutione ac diſciplina (quando ne duces quidem ſingulis temporibus ſuos tolerare potuerunt, rebus quantumuis præclarè ab his geſtis) ideo non durare eorum potuiſſe potentiam. Sic quum ne hic quidem interpres animaduerteret, cum his verbis, *ἐπεὶ μηδὲ τοῖς ἀεὶ προεϊσταμένοις αὐτῆς* (videlicet *τῆς χώρας*) ſubaudiendum eſſe, *χρήσασθαι*, pręcedente participio *χρησαμένοις* facultatem huius ſubauditionis nobis præbente: ſenſum quendam Straboni ipſi ignotum commentus eſt, eius verbis alia duo adiiciendo: iſta videlicet, *tolerare potuerunt*. Atque vt ex errore in errorem impellimur, hæc verba, *εἰ καί ποτε κατώρθωσαν*, non de iiſdem dicta eſſe putauit

ibus ista, ἐπὶ μικρὸν χρόνον συμμεῖναι,
: illis quos προεστὰ μένους αὐτ vocari
nus. At illud leuius est, quòd verba
πρὸς ἡγεμονίαν εὐφυῶς ἔχειν, non red-
t à me reddita sũt, naturali quadam
moditate ad imperium obtinẽdum
uctam esse: sed, ad imperiũ obtinẽ-
, optimè fuisse paratam: perinde ac
abo κάλλιστα παρεσκευάσθαι, vel παρα
κεκλῆσθαι, scripsisset: aut hæc idẽ quod
uibus vsus est valerent. Videndum
orro annon cum ista reprehẽsione
um Thebanorum, siue ingenij quo
diti erant (quod ad eam rem quę hîc
ribitur attinet) conueniat iste pro-
bialis versus,

Πολλὰς δὴ φιλίας ἀπροσηγορία διέλυσε.

NTER alia autem quæ Dicæarchus
et sibi peculiaria, aut certè cum alijs
quidem in manus nostras venerunt
iptoribus haud cõmunia (quod sciã)
illa quam inter Atheniensium & At-
orũ mores cõstituit differẽtia. Quin
rit enim aliquid in eorum moribus
criminis, minimè dubito, nec dubi-
dum sanè est: sed mirum est quod scri-
t, tali quidem ingenio Atticos, tali

verò Athenienſes fuiſſe: quum non minus illos quàm hos vrbis incolas conſtituat. Si enim vera ſunt quę tradit, tantum inter horum & illorum mores ſeu ingenium eſt diſcrepantiæ quantum inter virtutem & vitium eſſe videmus. quum Athenienſes eſſe *μεγαλοψύχους* tradat, nec non *ἁπλοῦς τοῖς τρόποις*, & *φιλίας γνησίους φύλακας*: id eſt, magnanimos, & quadam morum ſimplicitate præditos, necnon amicitiæ ſinceros cuſtodes: at verò Atticos, eſſe *περιέργους ταῖς λαλιαῖς*, eſſe *ὑπούλους*, eſſe *συκοφαντώδεις*, eſſe denique *παρατηρητὰς τῶν ξενικῶν βίων*.

Memini quidem certè, ſcholiaſtem Ariſtophanis, in hunc Nubium verſum,

Ἐπὶ τοῦ προσώπου τ᾽ ἐστὶν Ἀττικὸν βλέπος,

annotare quiddam ad mores pertinens, quod Attici cum Athenienſibus commune; quiddam quod Athenienſes ſibi peculiare haberent. Nam hęc verba *Ἀττικὸν βλέπος* vbi expoſuit *πανοῦργον τὸ βλέμμα*, paucis interiectis verbis, adijcit, eſſe ſolitos inſimulare eos qui Attici eſſent impudentiæ, at eos qui Athenienſes, impudentiæ & facultatis dicendi. Sed præterquã quòd Suidas ſuſpectam lectionem

ne huius loci reddit (quemadmo-
ostendam in iis quæ sequentur) mi-
est certè illũ verbo διαβάλλειν non
is de illa dicendi facultate quàm de
dentia vti: perinde acsi non minus
uàm hæc reprehensionem merere-
At Strabo non dicit Athenienses
ἱκανοὺς λέγειν, sed tantùm φιλολό-
Nam libro II scribit non fieri natu-
e ex natura non contingere, quòd
nienses quidem sint φιλολόγοι, at
acedæmonij: ac ne Thebani qui-
qui sunt viciniores: (intellige au-
iciniores Atheniensibus) sed hoc
θει, id est consuetudine: quamuis
pòst in re simili, non tantùm ἔθει,
κήσει & ἔθει dicat. Nã addit, eodem
Babylonios & Ægyptios non esse
a philosophos, sed ἀσκήσει & ἔθει,
, exercitatione & consuetudine.
rùm quomodo hîc vocem φιλολό-
erpretandam esse dicemus? an, vt
Xylandro redditur, literarum stu-
vel, vt antea quidam reddiderãt
orum cupidi? An simpliciter, Ser
s seu sermocinandi cupidi? Quòd
m aliquis simpliciter Loquendi
g.j.

cupidos vel potius vno verbo Loquaces interpretaretur, intra vocabuli significationem maneret. nam hũc vsum apud Athenæum habere videmus, & ita quidem vt nemo ambigere de illo possit. Quum enim dicit, vinum omnes qui largius ipsum potant, reddere φιλολόγους, quis aliud quàm Loquaces sonare dixerit?

At Plutarchus scrupulum hîc alicui iniecerit, qui de Romano seruo & Atheniensi (nã Romani mentionem priore loco facit) disserens, loquacem hunc inducit. In illo enim aureo De garrulitate libello, opponens Romano seruo Atheniensem, & ostendens quantum consuetudo possit: *Publius Piso orator* (potius enim hîc ῥήτορα de oratore quàm de rhetore dici existimo) *quum nollet obtundi, mandauerat seruis vt ad interrogata loquerentur, & nihil amplius. Deinde quum Clodium præfectum comiter excipere vellet, vocari iussit, epulis splendidis (vt par erat) præparatis. Quum autẽ aduenisset hora, & alij quidem adessent, at Clodius exspectaretur, misit subinde eum qui vocare solebat seruum vt viseret an accederet. Quum autem iam vespera esset, nec*

ius speraretur venturus, inquit seruo, Quid? ocasti eu? Equide, respodit ille. Cur igitur no ? Ad hoc ille, Quonia se venturu negauit: re ergo no statim dixisti? Quia me hac de interrogasti. Cui narratiuncule subiu- *'alis quide Romanus seruus. At vero A- esis inter fodiendii etia dicet domino qui- nditionibus coposítio facta sit.* In cuius interpretatione malui ἐνοχλεῖσθαι :re Obtūdi quàm Perturbari: quòd ices aut qui saltem plura quàm o- st loquuntur, non dicātur nos per- .te, sed tantùm obtundere: & di- ır ἐνοχλεῖσθαι quibus quouis modo stia exhibetur. Ad nomen autem τα quod attinet, licet Polybius ctum interpretetur, sunt tamen qui patente periphrasi vtentes, dicūt stratu fungentem. Quæ interpre- reiicienda fortasse non est.

:terùm ad seruos illos quod atti- Atheniensem & Romanum, non otum taciturnitatis exemplum in ino afferre videtur Plutarchus, non ex naturali taciturnitate hic , sed ex coacta heri imperio tacere as sit: & quidem imperio in cuius

interpretatione summo iure, aut nimiũ stricto iure (vt ita dicam) cum hero suo agebat. At seruo Atheniensi insita quędam & innata loquacitas ostenditur, quum talis describitur vt vel inter fodiendum de eiusmodi re verba faciat: adeo vt φιλολογία de hoc dicta, aliud quàm loquacitas esse haud queat. Atq; huic de loquacitate Atheniensi testimonio adiungi quædam possunt ex meo dialogo qui Dicæarchi sympractor vocatur.

Sed Strabonem tamen in illo quo de agitur loco, sicut Plutarchum, ad Atheniense illud vitium minimè respexisse existimo: sed φιλολόγους Athenienses dicentem, vel facultatis dicendi cupidos (quod conuenit & cum illo Liuij dicto, cuius eodem in dialogo fit mentio, Orationem Athenis plurimum pollere) vel literarum studiosos intellexisse: vt hoc accipere vocabulũ solemus & quũ φιλομαθεῖς adiunctum habet. Fateor alioqui in eo illos consentire, quòd tales esse Athenienses ἔθει arbitrentur. Ac Strabonem quidem hoc dicentem iam audiuimus: at Plutarchus postquam illa

niensi seruo, quæ recitaui, com-
uit, locum illum hoc epiphone-
udit, οὕτω μέγα πρὸς πάντα ὁ ἐθ-
Hoc autem quamuis non igno-
on dubitaui nihilominus paulo
uacitatem insitam & innatam,
um sententia, dicere.
o ad illum enarratoris Aristo-
ocum, in quo Atheniensem ab
eo quo dixi modo, distinguit:
enim (inquit) ἐπὶ ἀναιδείᾳ δι-
Athenienses autem, ἐπὶ ἀναιδείᾳ
ικανοὺς εἶναι λέγειν. verùm apud Sui-
iem multos passim horum scho-
habere locos satis notum est)
s in Βλέπος quidem, οἱ γὰρ Ἀττικοὶ
ιδείᾳ διεβάλλοντο: at in vocula Τί,
ius in expositione huius loquédi
s Τί λέγεις σὺ, habemus, Τοὺς γὰρ Ἀθη
ἐπὶ ἀναιδείᾳ καὶ πανδεινοὺς εἶναι δι-
ν. Obseruandum est autem neu-
loco aliud de Atheniésibus quàm
ticis dici: & in hoc posteriori ad
ἐπὶ ἀναιδείᾳ adiici καὶ πανδεινοὺς
uæ adiectio magis etiam facit vt
m deesse hæc verba καὶ δεινόν,
lla, κακοῦργον βλέμμα. Ita enim in

βλέπος apud eum scriptum est.

Sed quam esse hanc dicemus notam quæ Atheniensibus vnà cum impudentiæ nota inuritur? Prout certè nomẽ hoc δραστικοὺς accipiemus, male vel bene audire debuisse illos, quòd tales forent, dicemus. Neque enim huic fidendum qui male audisse dicit (nam id ex verbo διέβαλλον sequitur) sed in eum est inquirendũ. Dico igitur non videre me quid aliud δραστικοὺς quàm δραστηρίους esse dicere possimus: at δραστηρίους vituperare, esse ex virtute vitium facere. Scio autem fore vt vel Thucydide iudice vincam. Verùm quid ei qui hæc scripsit in mentem venerit vt δραστικοὺς potius quam δραστηρίους diceret, non facilè dixerim: nisi fortè suspicandum est hoc memoriam illius tum temporis subterfugisse: quum alioqui medicorũ potissimum altera illa sit appellatio, quædam pharmaca passim eo nomine quòd δραστικὰ sint laudantium. Inter scribendum autem ista, subit animum hęc cogitatio, aliquem existimaturum, non δραστικοὺς, sed δικαστικοὺς, eum qui huius scholij est autor scripsisse. Qui tamen me sibi as-

m nequaquam futurum sciat:
Athenienses malè quidem tan-
ιλοδίκοις audisse, cũ ab aliis tum
iam dictum sit: sed δικαστικοὺς di-
n' τῶν φιλοδίκων, & nouum esse
iorem, & vix ferendum esse pu-
uid si verò non δικαστικοὺς sed δι-
scriptum fuisse dicatur? In hac
aiorem quã in illa mutationem
d talem fere eius vsum qualis a-
enophontem inuenitur nos ha-
confiteor: sed nihilominus ne
uidem lectionem libẽter admis-
Denique δεραστικοὺς illud recipien-
otius quàm vel δικαστικοὺς vel δικα-
ræsertim verò quàm ἱκανοὺς λέγειν
apud enarratorem ipsius Aristo-
legitur) haud dubitãter dixerim:
nihil minus rationi cõsentaneum
ur quàm vni eidémque reprehẽ-
ibiici hęc duo, τὸ ἀναιδεῖς εἶναι, & τὸ
εἶναι λέγειν. Eo autem libentius huic
ni immoratus sum, quo magis le-
n ab hoc loco aduersus alios quos
orum qui scholiastæ vocantur,
m redditum iri speraui.
de hoc breuiter monebo, ab Ari-

ſtophane ibidem quiddam in Atheniē-ſibus reprehēdi quod inter illa quæ ſunt ἐπιχώρια, non autem extranea ſeu aduentitia, numerat: ac videri poteſt impudentiam, de qua dictum fuit, χαρακτηρίζειν. eſt autem hic ſermo, Τί λέγεις σύ tanquam videlicet impudentes his vti verbis ſolerent, ad deterrendum eos qui impudentibus illorum dictis opponere aliquid vellent. Sed hoc qui non intellexerunt, malè locum hūc interpunxerunt, στιγμὴν τελείαν poſt ἐπανθεῖ ponentes.

Pauſanias autem duo potiſſimum laudare, non in Atticis (nam de illorum ingenio & moribus nuſquam peculiariter ſcribit, quod quidem ſciam) ſed in Atheniēſibus, videtur: vnum, quòd præ cæteris Græcis humanitatis officia colerent: alterum, quòd pietatem. Nam vbi ſcribit, de ipſis loquens, τούτοις δὲ οὐ τὰ ἐς φιλανθρωπίαν μόνον καθέστηκεν, ἀλλὰ καὶ ἐς θεοὺς εὐσεβεῖν ἄλλων πλέον, interpretes ſatis perſpicaces fuiſſe nego, qui non viderint, hæc verba, ἄλλων πλέον, haud minus περὶ τῆς φιλανθρωπίας, quàm περὶ τῆς εὐσεβείας intelligi debere. Ac nouum cer

non est, incidere in locum vbi
his similia verba, ei tātùm quod
s dictum sit iuncta, non minus
l prius pertineant, &ad ipsum
accommodari, tanquam & de
,licet non itidem cum illo iun-
iutem minimè nouum mihi es
o,quòd & alibi obseruarim,&
licubi etiam vbi ab interpreti-
) magis quàm hîc obseruatum
tigeret certè alioqui illa com-
, τὰ ἐς φιλανθρωπίαν καθέστηκεν
Obiiceret enim merito quis-
:fertim cui aliquid τοῦ Ἀττικοῦ
ıesset) Quis de hoc dubitet,
juomodo multa quæ tu quo-
:ribis;vera esse posset,nisi hoc
ret? Verū ad Græca illa verba
quidam ea ita reddidit, *Præ-
solùm quæ ad humanitatem faciūt
constituerunt, sed maiorem etiam
tatis erga deos curam habuerunt.*
item hoc modo vertit, *Istius
'ò constituta sunt quæ ad humani-
rtinēt, sed maiorem etiam quàm
deos curam habent.* At tertius
benti ad manum non erat.

Ego certè sequendo ea quæ modò dixi, ita interpretor, *His autem non modò quæ ad humanitatem, sed etiam quæ ad pium deorum cultum pertinent, amplius quàm aliis constituta stabilitáque sunt.* Verum autē esse quod dixi, nimirum duas voces illas, ἄλλων πλέον, non minus ad id quod priore quàm ad illud quod posteriore loco dicitur referri, hinç quoque patet, quòd sicut maius εὐσεβείας studium probat ex iis quæ subiungit, ita maioris studij & curæ φιλανθρωπίας testimonium habeamus in iis quæ proximè præcesserant, de ARA MISERICORDIÆ. huic enim solos ex Grçcis Athenienses honorem deferre. Sed hìc contingit quod & alibi in iis quæ vna ex lingua in alteram (de his autem duabus loquor) vertēda sunt, vt appellationes minimè eiusdem generis sint. nā MISERICORDIAM Latinis deam esse, nō deum, necesse est, vt Grçcis ΕΛΕΟΝ, vice versa, deū, non deam. Quid si verò quis periphrasi vtens, MISERICORDIÆ DEVM interpretetur?

Cæterùm ad posteriorem laudem quod attinet, eius & in sequentibus, aliquot paginarum interuallo, mentionem

: quidem eius quod iam dixerat,
em ſe oſtendens. Eius enim ver-
sũt, λέλεκται δέ μοι καὶ πρότερον ὡς
ις πᾶσι ἀσύτερόν τι ἢ τοῖς ἄλλοις ἐς τὰ
σπουδῆς. Quòd ſi tamen ingenuè
uod ſentio mihi conceditur, alia
ὐσεβείας maiora Pauſanias afferre
enta poterat quàm eſt illud quod
re vel illud quod in poſteriore lo
rt. Atque adeo quod ipſe de illis
cicis ſcribit, à genere (nam dixe-
ασας δὲ ἄρα εὐσεβείᾳ θεῶν ἐπ προ-
οι εὐθέρποι) ad ſpeciem veniens,
ocuples teſtimonium videri cui-
ortaſſe queat.

ſanias idem maiorem Athenien-
uàm cæteris Græcis prudentiam
, in Meſſenicis, & eam quidem
ntiam quàm appellare politicam
idemur. Huius enim mentionem
ationẽ afferens alius laudis, quam
buit, de nõ ſolùm conſeruata ſed
icata etiam ſua democratia. poſt-
enim dixit, οὐ γάρ πω δημοκρατίαν
ἄλλοις ἢ Ἀθηναίοις αὐξήσαντας. Ἀθη-
ὶρ προήχθησαν ἐπὶ μέγα ἀπ᾽ αὐτ:
em huius rei de qua illos laudauit

reddens,scribit, *prudentia enim quadam sibi peculiari cæteris Græcis præstabant,& iis legibus quæ positæ essent minimum immorigeri erant.* Dicit enim ἐλάχιστα ἠπείθουν, non ἥκιστα. ideóque non verto, *minimè immorigeri erant*: sed *minimum imm. erant*. Perinde enim esse puto acsi diceret, illos & rarò & in rebus non magni momenti legum imperium detrectare consueuisse.

Demosthenes tamen ne huic quidem laudi fortasse (præsertim illis præsentibus) subscripsisset. Loquor autem de prudentiæ laude. quomodo enim dignos ea dicere illos potuisset, quum de eo contrà passim ab illo increparentur, quòd rebus suis, id est statui suæ reipub. malè consulerent? quòd nonnisi μετὰ τὰ πράγματα consilium inirẽt? quinetiam, admoniti toties, semper antiquum obtinerent? Ac potius, quodcunque incrementum eorum democratiam sumpsisse vidisset, ad hunc sermonem venisset, vt fortunatiores quàm prudentiores eos diceret.

Isocrates, licet longè aliter erga illos quàm Demosthenes, & quidem indulgenter nõnunquam atque assentatoriè

is,nihilominus aliud quàm De-
nes pronuntiare hac de re ausus
isset: quoties illi in mentem tam
enissent, ex quibus illos impro-
e incautos esse arguisset.
tophanes profectò eam δυσβου-
iam ceu prouerbialem illis obii-
c quoq; obiecisset, potius quàm
illis tribuisset. Nec fortasse tan-
prouerbialem dicere oportuit:
n prouerbium abiisse constet,si-
d ex illo ipso Aristophanis loco
sit, siue quod iam antea in vsu

icydides verò quid? Et ipse (vt o-
non tantum illos suæ prudentiæ
ue in rebus,quàm suorũ hostium
dentię,aut ingenio,propter quod
ιφορώτατοι πρὸς πολεμῆσαι fuissẽt,
ro VIII. loquitur) debere dixisset.
:archus,ne ipse quidem Pausaniæ
is fuisset, sed potius cum Demo-
fortunatiores quàm prudentio-
nuntiasset. Neque enim huic re-
re dicto existimandum est illud
oblema de quo commentarium
, Vtrum Athenienses bello an sa-

pientia clariores extiterint. Nam sapientiam, seu σοφίαν, de qua ibi disserit, non semper comitem habere politicam illam prudentiam de qua nunc agitur, scimus. Cæterùm fieri quidem potest vt Plutarchus in tam variis de Atheniensium dictis & factis narrationibus aliquid ab illis prudēter dictum factúmve haud neget: sed multi vicissim loci occurrunt vbi illos modo non reiecisse salubria cōsilia scribit. Hoc autem qui faciunt, ab Hesiodo ἀχρείοις vocari, nemo est lectionis illius studiosus qui meminisse non possit.

Dicæarchus porrò aliam Atheniensibus laudem tribuit, non perinde controuersam futuram illam quidem, sed nec controuersia omnino carituram. Vocat enim illos μεγαλοψύχους: cui Latinum magnanimos planè respondere notum est. Isocrates quidem certè & Athenæus, necnō Pausanias, huic reclamaturi laudi non sunt, prȩsertim si de illa magnitudine loquamur, qua fiebat vt aduersa (quod hîc de bellicis cladibus potissimum intelligendum est) fortiter ferrent. Neque tamen quemadmodum

chus μεγαλοψύχους vocāt(quan-
:minisse possum) sed ea quæ talis
ψυχίας laudem apertè merentur,
commemorant.
m totam μεγαλοψυχίαν, quàm la-
termini patent, illis adscripturi
qui & Τολμητὰς non immeritò vo-
xistimabunt. De quo titulo in
ialogo Dicæarchi sympractore
eci.
acedęmonios tamē magis illa με-
χίας, id est magnanimitatis, laude
, & Pausanias & cæteri ostende-
tur, ex iis quæ nobis passim de il-
tunt. Atque illuc pertinet istud
nis de illis eulogium, ex Platone
m, *omnem morem Lacedæmoniorum
rum esse cupiditate vincendi.* Quòd si
n peculiariter magnanimitatem
amus quę in fortiter ferendis cla-
ellicis versatur, nimirum & hac
e meritò illos μεγαλοψύχους dixe-
si verum est quod Pausanias scri-
Bœoticis, & Epaminondæ cogni-
isse ait, eos à natura istud habuis-
ades suas celarent (nisi quis malit,
ılarent, eius verba sunt, Ἐπαμι-

νώνδας δὲ ἐπιςάμενος ὡς ἐπικρύπτεσθαι τὰς συμφορὰς εἴποτε οἱ Λακεδαιμόνιοι πεφύκασι. vbi conſtat συμφορὰς, id eſt calamitates, de cladibus dici) ſi inquam ad magnanimitatem illam reſpiciamus, non minus laudem hinc mereri eos quàm Athenienſes, dicere fortaſſe liceat: ſic tamen vt fateamur, poſſe & aliquos inueniri qui quamuis calamitatem fronte diſſimulẽt, non etiam fortiter in pectore eam ferant.

Verùm & aliud eodem in loco legimus, quod eundem ad titulum referri debere nemo (vt opinor) negauerit, videlicet, maximo dedecori habitum fuiſſe à Lacedæmoniis, ſinere cadauer ſui regis in hoſtium eſſe poteſtate. Verùm & alia multa probroſa illos iudicaſſe ſcimus, quæ alij quã magnanimi talia non indicaſſent. Quò etiam pertinet metus ille τοῦ καταλῦσαι τὸ ἀξίωμα τῆς Σπάρτης, cuius item meminit Pauſanias. Nec verò aliunde quàm à magnanimitate proficiſcebatur illa perpetua aduerſus Athenienſes περὶ τῆς ἡγεμονίας contentio: quamuis alioqui non itidem contendere de illis honorificis titulis potuerint quibus

Athenæ

dictæ sunt Græciæ propugna-
c à Pindaro Ἑλλάδος ἔρεισμα,
Græciæ fulcimentum, seu ful-
Græciæ firmamentum, aut e-
imen.
tim verò istud de illis, tãquam
mis, dicitur, ὑπὸ φρονήματος
ἰσχύος, in Achaicis. Quo & Li-
odo sæpe de suis Romanis di-
audimus, *maiore animo quàm viri-*
aioribus animis. Sic etiam, *magis a-*
m viribus fretus: libro VII, *Dictator*
qui magis animis quàm viribus fre-
tamen descenderet. Tale autem est
oque libro X, *Fortunæ se maiore a-*
m spe committunt. His enim ac si-
in locis aliud animum siue ani-
n esse constat quàm φρόνημα: &
c de ea dici quę in viribus poni-
cubi autem Τὸ φρόνημα & τὰ τολμή
igentem illum audimus, in Mes-
vbi de Aristomene loquitur. Cæ
quàm magnificè de se sentirent
enses, ex duóbus etiam Plutarchi
tide locis discimus.
quiddam Pausanias in Messenicis
edæmoniis narrat, quod mirum

videri poſſit, vtpote à magnanimitate alieniſſimum: videlicet Lacedæmonios fuiſſe primos qui pecuniam hoſti dederint, & primos venalem conſtituiſſe victoriam quæ in armis ſolùm poſita eſſe ſoleret. Neque tamen ideo tantùm mirum videri iſtud queat, quòd à magnanimitate alieniſſimum ſit, vti dixi: ſed quòd ab ingenio Lacedæmoniorum valde abhorreret, ſinere ſe pecunia corrumpi (quantum vel ex Herodoto diſcere poſſumus, apud quem & puellula patrem de cauendo ſibi ab hac re admonet) qui autem nihil minus quàm aurem prębere volentibus ipſos corrumpere ſuſtinerent, eos magis rationi conſentaneum videatur, viciſſim apud alios hac arte vti nolle. Sed de priſcis Lacedęmoniis ibi Herodotum agere conſtat: de quibus potiſſimùm & hoc intelligendum eſt, eos pecunias poſſidere minimè conſueuiſſe: apud eundem hiſtoricum in Bœoticis.

Quiddam ad religionem pertinens narrat quod Athenienſibus cum Lacedæmoniis commune fuiſſe ſcribit: vt tam his quàm illis maximè inter Græ-

i essent quæ διοσημεῖαι vocàn-
autem διοσημεῖαι quasi quis di-
à Ioue, vel à Ioue immissa si-
:dditur Prodigia, vel Prodigio
tates, quod magis placet. Lo-
aconicis, quum de terræmo-
tis esset, καίτοι Λακεδαιμονίοις
λεύων, ὥσαύτως δὲ καὶ Ἀθηναί-
χὶ διοσημεῖαι παρείχοντο. Paulo
n & tonitruum mentionem
quosdam ἔκφρονας ἐποίησαν.
mentio ab illo & verberum
ribus seu ephebis ad Dianæ
im inferebãtur. Nec in vlla re
ior quàm in descriptionibus
l dearum quę pro cognomi-
illis data sunt, facti vel factæ
el illi Græcię gẽti peculiares,
a Græcis omnibus commu-

quod de illorum brachylo-
lippis & tonsoribus notum,
rbio est. Scribit autem hoc
cis sub verbis istis, κατὰ τὸ ἐπιχώ
lens: πρὸς μὲν δὴ τοὺς Λακεδαι-
χεῖαν κατὰ τὸ ἐπιχώριον τὴν περὶ
το ὁ Θεόπομπος.

Thebanorum morem quendam narrat, aliter in captiuos qui Bœoti exules essent, aliter in alios, se gerendi: & quidem ita eum refert tanquam Thebanis peculiarem. Receptum enim apud illos fuisse dicit, siue apud illos in more positum, vt captiuos quidem alios, quotcunque caperent, pretio dimitterent: at qui ex Bœotia exules essent, morte mulctarent. Sed in Achaicis scribit, Achæos ex Lacedæmoniis quidem quotcunque comprehenderant, in carcerem cõiecisse, at peregrinos dimisisse. Dico autem Pretio dimittere, quod ille χρημάτων ἀφιέναι: siquis tamen malit, Pretio accepto dimittere, vel Pretio persoluto dimittere, haud repugnabo.

De Thessalis loquens initio Phocicorum, obiter aliquid bellicæ laudis illis supra cæteros Græcos tribuit, præsertim ad equitatũ quod attinet. Scribit enim, postquam Thessali maiore quàm antea aduersus Phocenses ira correpti, ex omnibus vrbibus congregati essent, & in Phocidem exercitum ducerent, tum verò Phocenses, quibus non paruum metũ afferret & reliquus Thessalorũ apparatus, & potissimum equitatus multitu-

im quũ præter magnum nu-
ãm equorum pariter & homi
ueſtribus preliis exercitatio-
nidarẽt: Delphos miſiſſe qui
propulsãdi huius quod inſta
i deũ interrogarẽt. Fuit autẽ
Theſſalico ab omni ferè Græ
moria tributa hęc laus. Sed &
Theſſalicæ valde fuerunt cõ-
rt oſtendit verſus ille, ex quo
lo,
Θεσσαλικὴν, Λακεδαιμονίην τε
ικα.
de equa, ac non de equitatu,
is. Extat autem & aliud pro-
pud Eraſmum huc pertinens,
ἵππος Θεσσαλική. Prouerbiũ
od ita efferebatur, ſi illi fidẽ
ed eum hîc valde eſſe dece-
um ſcholiaſtæ verbis prouer
entem, in meis Animaduer-
as olim illius adagiis adiunxi
docui.
quam Theſſalis dat laudem
am Peloponneſijs adimit, (ſi
re laudem dicendus eſt qui
enti minimè tribuit) in Meſ

ſenicis, οὐ γάρ τοι ἀγαθοὶ τότε ἱππεύειν ἦσαν οἱ Πελοποννήσιοι. Qui autẽ cõtrà ſunt ἀγαθοὶ ἱππεύειν, etiã vno verbo dicuntur ἱππικοὶ à Grȩcis, à Latinis equitãdi periti. Verũ, ne qua fiat Peloponneſijs iniuria, conſiderandum eſt non dici à Pauſania in vniuerſum peritiam equitandi defuiſſe Peloponneſijs, quaſi ea nunquam valuerint: ſed eos in illo de quo loquitur tempore nondum eam fuiſſe conſequutos.

Quemadmodum autem Peloponneſios equitandi peritia valuiſſe (eo quidẽ certè tempore) negat, ſic Arcades rerum naualium ignaros fuiſſe tradit: & quidẽ iam inde ab Homero teſtimonium hupetens, & hoc teſtimonium ei quod contigiſſe narrat, adiiciens. Nam de Philopœmene loquens, ſcribit, Quum Arcades illi ob diſceſſum iraſcerẽtur, reuerſus ex Creta in illud incidit tempus quo Romani contra Nabin arma ceperant. Quum autem Romani aduerſus Nabin claſſem inſtruxiſſent, Philopœmen, vt prompto & propenſo in Romanos erat animo, ſocium ſe illius expeditionis præbere parabat. Verùm quũ eſ-

no imperitus rerum naualium
autem verbo si reddatur, om-
is imperitus. dicit enim ἐς ἅπαν
ἀπείρως ἔχων) non animaduer-
emem rimosam conscendisse.
um est vt Romanos cæterósq;
s subierit recordatio Homeri
nauium catalogo versuum, de
. imperitia rerũ naualium. vel,
mare pertinẽtium. Dicit enim
κάδων ἀμαθίᾳ τῇ ἐς θάλασσαν.
dam liberius interpretentur
tionis imperitia. Homerus au-
s dicit, οὔ σφι θαλάσσια ἔργα με-
l tamen, aliud est quam ἀμα-
ίλασσαν, vt vult Pausanias, illis
Totus locus est hic,

-πολέες δ' ἐν νηὶ ἑκάστῃ
ἄνδρες ἔβαινον ἐπιστάμενοι πολε-

σφιν δῶκεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγα-

λμους περάαν ἐπὶ οἴνοπα πόντον
ἐπεὶ οὔ σφι θαλάσσια ἔργα με-

n Pausanias quum de Philo-
loquens dixisset, ἀπείρως θα-
h. iiij.

λάσσης ἔχων, hîc non itidem de Arcadibus dicit, ἀμαθία τῆς θαλάσσης, ſed ἀμαθία τῶν ἐν θαλάσσῃ. Quæ ſcriptura poſſit etiam fortaſſe cuipiam eſſe ſuſpecta, tanquam ἐν θαλάσσῃ irrepſerit pro εἰς θάλασσαν. Nec diſſimulabo, mihi quondam locum illum Pauſaniæ legenti, veniſſe in mentem primo aſpectu, ſuſpicari, eos qui illam ἀμαθίαν θαλάσσης Arcadibus ex Homero obieciſſent, putauiſſe de his dici quod ab eodem poeta alibi de aliis dicitur, Odyſſ. λ,

> Εἰσόκε τοὺς ἀφίκηαι οἳ οὐκ ἴσασι θάλασσαν
> Ἀνέρες, οὐδέ θ' ἅλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσιν.
> Οὐδ' ἄρα τοίγ' ἴσασι νέας φοινικοπαρήους,
> Οὐδ' εὐήρε' ἐρετμὰ, τά τε πτερὰ νηυσὶ πέλονται.

Quocunque autem ſe res modo habeat, perſuadere mihi nemo poteſt, quũ Homerus dicit,

> --ἐπεὶ οὔ σφι θαλάσσια ἔργα μεμήλει,

perinde eſſe acſi diceret, ἐς ἅπαν θαλάσσης ἄπειρος εἶχον. Cæterùm & hoc mirum videri queat, tantam illam ignorantiam ſiue imperitiam iam inde ab Homeri ætate (ſi hãc illis Homerus tribuit)

Philopœmenem in Arcadibus
ſiſſe.

viris Arcadibus ad fœminas Ar-
niendum eſt, ſi lectorem prius
o, Pauſaniam valde curioſè for-
n Græcarum fœminarum com
re. Nã vt ab Arcadibus initium
mentionem virorum mentio-
narum continuans, vel potius
ıbiungens) legimus apud illum
icis, *Poſt AEgineten verò rex Ar-*
it Polymeſtor AEginetæ filius:
imùm Lacedæmonÿ & Charil-
ım *Charillo duce* intelligendum
ı Tegeatarum regionem cum exer-
unt: ſed ipſos Tegeatæ tam ipſi
inæ ſumptis armis prelio vincunt,
ios, qui ex exercitu ſupererant,
pſum Charillum viuum capiunt.
ιutem verbo ſi reddatur, &
um reliquum, tum verò ipſum Ch.
n hęc ſunt eius verba, καὶ τόν τε
τὸν καὶ αὐτὸν Χάριλλον ζῶντα αἰ-
nirari quis poſſit, hos victores
nter ſe erga hoſtes geſſiſſe vt
ıui exercitus vitæ parcerent.
: alia liberior huius loci inter
ſtet.

Verùm & alibi, non procul à fine illius operis quod Arcadica inſcriptũ eſt, harũ Arcadum fœminarũ (nam Tegeatides ſub Arcadum appellatione cõprehẽduntur, quũ Tegea ſit in Arcadia) mẽtionẽ facit: vbi & Martis, quem *γυναικοθοίναν* vocari ſcribit: ſed mẽdosã eſſe hãc ſcripturam puto, vt & paulo poſt declarabo, vbi locum illum attulero. *Eſt etiam* (inquit) *Martis ſimulacrum in Tegeatarum foro, columnæ inſculptum, quod* G Y N Æ C O T H O E A N *nominant. Laconicum enim ad bellum & Charilli Lacedæmoniorum regis* (obſerua autem, hîc, ſicut altero in loco, Lacedæmoniorum & Charilli mentionem ſeparatim fieri) *primam expeditionem, quum fœminæ quæ apud eos erant arma ſumpſiſſent, ſub colle quem ætate noſtra Phylactrida vocant, inſidias locauerunt. Quum autem manus conſerere exercitus cœpiſſent, & viri vtrinque audacia facinora tum multa tum memoratu digna ederent, tum demum in conſpectum eorum fœminas illas veniſſe ferunt, & eas eſſe quæ Lacedæmonios in fugam verterint. Sed Marpeſſam, quæ Vidua vocabatur, cæteras audacia ſuperauiſſe. Captum autem inter Spartiatas ipſum Charillum fuiſſe: quem nullo adſe*

m persoluto pretio dimissum, quum
ndo Tegeatibus obstrinxisset, La-
s nunquam postea bellum Tegeæ il-
urandum illud violasse: sed mulieres
s & suo tantùm nomine Marti ob
loriam immolasse, & carnium ho-
articipes non fecisse; ex eóque Mar-
n illud impositum fuisse. Cogno-
em illud quod dixit intellige,
ΟΘΗΟΕΑΝ videlicet. Ve-
m Pausaniæ narratio lectorem
ad audiendum Martis cogno-
fœminarum pariter & epuli
tionis, aut etiam epulantis vel
n significatio includatur, quo-
in vocabulo reperire illo pos-
At reperiemus si GYNÆCO-
AN scribamus. Neq; enim so-
mus extra compositionem vo-
θοίνη, (pro quo Doricè θοίνα)
de epulis, vel epulo seu epula-
e conuiuio, dici scimus, sed etiã
ositioni planè simili adhibitũ
mus. Neque enim ignotum est
, quod de Hercule dicitur, &
ιετο illi tribuitur. Fateor tamẽ,
υθοίνας sonet Bouis seu boum

epulator, aut vorator (tanquam nomine θοίνα assumpta vna litera in verbi ex illo nomine facti vel potius participij eius θοινῶν vim trãseunte) nõ posse ἀναλόγως & alterũ illud exponi. Quare vidẽdum an sonare eidẽ queat quod γυναικῶν συνθοίνας, id est Mulierũ coëpulator, Qui mulieribus coëpulatur. Pro quo alioqui diceretur etiã ὁ ταῖς γυναιξὶ συνθοινῶν. Sunt enim & alia apud Pausaniam & alios deorum cognomina, illis eodem modo ex euentu quopiam imposita, quorum liberior est vsus quàm vt intra fines significationis sibi propriè conuenientis manere dici queant. Cæterùm ne hoc quidem te celauerim, quum illud Martis cognomen γυναικόθοιναν nullo ferri modo posse viderem, consuluisse me quoddam huius scriptoris exemplar, cuius margini alteram illam scripturam appositam, & ita coniecturam meam confirmatam inuenerim: siue ex veteri libro, siue ἐκ στοχασμοῦ profecta scriptura illa fuerit. Sed ad coniecturam illam me Herculis illud epithetum velut ἐχειραγώγησε. Addam & hoc, si ad mulieres tantùm ac non etiam ad

a respiceretur, tum verò aptissi-
ocabulum futurum fuisse non
θοίνας, sed Γυναικοθοίνα, id est Mu
:pulum. Ac fieri certè potest vt
nitio illud sacrificium ex quo
s suas epulas sumpserant, Γυναι-
ocatum fuisset, postea minima
ne ex eo factum Γυναικοθοίνας
l Martem quoque cui sacrifi-
ierat, respiciendo. Eo autem li-
le hoc cognomine siue epithe-
isserui, quòd ita omnia quæ de
poterant excutiendo, Græcæ
udiosis ad alia id genus simili-
iēda viam patefecerim. Memi-
tem & illud quod dixi, non in
n cognominibus siue epithetis
s generis sunt, sed in aliis etiam
è diuersa sunt, liberiorem non-
ı eorum esse vsum. veluti quū
quædam Πρόνοια vocatur, tan-
stantiuo vicem adiectiui sub-
llius officio fungente. Neque
tantùm in loco apud Pausa-
ocatam habemus, sed in ali-
t dubitatio de scriptura tolla-
ocius Hesychius, vbi legimus

Προναίας Ἀθηνᾶς τέμενος ἐν Δελφοῖς, ex Pauſania, quàm Pauſanias ex Heſychio ſit emendandus.

Verùm, vt in fortiũ apud Pauſaniam mulierum commemoratione pergam, in eo sũt numero apud eũ & Ætolæ, ſiue Ætolicæ: & ita quidem vt maiorem illis fortitudinis laudem quàm ipſis viris tribuat. Scribit enim, συνεστρατεύοντο δὲ σφίσι καὶ αἱ γυναῖκες ἑκουσίως, πλέον ἐς τοὺς Γαλάτας καὶ τῶν ἀνδρῶν τῷ θυμῷ χρώμεναι. Paulo poſt autem addit, *AEtoli verò & mulieres AEtolæ, via omni ex parte obſeſſa, iacula in barbaros* (erant autem hi, Galatæ illi) *emittebant: & quum hi non aliud quàm ſua ſcuta haberent, rarò contingebat vt ab ipſis aberrarent.*

De toto autem Græcorum genere quod ſæpe τὸ Ἑλληνικὸν appellat) ſiue de tota natione, quiddam ſcribit, in quo eo (rum ingenium cum noſtrorum Gallorum ingenio conueniſſe videmus. Scribit enim in Bœoticis, Ἕλληνες δὲ ἄρα εἰσὶ δεινοὶ τὰ ὑπερόρια ἐν θαύματι τίθεσθαι μεῖζον ἢ τὰ οἰκεῖα. Præſertim verò ante bella ciuilia τῇ φιλοξενίᾳ noſtratum & hoc adiunctum erat. Quod autem in Bœoticis

ulo illorum ingenio ſcribit, non
n Gallica credulitate conuenit:
bis aliud credulitatis genus haud
oiici quàm quod Italicæ diffidē-
è contrarium eſt.
e hîc finem de Grẹcis ex Pauſa-
otis diſſerendi faciam, ſi de hoc
nonuero, vt meminerit, eorum
llis vel ab eo vel ab aliis memo-
ita ſunt, alia ad priſcos, alia ad
oſteros referre. Nam, exempli
eorum poſteris haudquaquam
ελεύθερον agnoſci tãtum poteſt.
non immeritò dicere videatur
ım Pauſaniã Veſpaſianus, Græ-
em libertatem dedidiciſſe, ἀπο-
ὲναι τὴν ἐλευθερίαν τὸ Ἑλληνικὸν, in
. Quinetiam meminiſſe hîc o-
us quod ab Heraclide Ponti-
ım fuit, ad Grẹcam magnani-
quod attinet (de qua in ſupe-
nulta) καὶ ἡ Ἀθηναίων πόλις, ἕως ἐ-
γίστη τε ἦν καὶ μεγαλοψυχοτάτοις
ρας. Et in ſequentibus, quàm
& magnifici eſſent exponit, &
lli etiam qui tam fortiter ad
ıem prẹliati ſunt: tanquam po

ſteri cum huiuſmodi magnificentia & magnanimitatem dedidicerint. Verùm Iſocratem quoque & Demoſthenem ſę pe illis, tanquam degenerantibus (in iis etiam quæ ad rectam reip. adminiſtrationem pertinerent) obiicientes maiores ſuos audimus.

Quum autem his adiicere alia ſtatuiſſem, ad ea quæ Dicæarchus ſcribit de moribus Athenienſium, Oropiorũ, Tanagræorum, Platæẽſium, Thebanorum, Anthedoniorũ, Theſpienſiũ & Chalcidenſiũ, alia aliũde eiuſdẽ argumẽti additurus: viſum eſt poſtea alij opuſculo ea, & ſi qua inſuper de cæteris Græciæ populis dicenda haberem, reſeruare. Erit autem id opuſculum velut continuatio Dialogi qui huic libro ſubiũctus eſt, inſcriptus DICÆARCHI SYMPRACTOR. Vel, De Græcorum moribus, præſertímque Athenienſium, Supplementum.

DICÆARCHI

CLOGEN NOTÆ

ISAACI CASAVBONI.

na 5. versu vlt. Legendum for-
καταπληκτικὴν δ' ἔχον τὴν τῆς ἱκοδο-
οχεαρλεῶ. Nisi quis malit, cum Hē-
phano, voculam εἰς ante τὴν ad-

9. ver. διατριβαί.] Mihi non placet
hilosophis tribui: sed nec Hen-
phano; qui potius ordinem ver-
ta mutandum putat, ἑορταὶ παν-
ψυχῆς ἀπάται καὶ ἀνάπαυσις· φιλό
χντοδαπῶν σχολαὶ πολλαί, θέαι

6. ver. χνῶν.] Lego διὰ τὰς συνε-
Sic enim pag. 9. σχολαὶ πολλαί,
ρεῖς.

5. ver. Ἐντεῦθεν] Corruptissima
Lego autem, Ἐντεῦθεν εἰς Ωρω-
ὁδὸς διὰ καὶ τοῦ
ἱεροῦ καὶ Ἐλευθερῶν βαδίζοντι,

χεδὸν ἡμέρας, προσάντης πᾶσα. Hæc ita restituimus, nõ quòd affirmare velimus sic scriptũ à Dicæarcho fuisse: sed quòd haud paullo sit hæc quàm vulgata lectio concinnior, & veræ lectioni propior, atque aliis eiusdem aúctoris locis magis similis: quod facilè studiosus lector animaduertet. Vocem Διὸς post Αμφιαράου vt ineptam tollendam censemus: & pro ἐλευθέρῳ, quæ vox hîc locum non habet, scribimus Ελευθερῶν. Est enim Ελευθεραὶ nomen oppidi in eo tractu. vide Strabonem, Pausaniam, Stephanum. Suspectum verò quod ait, posse hoc iter peragi die vnico. Quod ad vocem Δαφνιδὸν attinet, scio fuisse Δελφίνιον littus prope Oropum, sed quod vix huc videatur pertinere.

Pag.28.ver. ἡ δὲ πόλ.] Prorsus vt est ab Henrico Stephano annotatum, οἰκεία legendum: & Θηβαίων malim quàm Θηβῶν. Notum ex Geographis quantæ olim inter Athenienses & Thebanos & quàm frequentes de Oropo fuerint contentiones. Id tangere Dicæarchus voluit, & suo suffragio Thebanis id oppidum adiudicare. Placet etiam vehemen

quod idem Henricus Stephanus
μεταβολαδν, μεταβολέων vel μετάλλων
bat reponendum. Sed & ſequentes
inatiui in datiuos mutandi videtur.
g.32.ver.μένοις] Fortaſſe πτωχοπλα-
; legendum, nõ τειχοπλανήταις: quę
lubio procul mẽdo nõ caret. fortaſ
ιτῶν ἐπιδημητικῶν, nõ ἀποδημητικῶν.
g.39.ver.τὸ πολὺ] Non puto locum
endoſum. Ακτὴν vocat vrbem in-
leſtituram, & ſolam. Notum illud
onis de Q. fratre; non homo, ſed
itque aer, & ſolitudo mera.
46. ver. χώιερας] Mendoſa eſſe il-
ρείμετρον ἔχουσα ςαδίων ᾱ apparet,
pag.79, vbi Thebarum ambitus
fuiſſe ſtadiorum trium & qua-
a.
5. ver. Οὐ δὴ] Thebis olim natos
n & Herculem, numina duo,
oetæ fabulantur. Inde illa The-
oud poetas laus, quòd ſolæ ex
; Gręcię vrbibus deos ederent.
tur mutandum hîc cenſeo.
. Ver. πτηνόν.] Lego, ἀκάλυπτον ἐ,
ς σχεδὸν ἐκφαίνεσθαι τοὺς πόδας.
σιν] Lego ἐχόπτωσές τε, καὶ τοῖς θε

ενοῖς ὠνίοις ἄφθονος. Est autem ἐχόπωρος elegantia huius scriptoris non indigna vox, ἀντὶ τοῦ, πολλὴν ἔχουσα ὀπώραν.

Pag. 73. ver. vltimo.] Thebas Ἀχαΐδας appellat quæ aliis Phthiotides dicuntur: nempe quia Φθιῶτις ipsa Ἀχαϊκὴ dicebatur. Sed quod adiicit, πρότερον Φυλάκην, refragantur veteres Geographi, qui Phylacen & Thebas Phthiotidas vicina oppida, non eadem esse volunt. Quin Strabo interuallum inter vtrumque refert stadiorum centum.

Pag. 75. ver. Αὐτοῦ τινες] Lego Σεαυτοῦ, vel τὴν σαυτοῦ.

Pag. 76. Νυνὶ πεπόρηκα] Non ignoro πεπορεῖν legi apud Hesychium: malim tamen πεπόρικα. hoc est, edidi, & in vsus studiosorum publicaui, vel potius πεπόνηκα quæ est Henrici Stephani coniectura, vt sit πεπόνηκα τὴν ἅπασαν Ἑλλάδα, pro βιβλίον vel σύγγραμμα περὶ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος. Sequenti versu lego, ταύτη τε τὰς περ. non δέ.

ver. στοιχεῖον.] Lego Στοιχεῖον οὐκ ἄμουσον, ἅμα θ' Ἑλληνικόν.

ver. λεγόμενα] Fortasse ἐχόμενα.

ver. ἵνα μ.] Claudicat versus: lego igi-

ἵνα μηδὲν σε τὸ σύνολον διαλανθάνῃ.
ag.77. ver. Αὕτη δ'.] Dele τοῦ ante
νθιὸν. versum enim vitiat.
Μάλιστα] Fortasse ita melius distin-
ctur, Μάλιστα συνεχὴς τὸ πέρας αὐτὴ δ'
αι.
ιπατθον.] Lege, & supple ita, Ἄρκαχθον
λαοῖσιν ἐξιόντα. ὦ. hęc est vera lectio:
ieographos.
τα.] Fortasse Ὀρέσαι.
μφιλοχ.] Lege μετὰ τοὺς δὲ Ἀκαρνᾶ-
postulante metri lege. Τοὺς pro Τούς
ssim apud poetas.
ἀκ.] Lege ita hos versus,
ίκη δὲ σταδίων ὀγδοήκοντα στενή,
ις δὲ ἔχουσα, καὶ λιμένας τρεῖς ἐχο-
μένη.
χομένη ἐστὶν, hoc est ἔχεται ἡ Ἰθάκη,
pe est Ithaca. Sic infra κατ' ἐχομένην
παρὸρευομένην Πλαταιαί.
78. ver. Επρ.] Lege ποταμὸν ἡ χώρα
στα] lego Εὐπτα Καλυδών. εἶτα δ'
άδες. Nam Κίδης nihili vox est, &
corrumpit. Deinde in Ἐχινάδες τὸ
citur. Dionysius Periegeta, Νήσων
ουσιν Ἐχινάδας.

ver. Κολοφ.] Scribo ποταμός ἐθ' Ὕλαιος λ.
ver. Οὗτοι.] Scribe κατοικοῦσιν.
ver. Ἔπειταφ.] Deest syllaba, vt sit integer senarius: fortasse πρὶν φερόμενοι. etsi locus est mihi de menda suspectus. Nam φυώτες ποτὲ, vel nescio quid eiusmodi scripsisse poeta videtur.
Pagina 79. versu Λάρισσά τε.] Metri lex postulat Λάρισα, vno σ. quod non est durius quã quod mox sequitur, Ἰσμηνὸν, pro Ἰσμηνόν.
ver. Ταύτην ὑπ.] scribe Θεσπιαὶ, vt metro consulas. Idem locus & Θέσπεια & Θεσπιαὶ quondam dictus, vt notat etiam Strabo.
ver. πόλεις ὑποκ.] Videamus quæ sit hæc Nisa: non enim Nisæam Megarensium nauale intelligit: etsi suadere id videtur, quòd statim Megara commemoret. Videtur potius esse Nisa illa Bœotica, cuius meminisse poetam volebant qui ita hoc eius carmen in Bœotia legebant.

Νῖσάν τε ζαθέην, Ἀνθηδόνα τ' ἐσχατόωσαν.

Straboni aliter videtur, quem si lubet consule.
ver. Ποταμοῦς. Quæ sequuntur multis mendis sunt deformata: nos ea hîc appo

us vt sunt legenda,

ταμοὺς δ' ἔχει, τὸν μὲν, λεγόμενον Ἰσ-
μηνόν,

ερον δ' Ἀσωπον, περὶ δὲ ὕδρα παρακεί-
μενα.

δ' ἔπειτα χώρα Μεγαρέων ἐστί τε
εῦθεν ἀρχὴ τῆς Πελοποννήσου. λιμὴν
ς ὑπόκειται, καὶ Λέχαιον λεγομένη
όλις.

HE

DI
SY

DE (
ribus.
SV
PHILO
DIC
ne a
dici aure
aliquid i
rit, relat
appelles
superua
LOST.
status v
rim. N
morię
ti quoc
Quídn
denā p

ENR. STEPHANI DIALOGVS,

I C Æ A R C H I S Y MPRACTOR.

Vel,

GRAECORVM MOas, Præſertímq; Atheniẽſium, VPPLEMENTVM.

OS TEPHAN. CORONELLVS.

A E ARCHI σύγγραμμα illud plaaureum (ſiquod huius argumenti eu m poteſt) tibi refero: gratiã, quũ iti em noui meas in manus venerus. CORON. Quum tu aureũ, uãtum eius lectio tibi placuerit, a eum fuerit quærere. PHI- co certè eius ſum lectione dele- breui longum lectitando fece- emel autem, inter legendũ, me- imperaui vt mihi ipſum referẽ ερωτημάτιον ſuggereret. COR. uid eſt? PH. Te interrogare vn- es poſſe nos pleniorẽ morũ Græ-

ciæ cognitionem adipisci. COR. Quasi verò non & tibi cogitanti, venire id statim in mẽtem possit. PHI. De comicis quidẽ cogitaui, posse nobis illos amplam huius rei notitiam suppeditare, si eos nancisci possemus. COR. At tibi veniant in mẽtem potius illi quos nacti sumus scriptores, quàm ii de quibus nanciscendis ne vllam quidem superesse spem videmus. PHI. Aristophanes saltẽ ad nos peruenit. COR. Vel potius Aristophanis tantilla portio. At si totum haberemus, aliorum ferre desiderium facilè possemus, ad consequendã quidem certè cognitionem illã quod attinet. Nisi fortè, & quid noui circa mores & vitæ instituta posterior ætas attulisset, ex comicis Aristophane posterioribus discere desideraremus. PHI. Esset quidem certè & istud desiderabile: sed tamen præclarè nobiscum ageretur si vel illum nancisci possemus. Verùm, putásne multo plures comœdias iis quæ extãt illũ scripsisse? COR. Etiamsi non plures reliquisset iis quarum ab Athenæo fit mentio, multis tamen partibus maior amissarum quàm saluarũ numerus dici posset. Quum enim nouem tãtùm exstent, ab illo quinquaginta, aut circiter, nominantur. Nec verò nominantur

ed testes citantur. PHI. Nónint número illę etiam quibus in-ris pepercit? COR. Ita:& quinæ earũ nõnullæ. PHI. Quid est? COR. Geminas voco quaↄrior, altera, posterior, eodem taine, appellantur. PH. Quæ sũt ↄR. Trium memini: quarum v-primam inter illas nouem sedẽ Nam duæ illius comœdiæ titulo ātur. Sic verò & duæ quæ inscri-fuerunt: duæ item quæ Thesmo e. PHI. Quid? an ipse scholia-ei non admonet? COR. De d ab eo dici, & quidẽ non semel, verò & de Pluto idem ab eo di-l memini. In Thesmophoriazu-xstat scholiorum ἐδὲ χρῦ. PH. ipsis comœdiis præfigũtur pro-is nónne fit eiusdem rei mẽtio? Nubibus saltem id tradi recor-adam Prothεoria illis præfixa. dubito quin aliquo in loco eo-rolegomenωn & de numero co-a eius agatur. COR. De illo itur, idque duobus in locis, inter nsentientibus. Nã in priori, qua-

draginta scripsisse traditur: at in posteriori, quatuor & quinquaginta. Sed vel ex Athenæo huic potius quàm illi loco fidem esse adhibendã constat: quũ illæ quæ ab eo nominantur & testes citantur, quinquagenarium (vt dixi) numerum, aut circiter, efficiant: & ita quidẽ vt saltẽ plures sint quàm quatuor & quadraginta. Verùm hanc dissensionem ex librarii errore natam esse suspicor, qui vno in loco δράματα μδ', pro δράματα νδ' scripserit. In vtroque de hoc saltem consentitur, quatuor esse quæ falsò illi adscribi existimentur. Ac in eorum altero, (vbi & nominantur) quosdam Archippo eas tribuisse legimus. Vt autem Aristophanicas esse ipse quoque vix credam, facit Athenæus, nullius earum mentionem faciens. Phi. Libenter istud ex te didici, geminas etiam Thesmophoriazusas scripsisse Aristophanem: quoniam nonnullos qui ex iis afferebantur à variis scriptoribus locos, in iis quæ exstant inuenire me non posse demirabar. Cor. Idẽ mihi & mirari & indignari vsuvenit, priusquã quod ex me discis, ex Athenæo didicissem.

Phi. Quis verò hîc δεύτερος πλοῦς nobis esse potest? Cor. Quónam? an ad nauigandum in Græciam? Phi. Non

d nauigandum in Græciam, (fat
: tale mihi in animo esse) sed ad
.dum eò vnde Græcorum mores
templari, & plurima illis quæ ex
ο μανθάνομεν, πρὸς μανθάνειν pos-
Co R. Haud longo cursu nobis
t. Ea enim ad quæ nauigatio suf-
fuerit loca, procul hinc non ab-
nùm autem ad dipnosophistarū
erenos oportere dixerim. PHI.
hi dipnosophistarū vrbem nar-
R. Eo nomine appellare dipno-
n historiam placuit, ab eo quem
phanis fabulas citare dixi, scri-
od, quum tu δεύτερου πλοῦ men-
isses, consuetudini sermonis &
ationi magis conueniens futu-
dici nos ad dipnosophistarum vr
n ad eorum historiam nauigare.
uis Athenæi, libros, dipnosophi-
osophisticam historiam appel-
R. Quid? etiam si nullum huius
is autorem haberē, an mihi ea
eret? Sed autorem certè habeo
n, qui vocat etiam δειπνοσοφιστὴν
lum scriptorem, & interdum τὸν
ῶν συγγραφέα. PHI. Quid? nō
uæ supersunt comœdiis Aristo-

phanis & illis quæ in eas exſtát ſcholiis primum, ad præſtandam nobis operam quod attinet, dari locum debere? Cor. Primúſne an ſecúdus an tertius illis debeatur locus, aliorum eſto iudicium: non poſtremum quidem certè mereri, haud negauerim. Phi. Non dubito quin de ſympoſiis & iis quæ ad ea ſpectant, multo ille plura, quàm alii omnes ſimul, ſcripſerit: ſed de cæteris alios cóſulendos exiſtimo. Cor. Latius quàm credas, illud dipnoſophiſticæ hiſtoriæ argumentum extéditur: adeóque tam latè vt plerunque illum ὑπὲρ τὰ ἐσχαμμένα πηδᾶν, primo aſpectu ſis iudicaturus. Nec tamen inficior, plurima & propemodum infinita eſſe de quibus non illum ſed alios conſulere oporteat.

Phi. Hoc mihi exemplis à te oſtendi velim. Cor. At ego hac de re à nobis diſſeri (quem in ſermonem me à te deduci video) hoc tépore nolim. Phi. Cur alio quã hoc tẽpore id fieri malis? Cor. Quoniam paratior inſtructiórque ad eum venire ſermonem poſſem. Phi. At ego tanto nunc ſum accenſus deſiderio audiẽdi aliquam ea de re diſſertationem, vt mihi vel breuis diſſertatiuncula multo iucũdior quàm poſtea longa diſſertatio futura ſit.

dum enim valde exiguus po-
e ſitientis non extinguere,ſed
lere videtur (ſicut & paululū
igni infuſum,eum potius au-
tinguit) ita Dicæarchi σύγ-
um abeſt vt meum deſideriū
ntrà magis quàm antea de il-
laborem. Cor. Conabor
imparatus, tuum deſiderium
e,at certè lenire:ea tamen lege
perfectam reliquero diſſerta-
pud te ipſum perficere liceat:
ihi vocanti præbiturū,haúd-
ic vocationi quàm vadimo-
m, pollicearis. Phi. Imò
nium quoduis deſerturū po-
i in me exſpectādo vel vnius
am allaturum polliceor.
inam, quàm es audiendæ hu-
ſtudioſus, tam ego ad eam
nirem: vt quàm eſt laudabile
tudium,tam laudabili diſſerta-
ere illi valerem. Magnā enim
lio laudem deberi nemo ne-
modò conſiderabit cuius po-
vitæ inſtituta inquiras. Nam
orum gentium aliarum tanti
fuit,vt earum etiam quæ bar-

barę vocarētur mores cognoscēdi, magnā nō Vlyssi solùm sed quibuslibet hominibus cupiditatem insitam & priscis & omnibus seculis fuisse videamus: ac tātumnon quarundam quæ cæteris barbariores haberentur: quanti faciendam esse dicemus notitiā morum gentis eius quæ suo quodam & sibi peculiari iure, multóque maiori ratione quàm alia ex Græcis vlla, eas quæ non itidē Græcæ essent, barbaras & existimare & appellare poterat? Hoc autem ius, hanc prærogatiuam, hoc priuilegium ii demum illi denegabūt, qui eos humanæ naturæ velut alteram indidisse humanitatē ignorabunt: quinetiam effecisse vt in quibus vnum iam humanitatis genus velut marcesceret, eius vigor, alterius generis aduentu, redintegraretur. A Græcis enim, sed præsertim ab Atheniēsibus, ea quæ humanitatis studia vocantur, manasse, vix latere quenquam potest. His autem ideo istud impositū esse nomen scimus, quia verum est quod Naso de ingenuis artibus canit,

Adde quòd ingenuas didicisse fideliter artes,
Emollit mores, nec sinit esse feros.

Itidémque alibi,

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitásque fugit.

ingenuarum artiũ tanta vis vbi-
itam earum vim in ea fuisse vr-
quę illarum velut domicilium,
rium erat in ea vrbe quæ Ἑλλά-
id est Græcia Græciæ, dicta quõ-
Quamuis enim non assentiar iis
e esse putant acsi dictũ foret eam
is Græciæ vrbibus antecellere
e barbaris antecellerent, (quòd
laudem tribui posse non existi-
aliqua cæteris iniuria fiat) tamẽ
fateor, eam cæteris summa in
e, maximóque in pretio, tan-
ino incõparabilem, fuisse. Nec
ingenuarum atque adeo do-
omnium domicilium & em-
túmodo, sed origo etiam fuisse
i verum est quod vel Cicero fa
, eam illarũ inuentricẽ omniũ
ius enim illũ, Athenas omniũ
nuentrices appellantẽ. PHI.
mini, libro primo De oratore.
rdor vbinam illas earum em-
et. COR. Hac quidem ipsa
ur, sed dicit quod idem sonat,
ciis tertio, non procul ab ini-
filio dicit, eum suscepisse onus
enarum & Cratippi. *ad quos*

(inquit) *quum tanquam ad mercaturam bonarū artium sis profectus, inanem redire turpissimum est, dedecorantem & vrbis autoritatem & magistri.* PHI. Perinde esse fateor acsi emporium dixisset. Pro quo tamē libentius mercatum more suo dicturū fuisse arbitror. COR. Nec omnino certè absimile vero est, illum *mercatum* non *mercaturam* scripsisse. PHI. Quis verò hic magister erat? nónne Cratippus? COR. Is ipse: de quo paulo ante valde honorificè loquens dixerat, *principe huius memoriæ philosophorum.* PHI. Miror, si tantus philosophus is erat, tam raram & penè nullam eius esse apud eos qui exstāt scriptores mētionem. COR. Idem & ipse miratus sum aliquādo, itidémque de Herillo Stoico: cuius ab eodem pluribus fieri locis mentionē non ignoras. Magis enim ex eius quàm alius cuiusquam libris notitiam huius philosophi habere nos arbitror: si tamen Diogenes Laertius excipiatur. Verùm ne ab hoc quidem toties eius, quoties à Cicerone, fieri mentionē videmus: sed quum Cicero idem pluribus locis de illo scribat, à Diogene varia scribuntur. PHI. Meminit illius philosophi & Clemēs Alexandrinus, secundo suorum Stromateωn libro,

um, finem (ad quem vita homi-
iut tendere certè debet) statuisse
ιστήμην ζῆν. Eius verba sunt, τὸ
ίαν ζῆν τέλος εἶναι πίθησιν Ἥριλλος.
em de summo bono dicit quod
le fine Illū enim, scientiam sum
am esse, scribit defendisse, nec rē
n per se expetendam. Et alibi, il-
nitione & scientia summū bo-
tradit. Vbi duo sunt obseruan-
em nō finem (vti dixi) sed sum
dicere: & ab eodem dici Scien-
quod ab illo dicitur Viuere se-
ientiam. Cor. Sed & finem
haud semel eum dicentem audi
τέλος τῶν ἀγαθῶν Græcos inter
asse scimus. Ad alterum autem
ttinet, Diogenes dicit quidem
censuisse finem esse scientiam,
n, Ἥριλλος δὲ ὁ χαλκηδόνιος, (nō
τέλος εἶναι τὴν ἐπιστήμην, nō au-
πε τὸ ζῆν κατ' ἐπιστήμην) sed ta-
lterum illud quod à Clemente
uam huius expositionem, sub-
dit autem de illo philosopho &
rone scribitur, illum à Zenone
suo dissensisse: sed quod plus est
ies, videlicet libros etiā in qui-

bus illi contradicebat ſcripſiſſe.

PHI. Athenas reuertamur, Coronelle, omnium doctrinarum inuentrices. An cæteros putas Græcos hũc eis titulũ tribuiſſe? COR. Haud tam latè patentē. Ac ne à barbaris quidem, aut Athenienſes, aut etiam vniuerſos Græcos, omnium doctrinarum inuentores exiſtimatos fuiſſe exiſtimandũ eſt: quũ potiꝰ ab ipſis profectas eſſe quaſdã, ad Græcos deinde tranſlatas, conſtet. Sed alius erit hac de re dicendi locus. PHI. Altero ſaltem titulo iactare ſe vrbs illa potuit, & ſe emporium ſiue mercatũ omniũ doctrinarum aut artium appellare. COR. Iſtud ſaltem, nemine repugnante, potuit. PHI. Ne de illo quidem moueri controuerſia titulo potuit, quo Græciæ μουσεῖον dicta fuit. COR. Ne de illo quidem. Sed honorificentiores ii ſunt quibus ἑστία τῆς Ἑλλάδος & πρυτανεῖον τῆς Ἑλλάδος appellata fuit. PHI. At hi controuerſiam mouere poterant. COR. Nec controuerſiam ſolùm, ſed maiorem etiam quàm ſuperiores illi, inuidiam. PHI. Ac potuit certè de illis prioribus (id eſt, de quibus priori loco dictum à nobis fuit) aduerſus Athenas Tarſus contendere: ſi verũ eſt quod à Strabone de illa ſcribitur, tantum Tarſenſibus

studiũ fuisse, & aliarũ omniũ
m quæ ἐγκύκλιοι vocabãtur, vt
Alexandream superauerint, &
nemorari potest locus vbi phi
i scholæ necnon λόγων fuerũt.
lùm φιλοσόφων sed etiam λό-
ion solum σχολαὶ sed & διατρι-
m eius sunt verba, & εἴ τινα ἀλ-
νατὸν εἰπεῖν ἐν ᾧ σχολαὶ καὶ δια-
λοσόφων καὶ τῶν λόγων γεγόνασι.
tẽ λόγων appellatione artes ad
m pertinentes significari existi
detur sanè, quod τὴν ἐγκύκλιον
o antè dixerat, hîc λόγους dice-
uum vtrobique simul etiã phi-
ntionem faciat: aut saltem il-
philosophiæ, hîc autem, philo-
Alioqui λόγοις de eloquẽtia di-
irem. Cæterùm discrimen
henas & Tarsum, quod ad stu-
tinet, esse scribit, quòd Tarsi
ies qui discendi cupidi forent
φιλομαθοῦντες) indigenæ es-
eregrini non facilè eò ventita
ra tibi apud eum super hac re
iquo. Ac memini ab illo & φι-
eniẽses dici, libro 11, οὐ γὰρ φύ-
σιν φιλολόγοι, Λακεδαιμόνιοι δὲ

ἐ. Vbi fortasse non immeritò quis credat illi vocabulo φιλόλογοι eam vocis λόγοι significationẽ subesse quam habet in eo de quo dictum modò fuit loco. Inter alias autem quas alibi illis laudes tribuit, est hæc, quòd essent φιλόξενοι. PHI. O quàm multi, ex Romanis præsertim, huius laudis testimonium perhibere illis potuerunt. COR. Est verò ἡ φιλοξενία magnum humanitatis indicium. Quid porrò hominibus ea quæ humanitatis studia vocantur colentibus esse conueniẽtius quàm humanitas potest? Sed eam in vna re potissimum perspici posse arbitror. PHI. Quænam ea est? COR. Imò verò eam te assequi coniectura velim. PHI. Quódnam illud sit præcipuum humanitatis in Atheniensibus indicium, non vna cõiectura sed multis simul coniecturis persequor, verùm assequi nequeo. COR. Te diutius id persequi velim. iámne es fatigatus? PHI. Quid? vísne me ad fatigationem vsque persequi? COR. Volo. PHI. Multæ eorum leges humanos fuisse testantur: sed nulla mihi in mentem venit quæ alias supra magnæ cuiusdam humanitatis indicium videri possit. COR. Non tibi venit in mentẽ quod apud Ciceronem in libro De officiis tertio

: illis qui erranti viam non mó-
Quid enim, inquit, *est aliud, er-*
on monstrare, (quod Athenis exe
publicis sancitum est) si hoc non
1. Memini me apud illum hæc
ateor locupletissimum hoc esse
is illorum testimonium. Sed
am quæ erga peregrinos specta-
itatem attinet, (hoc enim hu-
enus ei proprium est quæ φιλο-
ur, quam tu modò illis tribue-
henienfibus, nec vlli vnquam
m fuisse reor quantam in Gallis
iuilia peregrini experti sunt. Ac
it ea quæ nostrum etiam secu-
itatis huius vidit exempla, vt
oribus nostris fide maiora exi-
rant, fidem mereri dicendum
que sit. COR. Quænam ea
1. De quibusdam loquor miris
xemplis. COR. Cedo vnũ.
us animaduersum apud Celtas
a qui peregrinum quàm in cũ
idisset. huic enim exilium tan-
ac illi mortem pœnam statutá
R. Oblitus eram huius Celti-
nunc id à Nicolao Damasce-
iæ proditum fuisse recordor.

Nônne ex illo petitum id est? Phi. Etiã: Ac verba eius sunt hæc. *μείζω δ' ἐστὶν ἐπιτίμια κατὰ τοῦ ξένον ἀνελόντος ἢ πολίτην. ὑπὲρ τοῦ μὲν γὰρ θάνατος ἡ ζημία· ὑπὲρ τοῦ δὲ πολίτου, φυγή.* Cor. Maiores ergo nostros laude hospitalitatis (ita enim appellare quã Græcè *φιλοξενίαν* dicis, possumus) ipsos etiam Athenienses superasse, iure optimo dixerimus. Hanc sanè omnes illorum Dracones & Solones mirarẽtur magis quàm probarent, vt opinor. Phi. Sed quid tamẽ maiores nostros ad ferendã hãc legẽ mouisse arbitraris? Cor. Quòd peregrinus, veluti pupillus quidam fit: & quum talis quodammodo eius conditio sit (præsertim dũ procul à patria peregrinatur) eius vicem miserari oporteat, nedum violentas manus illi afferre. Phi. Hanc & illis mentẽ fuisse suspicor. Sed putásne meliores leges, meliora instituta maioribus nostris quàm eorum posteris fuisse? Cor. Si de maioribus nostris loquẽs, nõ vltra recepti Christianismi tempus vis progredi, videri mihi rem ita se habere dicam. nam Christianismũ profitẽtes cum Christianismum profitentibus, non cum ethnicis, conferre par est. Nec verò tibi mirum hoc videri debet. quæ enim est gens de qua & quod ad leges

ıta attinet, id dici non possit
ninibus canit Horatius?
rentum peior auis. &c.
idem certè verum hoc fuisse
ophon: & apud Nicolaum Da-
ıtque alios quosdam legimus
ırundam gentiũ instituta val-
, à quibus eas tandem desciuis-
ı quàm mutatus earum status
s. Verùm, vt in Atheniensium
aneamus, nónne Aristopha-
is amissa (magna saltẽ ex par-
disciplina iam querentem au-
e vel ea quæ in Nubibus dicit
oducitur δίκαιος λόγος: quo-
est,
ν τὴν ἀρχαίαν παιδείαν ὡς διέ-

δίκαια λέγων ἤνθουν, ϗ σωφρο-
μιστο,
ἔδει φωνὴν παιδὸς γρύξαντος
οῦσαι,
ιν. &c.
non minus de posteris leges
negligentibus, quàm de ipsis
& cæteros cõquestos esse ar-
R. De hoc quoque conque-
, quòd non, vt sui maiores,

disciplinæ sibi traditæ obseruantes forent. Verùm vt planè intelligas quomodo se res hac in parte habeat, autor tibi sum vt ipsum etiam Isocratem, nec non ipsum Demosthenem adeas, licet talia breuius perstringentem, & potissimum de iis qui orationes magis auribus iucundas quàm rebus ciuitatis salutares habebant. Sic Olynthiaca 1, circa principium, ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ πράγματα. Ac pertinent eodē ista, quæ non procul à fine eiusdem orationis scribit, ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι. Atque his subiungit, maiores illorum tali politia vsos esse, Aristidem illum, Niciam, Demosthenem (nam τὸν ὁμώνυμον ἐμαυτῷ dicit) Periclem. Contra verò, ex quo comparere cœperunt oratores qui rogēt, τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσωμαι; ex eo tempore προπέποται τῆς παραυτίκα ἡδονῆς καὶ χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα. Deinde illis spectanda proponit ab vna parte ea quæ dici queant præcipua inter illa quæ eorum maiores, & ab altera, quæ præcipua inter illa quæ ipsi gesserunt. *Illi enim* (inquit) *quibus non gratificabātur oratores, & quos non amabāt eo quo nunc isti*

quinque & quadraginta annos
arunt minimè inuitis, & am-
ecem millia talentorum in arcē
ginetiam dicto audiēs ipsis erat
rem habebat rex: vt barbarum
esse audientem *par est. Multa*
lchra tropæa ex pedestribus ac
nis posuerunt, quum ipsimet
ique ex omnibus hominibus eā
m gloriam reliquerunt qua su-
is fuerūt. Ac posteaquam ad-
e publicis ædificiis quibus vt-
it, ac nominatim de templo-
is, (adiungens τοῖς οἰκοδομή-
μασι) priuatim contrà fuisse
tos, siue tanta moderatione
idere vnusquisque possit Ari-
dis domum, aliorūque quo-
gnus splendor nominis erat,
o nihilo magnificentiorem.
ei rationem reddit, quòd ita
rarent, vt non sua sed reip.
ctarent. Huic autem admi-
m quæ tunc erat opponit.
in locis talem morum qui-
æditi erant cum sui tempo-
tithesin proponit. vt in ea
à quibusdam Philippica ter-

tia vocatur. Nam ibi, quàm seuerè à maioribus puniretur ἡ δωροδοκία, quanta esset contrà eius impunitas suo tempore, ostendit: & quidem exẽplum in Arthmium quẽdam à maioribus ob illam editum afferẽs: vel potius ob rem quæ multo magis venia videri digna quàm δωροδοκία poterat. PHI. Illius loci recordor.

COR. Ex eo igitur plura non afferam: sed ad Isocratem transibo, easdem propemodum querelas iactantem: ac te vt apud illũ hoc animaduertas, monebo: nisi fortè iam animaduertisti. Hic enim ne illud quidem peccatum Atheniensium tacet, quòd militare ipsimet nollent, sed mercenariis militibus vterentur, quorum alii, exules, alii, transfugæ essent, alii aliis flagitiis inquinati ad ipsos confluxissent: parati vel aduersus eos pugnare pro illo qui plus stipendii numeraret. PHI. Quid? an igitur Demosthenes quoque de hoc queritur? COR. Non recordaris, illum in eo quem protuli loco ex Olynthiaca tertia, dicere, maiores illorum tropæa & ex naualibus præliis & ex pedestribus statuisse, ipsosmet militãtes? Nam quod dicit, αὐτοὶ στρατευόμενοι, nõ dubiũ quin ita reddi debeat, *ipsimet militãtes.* quũ paucioribus verbis hæc includat, Mer-

t vos, milite, nequaquam vtē-
et militantes. Ac perinde est
ὀρέγοι, acsi diceret tu τοῖς αὐτῶν
ωδίοντες, vt postea loquitur I-
ım alioqui verbo στρατεύεσθαι,
osthenes, paulo antè vsus esset.
ngior apud Isocratem in ora-
:e, illius peccati seu vitii seu de-
:prehensio. Atque inter cæte-
denique stultitiæ venimus vt
quotidiani penuria laboremus,
nos alere conemur: ac socijs no-
tum afferentes, ab illis tributa
communibus omnium hostibus
peditemus. Sed reliqua (nam
ıs in eorũ reprehensione per-
ı in nonnullis comparatione
ı maioribus vtens) apud eum
relinquo. PHI. Tam citò
is discedere? COR. Imò, an-
o discedam, aliquid & ex illo,
quam paulo antè Athenien-
ımus laudis faciendam, adiũ-
Qua de laude loqueris? COR.
λοξενίας laude. PHI. Quid?
uoque φιλοξένους illos fuisse
φιλοξενίας appellatione de il-
:itur? COR. Nequaquam,

quod ſciam: ſed eorum vrbem patriã cõmunem vocat: & quidem etiã vbi de Theſeo loquitur. nam de illo dicit in Helenes encomio, κοινὴν τὴν πατρίδα καταστήσας. falluntur enim qui putant hoc ita eſſe accipiẽdum, acſi ad democratiam referri deberet: tanquam, vbicunque ſit democratia, ibi patria communis eſſe dici poſſet. Nam hoc laudis reipubl. ſiue ciuitati Athenienſium, ceu illi proprium, dari, Ariſtides etiam oſtẽdit: ſcribens in Panathenaica oratione, ciuitatem Athenienſium iam inde ab initio ſe omnibus communem in ærumnis præbuiſſe: adeo vt Græci duabus niti anchoris ſibi viderẽtur, quum priuatim quidem antiquam patriam pro vera haberent, communiter verò omnes huic inſuper ciuitati nomen patriæ darent. Ita enim apud eum legitur, κοινῇ δ᾽ ἅπαντες ταύτην προσονομάζοντες πατρίδα. quum tamen perinde ſit acſi κοινὴν dixiſſet: ac fieri etiam poſſit vt ita ſcripſerit: præſertim quum alio in loco ita vocetur. Cæterùm addit, καὶ τὴν μὲν προτέραν (quam dixerat τὴν ἀρχαίαν) δευτέραν τὴν ὑστέραν, προτέραν ἄγοντες τῇ δυνάμει. Et rationem adiicit, τοσούτῳ γὰρ βεβαιοτέραν ταύτην αὐτοῖς εἶναι καὶ λυσιτελεστέραν, ὅσῳ μᾶλλον ἀνάλωτον ἦν ὡς ἀληθῶς ἱεράν. Quibus addit, καὶ μὴν τίς πείρας ἔγνωσαν ὀρθῶς βουλόμε-

DIAL

ναι. PHI. Cur v
patriam ſacram a
duarum anchorar
(dixerat enim pa
δυεῖν ὁρμεῖν ἔδοξαν
videtur: quaſi duab
bus anchoris, niter
bem, quæ natura p
τῇ δυνάμει prior, p
rent. Pro me autc
illum ſcholium, qu
λιν λέγει ὥσπερ τὴν
ἐσχάτην. Quibus adi
chora vocetur. Sed
(quicunque hoc a
quod antea dixerat
re. Alioqui enim m
miſiſſet, meo quid
de duabus patriis d
δευτέραν τὴν ὑστέρ
δυνάμει, non rectc
priorem ſecundo, ita
ponerent. omittit
quod ſonat potentia
ponens, ſiue huius
dens, ſubiungit, τοσ
την αὐτοῖς εἶναι, & cæt
rùm & hîc peccat i

Cur verò Atheniensium vrbē,
am appellat? COR. Quum
horarum mētionem fecisset,
m paulo antè, καὶ πάντες ἐπὶ
δξαν οἱ Ἕλληνες) illuc respicere
i duabus patriis, tanquam dua
, nitentes, Atheniensium vr-
tura posterior patria esset, sed
:ior, pro sacra anchora habe-
: autem facit paruum in locū
m, quo scribitur, ἱερὰν τὴν πό-
' τὴν ἱερὰν ἄγκυραν, κατὰ τὴν πα.
is adiicitur, quæ nam sacra an
r. Sed debuit opinor, addere
oc annotauit) eum ad illud
xerat, ἐπὶ δυεῖν ὁρμεῖν, respice-
m minimè ita loqui sibi per-
juidem iudicio. Quod autē
riis dicit, καὶ τὴν μὲν προτέραν,
ὑστέραν, προτέραν ἄγοντες τῇ
:ectè vertit interpres, *&, vt*
, ita posteriorem, primo loco
ittit enim illud τῇ δυνάμει.
ētia. Atque istud δυνάμει ex-
iius sui dicti rationem red-
, τοσούτῳ γὰρ βεβαιοτέραν ταύ-
cætera quæ modò retuli. Ve
·at interpres, quòd quū pe-

riodum illa verba claudant, *καὶ ὡς ἀληθῶς ἱερὰν*, ille ab exēplari deceptus, in quo nullam ſequi interpunctionem videbat, cum ſequentibus continuauerit. Hoc etiam illi impoſuit quòd nihil vnde dici poſſet pendere εἶναι, videret: & neſciret, aut non recordaretur, talem verbi ellipſin cum infinitiuo ſæpe occurrere, extrinſecus aſſumendi. Alioqui certè hæc à præcedentibus ſeparaſſet, *καὶ μετὰ τῆς πείρας ἔγνωσαν ὀρθῶς βουλευόμενοι, τοῦτο μὲν οἱ περὶ Θήβας ἀτυχήσαντες*; &c. & ita vertiſſet, *Atque experientia teste rectum ſe consilium capere* (vel, *rectè ſe ſentire*) *cognouerunt partim qui ad Thebas cladē acceperunt*. At ille vt hæc cum præcedentibus confuderit, vocabulo *βουλευόμενοι* aliū quàm ſuum vſum tribuens, (vt alia taceā) apud eum videbis. PHI. Tuum igitur librum mihi commodatò dabis. deeſt enim meæ bibliothecæ illa interpretatio. COR. Quaſi verò mea bibliotheca tanquam tua tibi vti, vel me abſente, non liceat: vt hac in re potiſſimum habeat locum vetus verbū, quo amicorum omnia eſſe communia dicuntur. PHI. Aptiſſimè, in mentione communis patriæ, huius prouerbii meminiſti. Sed velim alterum mihi à te indicari Ariſtidis locum, vbi rurſum Athenas cō-

iam vocat: quem etiam iuuá-
ıs emēdationem poſſe aiebas:
reponēdum κοινὴν pro κοινῇ.
nus quidem & abſque loci il-
: nobis hoc permittere, ſi ne-
datio iſta eſſet, & quam habe-
ıſum eundem non efficeret:
ıen hanc ipſam κοινῆς πατρί-
nem ex minimè controuer-
pis à me afferri, illũ quoque
endã quum primum in meã
venies. PHI. Cras igitur,
um videbo.
i & aliud ad eandem φιλο-
ıſium, Strabone iudice, per
ıhi idem ille ſcriptor, Ariſti-
memoriã reuocauit. PHI.
: audiam. multũ enim Stra-
tribuo. COR. Hæc eius
ox, Ἀθηναῖοι δ᾽ ὥσπερ περὶ
νοοῦντες διατελοῦσιν, οὕτω καὶ
PHI. Sed quò reſpiciens,
ſuam erga deos etiam ho-
m φιλοξενίαν dicebamus i-
ercuiſſe? COR. Præci-
rrogationẽ: alioqui iis quę
em, eã anteuertiſſem. Sunt
ε γὰρ τῶν ξενικῶν ἱερῶν παρε-

δέξαντο. PHI. An Strabo *φιλοξενίαν* & hoc vocat, peregrina etiam ſacra recipere? COR. Vocat profectò. PHI. Illi profectò nequaquam aſſentior: etiamſi te multũ iudicio illius tribuere dicas. COR. Audi quid addat. *ὥστε καὶ ἐκωμῳδήθησαν.* Deinde nominatim Thraciorum & Phrygiorum ſacrorum mentionẽ facit. PHI. Ac meritò ſanè comicis eo nomine riſui fuerunt. Sed quid ipſe Strabo, an cũ comicis & ipſe eos *κωμῳδεῖ?* COR. Nequaquã: ſed potius neutrum ſe præbet, ac iudicium ſuſpẽdit. Neque verò (nihil enim diſſimulare volo) *φιλοξενίαν* in ea qua de nunc agitur re, ſatis aptè vt ſuprà interpretari Hoſpitalitatem poſſimus: ſed potius Rerum peregrinarum ſtudium interpretari, rationi cõſentaneum fuerit. Ideóque non malè fortaſſe interpres ita reddidit locum quẽ paulo antè tibi ex eo propoſui, *Athenienſes, quemadmodum aliâs morem ſuum peregrina adſciſcendi, ita etiã quod ad deos attinet, tenuerunt. multa enim ſacra peregrina receperunt.* Poterat tamen breuius, *ſuum rerum peregrinarum ſtudium,* vel *amorem.* PHI. Sed quis ille eſt Ariſtidis locus qui te huius admonuit? COR. Quidam paruo illum præcedens interuallo de quo diſſeruimus.

quam dixit, Ἡρακλέους ἀπελ-
ρφόπτων, ἡ μὲν πολλοὺς ἐ νεὼς καὶ
ι πεφόπη, καθάπερ καὶ πρόσθεν
ἐτίμησε (non ἐτίμησαν) πρό-
ιτελεῖ δὴ θεὸς ὢν καὶ δοκῶν ἐξ
κείνων) ἐ γὰρ μόνον τοὺς πρεσβυ-
θεῶν ἤρξε τιμᾶν, ἐ ταῦτα διὰ-
ἐαυτὸ πάντας τοὺς ἀκολουθήσαν-
ἐπήλυδας αὕτη μετὰ τῶν ἄλλων
, ὥσπερ συμπολιτευομένη τοῖς
c, ficut & apud Strabonem,
Athenienfibus innatam φι.
vt deos ἐπήλυδας, id eft eo-
ːcipiant: quum iam dixiffet
τοῖς μυστηρίοις τιμῆσαι πρό-
quum deos ἐπήλυδας poft-
o perinde eft acfi ξένους dice
ɪidnam verò illud, συμπολι-
ῖς, fibi velle putas? Cor.
illo quod in toto loco diffi
ıæftionem moues. Sed tibi
es refpondeat, totum illum
ːns, *Quum enim Hercules è*
Vrbs ei (nã pro πολλοὺς fcri-
tamen retineri illud poffit)
& aras confecrauit, ficut &
peregrinis ad initia admiffe-
tem quomodo ἐτίμησε τοῖς

μυστηρίοις reddat) *unde pro deo deinceps est habitus. Nec enim antiquissimos illa tantùm deos eximijs honoribus præter omnes sui sectatores affecit, sed & nouos deos cū alijs adoptauit, quasi communem rempubl. regerent.* PHI. Nihil me ista in parte in qua hæreo hic interpres adiuuat: quum aliam lectionem sequatur, haud aliter vertens quàm si, non συμπολιτευομένη τοῖς θεοῖς sed συμπολιτευομένοις scriptum esset. COR. Hoc fateor, duplicem hîc nostræ scripturæ mutationem esse, primùm ex συμπολιτευομένη faciendo συμπολιτευομένοις, deinde τοῖς θεοῖς expungendo. PHI. At tu quid hac de mutatione ais? an necessariam esse putas? COR. Nequaquam: sed videndum esse dico annon potius συμπολιτευσαμένη exigua cum mutatione scribendum sit. Cæterùm illa verba τοῖς μυστηρίοις ἐτίμησε πρῶτον ξένων, nō est quòd malè reddita putes his Latinis, *primum ex peregrinis ad initia admiserat.* Nisi fortè aliquis apertius loquendū fuisse dicat: quum Hercules ab Atheniensibus initiatus fuisse dicatur, at possit ad initia admissus & aliter accipi. PHI. Dictū ergo fuerit τοῖς μυστηρίοις pro τῇ τῶν μυστηρίων μυήσει. vel potius τῇ ἐν τοῖς μυστηρίοις μυήσει: vt dicitur μυεῖν τινὰ ἐν τοῖς μυστηρίοις,

frequentius occurrat, μυεῖν
COR. Ita dictum esse τοῖς μυ-
ſum & ipſe habeo. PHI.
le Hercule legiſti? COR.
rem Pluti Ariſtophanici le-
iam Herculis inſtituta fuiſſe
: quòd quũ Eleuſinem ve-
vellet, lex autem eſſet Athe
inum quenquã initiari ve-
rtutẽ reueriti & quòd filius
a myſteria inſtituerũt, qui-
erunt.
eram illam Athenienſium
ua dictum priore loco fuit,
xro ex te, ſi adeo φιλόξενοι
eos comici quoſdam irri-
οι forent, & in ipſis iudiciis
ες ἐδίωκον, vt eorum verbis
Non ſatis recordari videris
quæ ξενίας vocabatur, in-
HI. Aliquid fortaſſe aliud
ıbeſt quàm quod nunc in
ıit. COR. Ego mihi nõ
bi quàm ipſius Budæi ver-
ponere. Scribit autem ille,
ut φεύγειν dici ſolitos qui
ıòd ſe pro ciuibus geſſiſ-
lia vſurpaſſent, quum pe-

regrini forent. Atque idem, exponens verbum ἀποψηφίζεσθαι, & scribens significare etiam ἐν τῇ διαψηφίσει ἀποδοκιμάζειν καὶ ἀδόκιμον κρίνειν, exemplum ab hac ipsa actione sumit: quum addit, Vt siquis ξενίας κρινόμενος, hoc est, peregrinitatis arcessitus, quòd diceretur εἰς τὸ ληξιαρχικὸν παρεγγραφῆναι, hoc est, in tabulas tribus suæ obrepsisse, iudicum sentētia damnetur. Id enim iudicium ἀποψήφισις dicitur, quasi è tribu motio & eiectio. Quale fuit iudicium eius pro quo oratio πρὸς Εὐβουλίδην scripta est: qui popularium iudicio καὶ ἐν τῇ διαψηφίσει damnatus, ad iudices prouocauit, hoc est, ὑπὸ τῶν δημοτῶν ἀπεψηφισμένος, εἰς τοὺς δικαστὰς ἐφῆκε. hísque verbis iudices alloquutus est, Ἀξιῶ δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδέπω τὴν τῶν δημοτῶν ἀποψήφισιν, ποιεῖσθαι τεκμήριον ὑμᾶς ὡς ἄρα οὐχὶ προσήκει μοι τῆς πόλεως. His enim verbis deprecatur ne populariū suffragiorum præiudicium sequantur, antequam causam penitus cognouerint.

Ex his, quísnam sit ὁ ξενίας κρινόμενος, siue διωκόμενος, satis apparet. PHI. Sed illæ ἐξηγήσεις, vna, verbi ἀποψηφίζεσθαι, altera, verbalis ἀποψήφισις, analogian (vt ita dicam) non habent. Nam si dicamus ἀποψήφισιν fuisse quasi è tribu motionē & eie-

DIAL

ctionem eius qui p
tur, dicendum fue
σθαι, dictum de illo
re & eiicere. Co
da analogia in expo
ζεσθαι & eius verba
ψηφος εἰμί. At hîc
sumus: quum illud
δοκιμάζειν καὶ ἀδόκ.
lud, è tribu eiicere, f
ctissimus alioqui vi
de sermone Græco
analogiæ in suis exp
non habet: interdu
aliorum, quorum t
PHI. Ille autē voci
Græco ξενία quantu
Multū: nec dubito
culam quandam n
rit apud Græcos, ea
Romanos Peregrin
omnino effecta.
Romani peregrini
de re? COR. Tar
ta Suetonius in Cla
bit, quendam peregr
ter aduocatos leui c
ne an palliatum dice

qui peregrinitatis arcesseba-
i fuerit itidem, ἀποψηφίζε-
c illo ipso esse, è tribu moue-
COR. Ego verò de seruan-
expositione verbi ἀποψηφί-
erbalis ἀποψήφισις, tibi σύμ-
t hîc seruari dicere non pos-
illud ἐν τῇ διαψηφίσει ἀπο-
ὀδόκιμον κρίνειν, prius sit: il-
ere, sit posterius. Sed ille do-
ui vir & optimè, siquis alius,
eco meritus, interdū huius
s expositionibus rationem
erdum verò nec quorundã
m tamen habenda fuit.
vocis Peregrinitas vsus pro
antum tibi placet? COR.
bito quin vox ξενία durius-
n nouitatem initio habue-
, ea de re dicta, sicut apud
grinitas, ad illius exemplū
PHI. Vsíne sunt igitur
rinitatis appellatione ea
Tanquam Romanis vsita-
Claudio vsus est: vbi scri-
regrinitatis reum, orta in-
ui contentione, togatúmq;
dicere causam oporteret,

ab eo, quasi æquitatem integram ostētante, mūtare habitum sæpius, & prout accusaretur, defenderetúr ve, iussum esse. Atque idē capite proximè sequente, quod est XVI, quendam ab eo in peregrinitatem redactū esse scribit. Quod loquendi genus placuit etiam Vlpiano (sicut & alia nonnulla, quæ apud eundem exstant) sed an tamen eundem planè vsum apud vtrunque habeat, dubitari potest. At verò illud ξενίας φεύγειν apud Aristophanem quoque legimus, in Vespis. Ex illa autem Demosthenis oratione quæ vocatur ἔφεσις πρὸς Εὐβουλίδην, discimus, de illis τοῖς ξενίας φεύγουσι, id est qui peregrinitatis rei essent, dici etiam solitum, οὐ προσήκειν αὐτοῖς τῆς πόλεως. Ac in fine eius rogat reus iudices ne ipsum ἄπολιν faciant. Argumentum illius qui nobis reliquit, inter cætera scribit, legem ab Atheniēsibus latam, de inquirēdo in omnes qui inscripti essent in illa grāmateia quæ ληξιαρχικὰ vocabantur, genuini ciues forēt, nécne: & de illis qui ex ciue patre & ciue matre geniti nō essent, delendis. Cæterùm qui falsò in ciuium catalogum erant ἐγγεγραμμένοι, illi & παρεγγεγραμμένοι & παρέγγραπτοι siue παρέγγραφοι vocabātur: quasi quis dicat Interscripti, aut Interscriptitii: perinde acsi

ina illorum scriptura quadam
reptitia aliis inserta siue inter-
. At, qui Adscriptitii interpre-
e quæ Græcæ προσγεγραμμένοι
παρεγγεγραμμένοι respondet,
: Cicero quidem adscriptitios
.is παρεγγεγραμμένους θεοὺς di-
us hic quàm ille loquutus est.
›ci recordor, ex tertio De na-
libro: vbi tamen non *adscri-*
d *nouos & adscriptitios ciues*
. Librum ipsum, (si libet) af-
abo. Tu interim sermonem
Cor. Addere volebam, Plu
:ci sed tamen apta metapho-
ν appellasse beneuolentiam
: ipsarum matrum beneuo-
ntem illi παρέγγραπτον aliud
horicum vocabulum ὑπο-
quam enim dixit de matri-
fátibus vbera præbere vult,
τῷ θρέψουσι καὶ διὰ πλείονος
ιν ἔνδοθεν καὶ τὸ δὴ λεγόμενον
ὂν (ita enim scribẽdum est,
in illo adiectiuo, vt in illis
: meam præcesserunt,) ἀ-
ι: cõtrà de nutricibus, quas
vocat, τὴν εὔνοιαν ὑποβολι-

centius rem confidero, eo mi-
in mente remanet. COR.
onfideres velim, Athenienses
præbuisse difficiles iis qui πλι-
is ciuitatis, obtinere cupiebãt,
λίτας ἐγγράφεσθαι, aut vno ver-
ϑεῖσθαι) vt potius eorum hac
tas derisui propemodum fue
faciles illos iam Demosthenis
: eius περὶ συντάξεως oratione
ostendit tale fuisse maiorum
vix concessuri fuerint ἀτέ-
e (immunitatem Latini vo-
πολιτείαν quoque ipsi conce-
iutem Athenienses non tam
n illud (quod summum esse
argitos esse, in accusatione
it: faciens etiam legis hac de
nem: qua hoc nominatim
m ciuitate vel ciuitatis iure
uem facere, vtendo eodem
loquendi) liceat, nisi qui
udine de populo Atheniẽsi
, dignus eo præmio com-
rba sunt, πρῶτον μὲν γὰρ νό-
κείμενος, μὴ ἐξεῖναι ποιή-
, ὃν ἂν μὴ δι' ἀνδραγαθίαν εἰς
ναίων, ἄξιον ᾖ γενέσθαι πολί-

ϑ. ii.

τὴν. Vbi obseruandum est, cum non vti vocabulo quo beneficium quoduis in populum Atheniẽsem collatũ declaretur, sed de eo loqui beneficiorũ genere quæ à fortitudine & strenuitate proficiscuntur. Ideò que non rectè vertit quidam, *de populo Atheniensi bene meritus*: sed addendum fuit, *sua fortitudine*, vel *strenuitate*. Vel dicendũ, *ob strenuam populo Atheniensi nauatam operam*. Alioqui enim multis & aliis modis de Atheniensi populo bene quis mereri poterat. Cætera omnia quæ addit idem orator, non adiiciam, sed tibi apud eum videnda relinquam. Quod autem dixi, nimium etiam faciles in concedendo illo honore Athenienses fuisse (posteros eorum quorũ legem recitat Demosthenes) & quidem adeo vt etiam derisa illa eorum facilitas fuerit, in eo cùm ad alios quòsdam Græcorũ scriptorum locos respexi, quædã in Atheniensibus notantium, tum verò ad istum Isocratis, in oratione De pace, *καὶ σεμνυνόμεθα μὲν καὶ μέγα φρονοῦμεν ἐπὶ τῷ βέλτιον γεγονέναι τῶν ἄλλων, ῥᾷον δὲ μεταδίδομεν τοῖς βουλομένοις ταύτης τῆς εὐγενείας, ἢ Τριβαλλοὶ καὶ Λευκανοὶ τῆς αὑτῶν δυσγενείας.* Quo enim alio sensu dici hoc posset de Atheniensibus, illos iactare quidem suorum natalium no-

bilitatem, sed han
lius petenti cuilib
balli aut Lucani
pertiantur? PH
non & aliò referr
liud mihi nunc q
mile sit, in mente
mentem tibi veni
Faciam. COR
tandem faciamus

PHI. Imò ver
sermone nolim te
liud quiddam de i
illo sermone ad al
quum ab illo ad q
transire in animo
id est quod à me d
PHI. Quónam s
rerent erga illos c
méque εἰς τὸ ληξι
breuius, δημοποίη
ciuitate donato
quoque φιλοξένυ
plusquã satis esset
tum quidẽ nũc r
eligere sibi patro
gebatur (quod vi
& pendere quot

:d hanc suam nobilitatem faci-
cuilibet impertiri, quàm Tri-
tcani suam ignobilitatem im-
PHI. Videndum tamen an-
referri hoc possit. COR. A-
inc quò illum respicere verisi-
nentem non venit: at siquid in
i veniat, admonebis. PHI.
COR. Sed peregrinos missos
amus.
ò verò ab hoc de peregrinis
im te peregrinari, donec & a-
n de illis addideris. COR. Ab
ad alium peregrinari nolebã,
ad quẽdã non longè remotũ
imo haberem. Sed quídnam
ne de peregrinis vis adiici?
m se modo Athenienses ge-
os qui peregrini erant, mini-
νηξιαρχικὸν ἐγγεγραμμένοι, vel
ποίητοι: vt de Anacharside illa
to legimus. COR. In eos
ξένως se gerebant, & quidem
ſſet. Neque enim aliud (quã-
c meminisse possum) quàm
ronum quisque illorum co-
l νέμειν πρὸς τὴν vocabant)
ᴐ tannis ciuitati duodecim

drachmas: quæ pēsio siue quod *tributum*, *μετοίκιον* vocabatur, quoniam ipsi, *μέτοικοι*
dicerentur: quod Latinæ inquilinorum ap
pellationi respondere existimatur. *Ille* autē
patronus non solùm eos ab omni iniuria
defendebat, sed etiam quid agerent obser-
uabat, & an ita se gererent vt reipubl. nihil
ab illis timendum esset. Isocrates certè de
illis loquens, & ipse *νέμειν προστάτας* eos di-
cit, in oratione De pace, *καὶ τοὺς μὲν μετοίκους
τοιούτους εἶναι νομίζομεν οἵουσπερ ἂν τοὺς προστά-
τας νέμωσιν· αὐτοὶ δ᾽ οὐκ οἰόμεθα τὴν αὐτὴν
λήψεσθαι δόξαν τοῖς προεστῶσιν ἡμῶν.* Cæte-
rùm ideo minus dubito *προστάτας* patro-
nos hîc interpretari, quòd videam, Diony-
sium Halicarnasseum de patronis & clien-
tibus Romanis loquentem, illos quidem
non aliter quàm *προστάτας* (si bene memi-
ni) hos autem, & *πελάτας* & aliis nomini-
bus appellare. Sed mirum est verbo *νέμειν*
potius quàm alio vsos hac in re esse: quod
nonnulli eligere, alii adsciscere reddunt,
quidam adoptare: quum tamen pro illo E-
ligere (siquidem id significare voluissent)
dicturi fuerint *αἱρεῖσθαι*: ibidémque pro
duorum reliquorum altero non dubium
sit quin alio vsuri verbo fuerint. *PHI.*
Cur ergo eos hoc *potius quàm alio vsos*

ıitraris? & cui Latino in huiuſ-
› reſpondere exiſtimas? Cor.
ım facilè reſpondere poſſim: mi-
ı de reſpondẽdo ad poſterius la-
n, aut valde fallor, aut νέμειν dice-
i cum ſibi tribuere: aut potius ſic-
ıocle dicitur, νέμω σε θεόν, pro eo
habeo te deum. id eſt, dei loco. I-
ω σε δεσπότην, Heræ loco te habeo.
næ. Phi. Videndum eſt ne a-
piã hoc ſub verbo lateat. Cor.
n ingenuè fatear, ne hæc quidem
ıtio mihi ſatisfacit: ſed in ea no-
ı vſus non daretur illi verbo, ſic-
lli præſertim qui Eligere vel Le-
unt: vt tamẽ & apud Dionyſium
redditur, lib. Archæologiæ 11, ubi
παραληφθείσας ἣ ἔδωκε τοῖς πατρι-
δημοτικοῖς, ἐπιτρέψας ἑκάστῳ τῶν ἐκ
ıς ὃν αὐτὸς ἐβούλετο, νέμειν προστά-
ı 1. Finem (quæſo) dicendi de il-
i interpretatione facito: ac potius
ito an aduerſus eos inquilinos qui
s nullos haberent actio intende-
Iam huius rei nullo modo recor-
ım alioqui mos ille τοῦ νέμειν προς-
on omnino memoria mihi ex-
Cor. Intendebatur ſanè quæ-

dam actio aduersus eos, quæ ἀπροστασίου δίκη nominabatur: non autem, vt apud Suidam legitur, ἀποστασίου. quāuis Suidas hoc nō illud scripsisse videri possit, vtpote præcedēte apud eum nomine ἀποστάσεως. Apud Hesychium verò rectè ἀπροστασίου legitur: scribentem, ἀπροστασίου δίκη, κατὰ τῶν προστάτην μὴ ἀπογραψαμένων μετοίκων. PHI. Non dubium est quin, si actio illa esset διὰ τὸ οὐκ ἔχειν προστασίαν ita dicta, scribendum sit ἀπροστασίου δίκη. COR. Oblitus sum tibi & hoc dicere, quamuis ἀποστασίου mēdose scriptum sit apud Suidam vbi eadē de re agit de qua & Hesychius, pro ἀπροστασίου, tamen & ἀποστασίου apud eum rectè scriptū esse. PHI. Quid hoc sibi vult? COR. Non de vno eodémque loco à me hoc dicitur: sed quum duo δίκης genera constituat, prius quidē rectè ἀποστασίου δίκην vocari aio: at posterius ἀπροστασίου δίκην esse nuncupandum. Eius verba sunt, Ἀποστασίου δίκη, ὅταν δοῦλος ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐνίσταται, φάσκων μὴ προσέχειν τοῖς δούλοις αὐτὸν αὐτοποιουμένοις· Ἀποστασίου δὲ, τῶν μετοίκων ἕκαστος πρὸς. &c. Nam hîc ἀπροστασίου τὸ ὃ illum scripsisse dico: itidémque aliquanto post, ὁ βουλόμενος δίκην εἰσάγει πρὸς αὐτὸν, ἥτις λέγεται ἀποστασίου, esse illam literam ρ huic vl-

timo vocabulo
quidem affirmar
illam rationem q
sit, illum non fuis
vocabulum repet
ἀποστασίου δίκην, si d
ferentes commun
cere voluisset. Lib
rim & quænam il
lege vt ad alterā sta
Imò verò, quonia
céda superesse re esf
smata remittam: v
apud Suidam eme
PHI. At eorum fal
citasti emendation
Id facere non grau
esse puto hæc duo,
προσήκειν quidē pro
λοις autem, δοῦλον
Ad ἀπροστασίου reue
ctione hac non om
lexicographi. nam
quæ paulo antè re
bit illam intendi s
quilinos qui se in
dos non curauerar
lis ciuitatis nomen

nferendam. PHI. Et
id potes: quum, præter
uæ allata fuit, manifestũ
e particula ꝫ vſurum, idẽ
ndo: ſed dicturum, καὶ
uas actiones inter ſe dif-
ıe nomẽ habere, nos do-
ɔenter verò ex te didice-
lla ſit ἀπὸ ϛοιχείου actio, ea
atim reuertamur. COR.
ım plura quàm putas di-
ſſent, te ad mea Schedia-
vbi ſimul de quibuſdam
ıendandis moneberis.
altem quæ iam ex eo re-
ınem repræſenta. COR.
uabor. Mendoſa igitur
), προσέχειν & δούλοις: ac
ro illo προσέχειν, pro δού-
ν reponi debere. PHI.
uertamur. COR. De a-
ımnino inter ſe cõſentiũt
m Heſychius (vt docent
ecitaui ex eo verba) ſcri-
ſolitam aduerſus eos in-
ı album ciuitatis referen-
ant: vel, qui albo ſeu tabu-
n non dederant. Eſt autẽ

obſeruandum, non dicere, καὶ τὸν προστάτην μὴ νειμάντων (quum lex eſſet, vnumquenque μέτοικον debere νέμειν προστάτην) ſed μὴ ἀπογραψαμένων. quaſi νέμειν προστάτην, ſed cum nequáquam ἀπογράφεσθαι pro nihilo haberetur. At Suidas nullam quidē τοῦ ἀπογράφεσθαι mentionem facit, ſed latius tamē hanc actionem extendit, ad duo alia videlicet. ſcribit enim, ὅταν οὖν τις δοκῶν εἶναι μέτοικος προστάτην μὴ ἔχῃ, ἢ μὴ δῷ τὸ μετοίκιον, ἢ ἀστὸς εἶναι φάσκῃ, παρεγγεγραμμένος εἰς τὴν πολιτείαν, ὁ βουλόμενος δίκην εἰσάγει πρὸς αὐτόν, ἥτις λέγεται ἀπροστασίου. Ita enim in hoc quoque poſteriore loco ſcribendum, pro ἀποστασίου: non minus quàm in illo priore, vbi legimus, ἀποστασίου δίκη, τῶν μετοίκων ἔγκλησις πρός. Sed, pace Suidæ dixerim, hoc videtur eſſe, latius quàm par ſit vſum huius vocabuli extendere: vltra eum ſaltem quē illi etymologia tribuit, (ſiue quem etymologiæ conſentaneum habet) extendi, maniſeſtiſſimum eſt. Cæterùm, quemadmodum alterius actionis meminit Ariſtophanes, qua quis dicebatur ξενίας φεύγειν, ita etiam huius: illius quidem, in Veſpis: huius autem, in Equitibus, non tamen δίκην ſed forma diminutionis δικίδιον appellans,

Εἴπου δικίδιον εἴπας εὖ κατὰ ξένου μετοίκου.

DIA

Τὴν νύκτα θρυ-
σε αυτοῦ,
Τὸ ὕδωρ πίνων, :
αἰῶν,
Σοῦ δυνατὸς εἶ
Vbi quidam irrid
bat de quadam a
ctiuncula, tanqua
ους (in quit ſcholi
ποτὲ ξενίας ἀπηνέγκο
τοῦτο δύναται καὶ δη
bēdum eſt, & ſcript
ἐξηπάτησας σε αυτ
μετοίκους dictos fuiſ
aliam migrabant:
aut digrediebantu
τας) & in ea habitai
κοῦντας. Ariſtoph:
audimus, non ſimp
κατὰ ξένου μετοίκου.
tur fortaſſe qui con
da viderit: vbi ſcrib
na vrbe in aliam (
ἑτέρας malim) μετοι
pus in ea non com
μένος, quod propriè
quemadmodum ξ
phanem cum Suida

ίζα θρυλλῶν, ἐ λαλῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς
τεύ,
πίνων, καὶ πιδεικνυς, τοὺς φίλους τ'
ν,
κτὸς εἶ λέγειν. ὦ μῶρε τ' ἀνοίας.
n irridetur qui valde sibi placedam aduersus ξένον μέτοικον aanquam re magna. καὶ ἐζηπάτη-
: scholiastes) διὸ ζι κατὰ μετοίκου
πηνέγκου γραφλὼ, καὶ ἐλπίζεις διὰ
κοὴ δημηγορεῖν. Vbi fortasse scri
x scripsisse illum verisimile est,
ς σεαυτόν. Cæterùm scribit idẽ
os fuisse qui ex vna ciuitate in
bant: (vel potius, transibant,
bantur: quia dicit μεταβαίνον-
abitabant. nam addit, καὶ οἰ-
ftophanem tamen dicentem
simpliciter κατὰ μετοίκου, sed
οίκου. Quæ coniungi mirabi-
i contrà velut separari à Sui-
scribit, μέτοικον esse qui ex v-
im (nam εἰς ἑτέραν quàm ἐν
ετοικεῖ, & qui ad breue tem-
commoratur, (dicit ἐπιδη.
riè sonat In populo versans)
n ξένος. Sed facilè Aristo-
uida, vel potius Suidam cũ

Aristophane cóciliabimus, si omnem quidem μέτοικον, esse ξένον, sed non vice versa quemuis ξένον esse μέτοικον dixerimus: ideóque, quum latius pateat ξένος quàm μέτοικος, post ξένου addendum fuisse μετοίκου. PHI. Atenim poterat μετοίκου appellatione contentus esse. COR. Poterat ille quidem, fateor: sed fortasse minus commodè absque huius adiectiui opera claudere versum suum poterat. Obserua autem, me id non affirmare, sed vocem fortasse præfigere. Nec verò hîc prætermittendus est Hesychii locus, vbi μέτοικοι exponens, scribit, οἱ ἐνοικοῦντες ξένοι ἐν τῇ πόλει. PHI. At de quodam Suidæ loco quid dicemus, in quo contrà τοὺς μετοίκους quoque inter τοὺς πολίτας enumerat? COR. Ego aliud quod dicam non habeo, quàm valde mirum hoc esse. PHI. Fateor tamen non simpliciter πολίτας dicere, sed vilem ciuium partem. Eius enim verba sunt, μέρος εἰσὶ τῶν πολιτῶν οἱ μέτοικοι ἀτελές. Quinetiam cóparatione vtitur, addens, ὡς τὰ ἄχυρα τῶν κριθῶν. quam comparationem se ex Aristophane sumere ostendit, hunc eius versum afferés,

Τοὺς γὰρ μετοίκους ἄχυρα τῶν ἀστῶν λέγω.

COR. Aristophanes fortasse, quamuis ἀστῶν dicat, πολιτῶν non itidem dixisset. Esse

& in illo acyrologiã existimo. PHI.
ctum aliquis habere illum Suidæ lo-
possit, ex eo quòd, quum præcedat,
κοι. μέρος εἰσὶ τῆς πόλεως οἱ μέτοικοι &c-
&c. sequatur. μέτοικοι ἢ, οἱ ἀφ' ἑτέρας
μεταστάντες, &c. tanquam opponen-
ic vocem illi quæ præcessit. Quod si
liam illic quàm μέτοικοι ab eo scri-
isse credendum est. COR. Quũ
lla μέτοικοι suo loco posita, sequen-
nem alphabeticum, (& quidẽ post
) eam nequaquam suspectam ha-
sed vbi repetitur, scriptum ab eo
iderim, μέτοικοι ἢ. καὶ οἱ ἀφ' ἑτέ-
ος μετ. Ad illos autem μετοίκους
net quos in numero πολιτῶν poni
is, venit nunc in mentem dubi-
ciuitate donatis intelligi hoc de-
men vsus acyrologian & ipse ha
HI. Illa vox μετοίκιον, cuius mo-
ẽ fecisti, nónne eam quã quot-
οικοι pendebant pecuniam si-
COR. Quasi non manifestum
HI. Multúmne pecuniæ pen-
COR. Drachmas duodecim.
ium tamen vno in loco de-
drachmarum fit mẽtio, scri-
ον, τέλος οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ ἐπὶ

σαν ἐν τῇ πόλει, δραχμὰς δέκα. Vbi ἐπίθεσαν τῇ πόλει scribendum esse aio: & minimè de hoc verbo ambigendũ, quum & apud Suidam legamus, οἱ μέντοι μετοίκιον μὴ τιθέντες μέτοικοι. Pro δραχμὰς autem magis ex cõsuetudine dictum fuisset δραχμαί. PHI. Vno in loco decẽ drachmarum fieri mẽtionem ais: quid in altero? COR. In eo duodecim & ipse dicit, exponens videlicet vocem μέτοικοι. Nam postquã dixit οἱ ἐνοικοῦντες ξένοι ἐν τῇ πόλει, addit, καὶ τελοῦντες ἀνὰ δραχμὰς δώδεκα τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὸ δημόσιον, μετανάσται δημόσιοι. PHI. Sed quorsum hæc duo postrema verba, μετανάσται δημόσιοι, adiiciuntur? COR. Poterat certè locus hic illis carere: ac δημόσιοι quidem, irreptitium esse existimo: μετανάσται autem conuenit cum his quæ à Suida explicante vocabulum μέτοικοι scribuntur, οἱ ἀφ' ἑτέρας πόλεως μεταστάντες, καὶ εἰς ἑτέραν οἰκοῦντες. Magis tamen conueniret illud μετανάσται cum iis quæ hîc dicuntur, si μεταναστάντες scriberetur: quæ scriptura quin germana sit, dubium mihi non est. Verùm & de his verbis εἰς ἑτέραν, obiter te monebo, pro illis duo hæc substituenda esse ἐν ἑτέρᾳ: vt vicissim apud eundem scriptorem pro his ἐν ἑτέρᾳ, substitui debere illa εἰς ἑτέραν, an-

nonui. Quãuis enim aliud nobis nunc
ositum sit quàm in mendosos aut fal-
mẽdi suspectos locos inquirere (præ-
mque vbi in mendosa scriptura idem
sensus retinetur) tamẽ religioni quo-
modo mihi est, de illis non commo-
cere. Notabile autem hîc est (licet & a-
lios scriptores idẽ obseruarim) apud
em scriptorem duas scripturas in duo
alde vicinis locis sedes suas ita permu
Nam quum vox μετοίκιον valde par-
teruallo præcedat, in eius expositione,
dem in principio, scriptum est ἐν ἑτέ-
εἰς ἑτέραν: hîc autem vice versâ ἐν ἑ-
ρο εἰς ἑτέραν: perinde acsi clandestina
in transitione sedes permutassent.
n, vt ad illas τοῦ μετοικίου drachmas re-
nur, aliunde etiam cõstat duodecim
isse. Sed ne hoc quidẽ tacendum est,
Hesychio (in μετοίκιον) tres obolós,
tigalium redemptori penderentur.
nim ad illa quæ modò recitaui ver-
τελώνῃ τριώβολον. PHI. Vnde ve-
t ista Hesychius? COR. Ex Me-
t quidem ex Suida discimus. At-
, vt quidem ex Suida discimus. At-
c apparet quàm non contemnen-
nonnulla quæ ab Hesychio & bre-
velut obiter dicuntur. Insuper autẽ

docet nos idem Suidas, ex Isæo, virum quidem, duodecim, at fœminam, sex pendere consueuisse: ac fuisse matrem immunem, si filius penderet: alioqui moris fuisse vt ab illa penderentur. Adiicit deinde & de seruis, illos quoque, quũ essent manumissi à suis dominis, *μετοίκιον τελεῖν* necesse habuisse. Ac quoniam, ita seruorum facta mentione, addit illud ex Menandro de triobolo, vltra duodecim drachmas, persoluendo, aliquis forsitan de illis peculiariter hoc dictum existimet. Inde porro ad pœnam venit quæ aduersus inquilinos eam pecuniam nõ pendẽtes constituta erat. Ac, quũ legamus, *οἱ μὲν τοι μετοίκιον μὴ τιθέντες μέτοικοι ἀπήγοντο πρὸς τοὺς πολίτας, καὶ εἰ ἑάλωντο, ἐπιπράσκοντο*, hîc vocabulũ *πολίτας* non immeritò quis (meo quidem iudicio) suspectum habuerit. Sed vidẽdum an aliquid huic prodesse loco possit collatio cum alio eiusdẽ lexicographi, in *ἀποστασίου δίκη*, quæ erat aduersus libertate donatos: vbi inter cætera scribit, *καὶ τοὺς μὲν ἁλόντας δεῖ δούλους εἶναι*. Proximum his est istud, *ἐνεβίβαζον δὲ καὶ εἰς τὰς ναῦς τοὺς μετοίκους*, ac testẽ laudat Demosthenẽ in orationibus Philippicis. Hac autem de re postea dicetur. Omittendum certè ne hoc quidem fuerit, quo is locum illum

DIAL

illũ claudit, inqui
appellari solitos. p
habet Hesychius.
plura passim ex h
cratione (vnde Si
plurima trãstulit)
in meo Græcæ lin
PHI. Ne hoc qui
lim, de illo more i
naues. COR. Q
Philippicas oratio
te remitto: sed de
dam Isocratis loci
vbi eadem de re n
tur. Opponens en
Atheniensium co
posteris erant, int
scos illos (aut salte
alloquitur) solitos
in naues imponer
armatos emittere:
trà peregrinos arn
gare cogerent. Vt
t nisi quòd alia pr
& ille lexicograph
βίβαζον, sic Isocrat
dit ναύτας, non εἰς
dam ναύτας εἰσβι

claudit, inquilinos à comicis σκαφέας
ellari ſolitos. pro qua voce σκαφηφόρους
et Heſychius. Hac autem de re multo
a partim ex hoc ipſo, partim ex Harpo-
ione (vnde Suidas illa, ſicut alia quam-
ima trãſtulit) partim aliunde ſumpta,
eo Græcæ linguæ Theſauro inuenies.
I. Ne hoc quidem à te prætermitti ve-
de illo more imponendi inquilinos in
s. COR. Quum remittat Suidas ad
ppicas orationes, ego quoque eodem
nitto: ſed de meo hoc addã, eſſe quẽ-
Iſocratis locum in oratione De pace,
adem de re non eodem modo loqui-
)pponens enim quaſdam priſcorum
nienſium conſuetudines iis quæ eorũ
ris erant, inter alia & hoc ſcribit, pri-
los (aut ſaltem maiores eorum quos
itur) ſolitos eſſe peregrinos & ſeruos
es imponere, vt nautæ eſsẽt, at ciues,
os emittere: quum eo tempore con-
regrinos armari vellent, ciues remi
ogerent. Vtitur autem verbo eodem
uòd alia præfixa præpoſitio eſt) quo
exicographus. nam vt ille dicit ἐνε-
ν, ſic Iſocrates εἰσεβίβαζον. Sed hic ad-
τας, non εἰς τὰς ναῦς. Cæterùm qui-
ώτας εἰσεβίβαζον interpretantur Na-

uibus agendis præficiebant: & ὁπλίτας, grauem armaturam: sed quum hîc ὁπλῖται nô opponantur τοῖς ψιλοῖς, verùm τοῖς ναύταις, malim vti Latina voce quæ latius pateat, & non aliud quàm armatos aut armis instructos dicere. Phi. Qui verò sunt isti peregrini? Cor. Quos ille ξένους dicit. Phi. Sed hi ξένοι súntne iidem qui μέτοικοι, & qui ξένοι μέτοικοι ab aliquo illum Aristophanis de quo dictum est locum imitante appellari possint? Cor. Nequaquam verò: sed de peregrinis militibus euocatis & mercede côductis loquitur, vt ipse videbis. Neque enim te adeo pigrum esse velim vt mihi de omnibus fidẽ habeas: præsertim quũ fieri possit vt in quibusdam (vel potius in plerisque) fallar. Simul autem in eodẽ loco tibi considerandum erit quomodo de priscis Atheniẽsibus, aut saltem de maioribus eorum loquens apud quos sermonem habebat, duo genera illorum quos προγόνους dicit, constituat: vnum, eorum qui bene audierint, alterum, eorũ qui in odio fuerint. Scribit nanque, τοσούτῳ δὲ χείρους ἐσμὲν τῶν προγόνων, οὐ μόνον τῶν εὐδοκιμησάντων ἀλλὰ καὶ τῶν μισηθέντων, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν εἰ πολ. &c. Hîc autem recordor cuiusdam repugnantiæ de qua in quodam meorum Schedias-

tum differui, quum alii priscos Athe-
ses non æquè facilè ac eorum posteros
ate donasse peregrinos scribant, (sicut
a audiuisti) alii contrá. PHI. Quid?
tam repugnantiam ex illo τῶν προσό-
iscrimine, quod ab Isocrate constitui-
atam esse arbitraris? COR. Nequa-
n (etiamsi istud illam mihi in memo-
reuocarit) sed aliunde, vt illic videre
is. PHI. Verùm, an táquam de re-
antia quæ verè fit, an tanquam de ea
sse videatur, illic agis COR. Ne i-
uidem ex me hîc audies: vt locum a-
ecesse habeas, si tuo satisfacere desi-
libeat. PHI. Eum non adibo quin
tuæ seueritatis recorder. Sed audi
nihi in mentem venerit audiéti Iso-
n ita ξένους & δούλους coniungentem.
Quidnam illud est? PHI. Qui-
Demosthenis locus, vbi illos eodem
coniungit. COR. Sed an eorundem
& Isocrates, mentionem fa-
uorum
PHI. De hoc pronuntiare non
quum recens illius loci non sit me-
COR. At mihi est recens. PHI.
quanto dissimulatore negotiũ mi-
COR. Sed nihil damnosa tibi mea
imulatio potest. PHI. Periculo-

ſa certè fuit. quid ſi enim tibi *ξένον* quidpiã ſiue *ξενίζον* reſpondiſſem *περὶ τῶν ξένων*, de quibus me interrogabas? COR. Subriſiſſem. PHI. Imò affatim (ſat ſcio) riſiſſes. COR. Eſto, me riſurum affatim fuiſſe: an tibi periculoſus meus eſſe riſus poterat? Verùm à riſu ad ſeria. Ille Demoſthenis locus non procul ab initio Philippicæ tertiæ legitur. Ibi enim ſuæ libertati loquẽdi (quam *παῤῥησίαν* vocat) ignoſci ab Athenienſibus poſtulans, dicit, eos exiſtimare illam adeo communem eſſe omnibus qui in ciuitate verſantur, vt etiam peregrinis & ſeruis ipſis illam impertiant. *ὑμεῖς* (inquit) *τὴν παῤῥησίαν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὕτω κοινὴν νομίζετε* (aut *οἴεσθε*: vtro enim vtatur, haud ſatis recordor) *δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε καὶ τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐτῆς μεταδεδώκατε*. Puto tamen *αὐτοῖς* ibi ſcriptum eſſe: verùm *αὐτῆς* magis placet. Quinetiam addit, *Ac multos quis famulos* (non enim *δούλους* hîc ſed *οἰκέτας* dicit) *videat apud vos cum maiori libertate quod ipſis libet dicentes, quàm ciues in quibuſdam aliis ciuitatibus.* PHI. Video iam minimè quærendum eſſe vtri *ξένοι* ſint de quibus verba facit, an illi quorũ ab Iſocrate in iis quæ modò recitaſti fit mentio, an verò ii de quibus

pamus antea, quum & περὶ τῆς μετοίκων ... no nobis esset. Sed interim tamen cō... ne habet istud ille Isocratis locus cum ... nosthenico, quòd vtrobique ξένοι & ... λοι coniunguntur. Hoc autem (si cum ... pona dicere venia liceat) multum de ... ua φιλοξενίας Atheniensium laudę de... ere videtur. Cor. Imò non video ... el tantillum id de illa detrahere videri ... t in hoc Demosthenis (nā de illo Iso... loco laborādum nobis nō est, vbi de ... grinis agitur qui mercenarii milites e... sermone. Neque enim qui ita loqui... dicat, *& peregrinis & seruis loquen... rtatem impertimini*, peregrinos pro... in ordinem redigit, vel potius eos in ... um seruis ordine ponit: verùm per... st acsi diceret, non peregrinis tātùm ... is etiam seruis hoc libertatis conce... Potius certè aliquid ex illis quæ rętu... onditionibus τῶ μετοικίου loquens, te ... dicendum debuisset impellere: si ta... id esset quod te ad hoc impellere de... . Sed quemadmodum dicit ipse ... sthenes, maiore seruos (licet οἰκέ... at, non δούλους) cum libertate quid... eret dicere solitos, quàm ciues ipsos ... nullis ciuitatibus: ita minimè mihi

dubium est, ac tibi quoque esse non debet, quin longè aliter se res habuerit in quibusdam, ad conditionẽ peregrinorum quod attinet. Atque hoc cùm aliunde coniicere possumus, tum ex eo quod narrat Dipnosophistarũ scriptor libro VIII, apud Phaselitas legem fuisse vt peregrini carius lauarent. Vtor enim eodem quo ipse loquendi genere: quum scribat, ὅτι δὲ νόμος πλείονος λούειν τοὺς ξένους. Sed nónne volumus tandem huic de peregrinis sermoni finem imponere? PHI. Finem te illi imponere non veto: sed ab eo ad quem trãsire velis, scire cupio.

COR. Ille Demosthenis locus, ex quo à me paulo antè relata quædam fuerunt, memoriæ semper insidens, simúlque eadem quæ in aliis plerísque ab eo iactatur querimonia, hortatur vt, antequam ad aliũ sermonem transeam, de illa dicam, & quidem re altius repetita. PHI. Quæ illa est Demosthenis querela? COR. Illa ipsa quæ apud eum sæpe occurrit, de loquendi libertate quæ oratoribus adimebatur. Simul autem de variis horum ingeniis faciẽda verba erunt. PHI. Verùm te altius rem velle repetere ais. COR. Nimirum. PHI. Vndénam? COR. Iam inde ab i-

Athenien siū natura. PHI. Sed mul-
d declarandam Atheniensium naturā
fuerit verbis. COR. Imò paucis Lucæ
igelistæ, paucis item ipsius Demosthe-
uæ cum illis mirè consentiunt, esse cō
s in præsenti volo. At tu fortasse de
ius tota Græcorū natio accusatur le-
dicturum me existimabas. PHI.
e de ea. COR. Atqui rem nimiū
rem esse nosti. Sed pendet certè ab il-
ate id de quo dicturus sum. PHI.
iendi desiderium auget mirū in mo-
rum à quibus te id petiturum dixi-
ritas: præsertim verò alterius eorū,
uangelistæ. COR. Tuum deside-
itim expleuero. PHI. Rem gra-
n statim feceris. COR. Legimus
in illo Lucæ opere quod Apostò-
cta vocatur, cap. XVII, de Athe-
s, & peregrinis qui inter illos ver-
, eos in alia re nulla tempus posuis
nulli alii rei vacasse) quàm in di-
diendóve aliquid noui. Eius ver-
θηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦν-
; οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ λέγειν
ειν καινότερον. Vbi obseruandum
e peregrinis dici, & quidem illis
πιδημοῦντες. Hoc autem voca-

bulum vt vetus interpres sic & alii reddũt Aduenæ: sed parum mihi interpretatio ista placet, quum aduenæ sint potius qui ἐπήλυδες vocantur: addere autem ξένους ad ἐπήλυδας propemodum superuacaneum videatur. At verò dicere ξένους ἐπιδημοῦντας est differentiam constituere inter illos peregrinos qui vnum tãtùm aut alterum diẽ aut certè paucos dies in aliqua vrbe morãtur, (vt qui per eam transeunt, aliò pergentes) & eos qui non hospitium sed domicilium sibi in ea constituunt, & non minus ἐπιδημεῖν seu ἐνδημεῖν quàm si ciues forẽt, dici possunt. PHI. Erunt ergo isti ξένοι μέτοικοι, vt Aristophanem ξένον μέτοικον dicentem audiuimus. COR. Erunt verò. Sed ideo redditum fuit ἐπιδημοῦντες aduenarum appellatione, quòd existimatus sit loqui Lucas de iis qui quotidie in vrbẽ aduenirent peregrinis: quum hi dicendi sint ἐπιδημεῖν εἰς Ἀθήνας: at illi quos dixi, qui videlicet iam facti sunt μέτοικοι, seu ex iis quos Latini inquilinos vocant, ἐπιδημεῖν ἐν Ἀθήναις, siue Ἀθήνησι (vt apud Xenophõtem, τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι ξένους ἐδεέπνιζε) atque hîc dici etiam ἐνδημεῖν queat, sed non illic. PHI. Non minus igitur ciuis quoque ἐπιδημεῖν quàm ἐνδη-

icetur toto eo tempore quo nó ἀπο-
. COR. Quidni? Si tamen ea quæ
unt, tibi non satisfaciűt, plura quod-
neű Schediasma, vnde tibi fieri pos-
s, suppeditabit. PHI. A sacris ad
a, id est, à sacro testimonio ad profa-
anscundum tibi est, si stare vis pro-
COR. Etiam non admonitus à
promissis volebam. Audi igitur si-
Demosthenis locum: id est, in eo si-
quòd Athenienses & ipse ingenio
diendi quidpiam noui valde cupi-
dit. Prima enim Philippica suos
ıses interrogat an velint semper
ıntes alii alios percontari in foro,
: aliquid noui? PHI. Iam ve-
ədo ab illa cùm aliis Græcis tum
ſibus ingenita leuitate pēdet (vt
ixisti) ista noui aliquid audiendi
COR. Ideo dixi hanc ab illa
ıòd leuia ingenia magis hac cu-
ıeri soleant. PHI. De hoc ti-
:ntior, quum & quotidiana ex-
obetur. COR. Ne istud qui-
ab hominibus hoc vitio labo-
er oratores audiri solitos quo-
ıgenia essent, & qui pro hac in-
ırietate varium consilium da-

rent. Sed de mercede conductis & corruptis potissimum queritur Demosthenes: ac quamuis de omnibus quos ait πρὸς χάριν δημηγορεῖν, aut de quibus tale quid dicit, nõ idem addat, tamen tanquam de eius rei suspectis loqui videri potest. ὁρᾶτε γὰρ (inquit Olynth. III.) ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα πράγματα. Esse autem contrà iucundis consiliis præferenda salutaria, passim admonet. Ac tale est istud, in eadem illa Olynthiaca, ἀλλὰ δίκαιον πολίτου κρίνω, τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι. De illis autem mercede conductis loquens, dicit alicubi eos μισθοῦ λέγειν, item eos pro Philippo πολιτεύεσθαι. vt in fine Philipp. IIII. In oratione autem quæ inscribitur περὶ τῶν πρὸς Ἀλέξανδρον συνθηκῶν (quam tamẽ Libanius Hyperidis potius quàm Demosthenis esse credidit) de iis dicit, μισθοφορούντων παρὰ τοῦ Μακεδόνος, quin etiam πεπλουτηκότων καθ' ὑμῶν: quum in oratione aduersus Midiam de quibusdam audiamus dicentem, ἐξ ὑμῶν πεπλουτηκότας: Cùm alia autẽ sunt de quibus illos ad gratiam loquentes oratores reprehẽdit, tũ quòd pacem suaderẽt. Iam verò & de illis queritur qui in sua reipub. ad-

istratione oligarchiæ fauebant,ac petit
onore proponendi sui consilii priuen-
n fine orationis De Rhodiorum liber-
Quinetiam consolatorum fungi offi-
elle ait, Philipp. I I I, *Quiddam autem
dicitur ab ijs qui ciuitatem cõsolari vo-
Philippum nondum talem esse quales
erint Lacedæmonij, qui & maris &
niuersæ imperium tenerent, ac regi so-
iuncti essent, ita vt nihil resistere illis
& tamen illorum impetum propulsasse
itatē, miniméque fuisse ab illis abre-*
Leuitatis porro taxare illos videri
i fine Philipp. I I I I, quòd, postquã
unt omnia quæ ex vsu sunt, & illa
i vno omnes consensu iudicaue-
eant pariter auditores (repræsen-
loquendi genus quo vtitur, ἐξ ἴ-
σε ἀκηκοότες. nisi quis malit, æquè
uditores) eorum qui corrumpe-
ertere illa volunt. Cæterùm, si
n videre libeat eorum quæ à De-
, & vicissim illorum quæ ab illis
exagitat oratoribus, dicerentur,
alibi, tum in oratione περὶ συν-
uòd si audire libet pulchram an-
itoris & liberè & bona fide con-
is (si tamen ipsi de se loquenti

credimus, ſimul verò ſi ita de iis quæ ab illo proponuntur iudicamus) & illorum qui contrà mercede corrupti erant, ea Philippicæ quartæ pro clauſula eſt. PHI. Ad alios tranſire te locos velim, vbi de ipſorum Athenienſium natura aliud inſuper dicit. COR. Plurimis in locis illorum cunctationem, negligentiam, oſcitantiam, alicubi & ignauiam reprehẽdit: & quidem in omnibus fere veniam ſuæ libertatis loquẽdi petens. Pulchra autem comparatione in eorum vno vtitur, ſimiles eſſe dicens iis qui grandinem venientem ſpectant, quorum vnuſquiſque optat, (vel deos precatur) in ſua nõ ingruere, at nemo prohibere conatur. Ac paucis interiectis, poſtquam aliquot à Philippo captas vrbes Græcas commemorauit, exclamat, ταῦτα τοίνυν πάσχοντες ἅπαντες μέλλομεν καὶ μαλακιζόμεθα. ſicut alibi ῥᾳθυμίαν & μαλακίαν copulat, illo tamen (ſi bene memini) præcedente. Sed & aliam comparationẽ apud eum habemus cum iis qui mandragorã biberint: Philipp. IIII. Sed & Græcos alicubi introducit illorum ignauiam accuſantes, & quidem eos compellando. In ea ſaltem oratione quæ περὶ τῶν ἐν Χεῤῥονήσῳ inſcripta eſt, id facit. Si Græci (inquit) rationem repoſcerent à

earum occasionum (vel opportuni-
) quas per negligentiam prætermisi-
| per pigritiam. Dicit enim διὰ ῥα-
. Scio tamen interpreté reddere Per
am. Sed ignauiam significare volés
thenes, alio potius vsus verbo esset.
autem quæ his adiunguntur, tuum
pso petere. Sunt porro & aliquot
illos ait in concionibus quidé esse
biles, & acerbos: at in apparandis
d bellũ necessaria sunt, esse negli-
: contemptum sui excitare. Nam
μους. quod ῥαθύμους possumus e-
dere Remissos, vel Pigros, (sicut
è ῥαθυμίαν libuit Pigritiã potius
diam quàm Ignauiam interpre-
dit, καὶ δὴ καταφρονήτους. PHI.
né & ignauiã illis ab ipso obiici.
ci verò: sed alia scis esse vocabula
ius vti ad illud significãdum de-
rtè vel illi μαλακιζόμεθα, quod
allatum fuit, ignauiæ significa-
esse dicere possumus. COR.
c (paucis interiectis) de cócio-
δημαγωγοῦντες ὑμᾶς, ἐ χαρι-
ὑπερβολήν, (quæ conueniunt
crioribus, ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δη-
) οὕτω διατεθείκασιν, ὥστ' ἐν μὲν

ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούοντας: atque his opponit, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. PHI. Vlterius pergamus in natura Atheniensium. id est, in naturæ illorum inquisitione. COR. Duo præterea in mentem mihi veniunt, quorum vnum Atheniensibus peculiare quodammodo videri potest, alterum commune cũ multis habuerunt. PHI. Quænã sunt illa duo? COR. De priori prius dicam. Dicit in eadem illa oratione περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ, non longo ab iis quæ recitaui interuallo, Atheniẽses esse ita natura comparatos (vtitur enim voce πεφυκότες, præfixa illi particula εὖ) vt ad amplificandum suam ditionem alieni imperii occupatione non sint apti, sed multum industria valeãt ad obstandum quo minus ab alio occupetur, & ad eripiendum illi qui eo iam potiatur: denique ad facessendum imperãdi cupidis negotium, atque ad omnes homines in libertatem asserendos. Est autem hic locus ex iis qui à Demosthene iisdem verbis repetuntur (haud enim ignoras esse nonnullos qui ab eo repetantur) nec solùm in illa quam dixi oratione, sed Philippica etiã quarta legitur: simúlque alia quædã ex su-

·ibus vtrobique exſtant. PHI. Eo
·uerunt ingenio plerique Gallorum
·ræſertim ex nouiſſimis, quo Athe-
·s hanc ad rem quod attinet. COR.
·rò, quum Athenienſes vnum tan-
·ere fuerint εὐπεφυκότες, Galli alterū
·ed bona parta tueri haud ſanè ſe εὐ
·ες oſtenderunt. PHI. Hoc De-
·es difficilius quàm quærere videri
COR. Hoc & ait & negat, vt in
Schediaſmate doceo. PHI. Nō
·loci vbi neget: ſed tuum Schedia-
lam. Perge obſecro, & ex duobus
·tura Athenienſium adiecturum
·s cras, alterū illud propone quod
·mmune cum multis habuiſſe di-
·OR. Ne tu quidem hoc nega-
·que quid illud ſit, ex me intelle-
·im eſt illud ipſum quod veteri
·od Heſiodeum hemiſtichiū eſt)
·ur, παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω. pro
(vt ſcis.) dixerunt, Serò ſapiunt
·a autem verba, quæ & ipſa pro-
·t, Piſcator ictus ſapiet, ex Græ-
·acta, ἁλιεὺς πληγεὶς νόον οἴσει.
enim hoc peccare ſolitos, plu-
queritur: quorū vnus eſt hic,
, ὑμεῖς τοίνυν οὔτ᾽ ἀκούειν πρὶν

ἂν, ὥσπερ νυνὶ, αὐτὰ παρῇ τὰ πράγματα, οὔτε βουλεύεσθαι περὶ οὐδενὸς εἰώθατε ἐφ' ἡσυχίας· ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρασκευάζηται ἐφ' ὑμᾶς, ἀμελήσαντες τοῦ ποιεῖν τοῦτο, καὶ ἀντιπαρασκευάζεσθαι, ῥᾳθυμεῖτε· καὶ ἐάν τι λέγῃ τις, ἐκβάλλετε· ἐπειδὰν δὲ ἀπολωλὸς ἢ πολιορκούμενόν τι πύθησθε, τηνικαῦτ' ἀκροᾶσθε καὶ παρασκευάζεσθε. PHI. Non dubito quin sæpe hac de re eos reprehédat, quum ii qui illo ῥᾳθυμίας vitio laborant id peccare soleant. COR. Sed audi & quiddam quod illis peculiare esse ait. PHI. Quídnam illud est? COR. Quòd non πρὸ τῶν πραγμάτων, sed μετὰ τὰ πράγματα vterentur τῷ βουλεύεσθαι. PHI. Hoc ex præcedéti quodammodo pendet: nec peculiare Atheniésibus dicere potuisse videtur. COR. Dicit illud tamen. hæc enim sunt eius verba, μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ὑμεῖς τοὐναντίον τοῖς ἄλλοις ποιεῖτε. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. PHI. Video verum esse quod ais, Demosthenem dicere proprium hoc Atheniensibus fuisse: sed verum hîc à Demosthene dici nego. Neque enim apud Athenienses tantùm fuerunt omni seculo quos Epimetheas potius quàm Prometheas nominare quis

possct: & in quos meritò iactaretur
l à quodam comico iactatum fuit in
ıetheum,
ἐων Περμηθεὶς ὅστι μὲ τὰ πράγματα.
.Oratoria quadam libertate ita loqui
Demosthenes. PHI. Latè profe-
ι extendebatur. COR. Imò latis-
xtensam fuisse, iure optimo dixeris.
hîc in mentem veniunt quæ Liuius
scribit, (potius tamen δημαγωγοὺς
ήτορας significās) libro XXXI. *Nec*
n ibi desunt linguæ promptæ ad ple-
citandam. quod genus cùm in omni-
is ciuitatibus, tū præcipuè Athenis,
o plurimum pollet, fauore multitu-
ur. PHI. Nimirū *linguæ prom-*
ebem concitandam sunt potius αἱ τ
ῶν quàm αἱ τῶν ῥητόρων. COR.
iidem qui ῥήτορες (id est oratores)
co, in alio voce odiosa δημαγωγοὶ
.Quod porro Liuius Plebem cō-
socrates εἰς ταραχὰς καθιστάναι a-
it. Atque idem de iis oratoribus
ınt scribit, eos, quum pax omni-
nmunis, bellum priuatim suum
oprium) existimare. Hoc autem
o attentius considerandum est,
Philippi epistola legamus, τὴν

μὲν εἰρήνην, πόλεμον αὐτοῖς εἶναι, τὸν δὲ πόλεμον, εἰρήνην. Rurſum Iſocr. in oratione De pace (alter autem locus in oratione ad Philippum exſtat) ſcribit, Athenienſes infenſos fuiſſe pacem ſuadentibus, tanquam eſſent oligarchici: contrà exiſtimaſſe, eos qui bellum inueherẽt, ſibi eſſe beneuolos, ceu democratiæ curam gerẽtes. Sic verò & apud Ariſtophanem multa aduerſus eos qui diſſidia & diſcordias in vrbe ſerendi occaſiones captabant, legimus: lepida etiam comparatione vtẽtem, qua eos confert cum iis qui anguillas piſcari volentes, paludis aquã turbidam & cœnoſam reddũt. Quam nos comparationem prouerbio itidem adhibentes, eadem de re dicimus, *Il n'eſt que de peſcher en eau trouble.* Cæterùm alia multa quæ ab Iſocrate quoque de oratoribus, & quidem aduerſus oratores, ſcribuntur, prætereo: & ad illum vnum locum venio vbi ſcribit, apud maiores Athenienſium, eoſdem & προστάτας τῆς πόλεως & στρατηγοὺς fuiſſe: quòd exiſtimarent, eum qui optima ſuadere poſſet ἐπὶ τοῦ βήματος, poſſe etiam ἄριστα βουλεύσασθαι καθ' αὐτὸν γενόμενον. Vbi minimè probo, ἐπὶ τοῦ βήματος reddi Pro concione, quòd latius patere exiſtimem. PHI. Probátne hunc maiorum morem

rates? COR. Probat quidem certè, &
at. PHI. Quid tu? Co. Me non pro-
, in quodam meorum Schediasmatũ
essus sum, idque, ratione reddita. In v-
item disserui etiam de illo Liuii loco,
n paulo ante recitaui, & Solonis ver-
culi eodem pertinentes, necnon cum
uenientes quæ de Atheniensibus di-
erunt, amantibus πρὸς χάριν δη-
μεῦντας. Quòd si illi meo περὶ τῶν ῥητό-
ρων τῶν δημαγωγῶν τῶν πρὸς χάριν δημη-
γορούντων sermoni adiicere velim quæ
ii tũ Isocrates & Demosthenes at-
istophanes scripta reliquerũt, quod
ores hyperbolicè dixerunt, ego ci-
erbolē fortasse queam dicere, ἐπι-
λείψει με ἡ ἡμέρα. PHI. Fortasse verò
tiam possis καὶ ἡ νύξ. COR. Quũ
a habere tu quoque fatearis, liceat
ē de illis differẽdi hîc facere. PHI.
icet. Sed quum tu illum Titi Liuii
citasti, sperabam te ex eodem de
sibus quoque nonnulla subiun-
COR. Nondum mihi denegat
quæ possim ex eo de illis afferre:
n suggerit illum celebrem de i-
Lacedæmoniorũ contrariis in-
im. PHI. Eius memoriam à te

mihi refricari velim. Cor. Libenter id faciam quàm potero fidelissimè: quòd si non omnino fidelé se memoria mea præstet, ignosce. Phi. Scis me vel multo maius peccatum facilè tibi esse ignoturũ. Cor. Postquam dixit (tanquam ex Rhodiorum ore, in sua ad patres conscriptos oratione) tam ciuitatum quàm singulorum hominum mores esse: gentes quoque, alias iracundas, alias audaces, quasdam timidas: in vinum, in Venerem proniores alias esse: à genere ad speciem descendens, addit, *Atheniensium populum fama est celerem & supra vires audacem esse ad conandum: Lacedæmoniorum, cunctatorem, & vix in ea quibus fidit ingredientem.* Phi. Quamuis à Liuio, in Rhodiorum persona, tanquam ex fama istud sumatur, nó dubito tamé quin ex Thucydide sumptum sit: quum eius verba sub illis agnoscantur (vt & ipse nosti) tanquam ea interpretantibus. Nam legimus apud Græcum illum historicum (volo enim ipse tibi vicissim verborum huius memoriã refricare, si fortè id tibi fieri necesse sit) καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς, καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ ὃ ἂν γνῶσιν. Pro his enim omnibus dicit *celerem*, quum ὀξεῖς non minus ad ἐπιτελέσαι quàm ad ἐπινοῆσαι referatur. Deinde

ntithesi sequente, οἱ μὲν καὶ ἐπινοῆσαι δυνατοὶ πολμηταί. At Lacedæmonios esse dicit ητάς: item illorum esse, μηδὲ τοῖς βε; πιςεῦσαι. Cor. Sed Liuianum illelerem non minus dici potest Thucy) ἄοκνοι respondere: præsertim quum situm habeat illud μελλητὰς, quod fosscis cunctatores. Phi. Hoc & ipse mihi) adiecturus eram, à me postea leratum. Ac vereor ne Latina vox ad illā tātùm ἄοκνοι respiciat. Cor. ad hanc tantùm respici, ipse quoque crediderim. Sed aliud quod multo s est momēti, non perpēdisti? Phi. am illud est? Cor. Non conue- quæ à Thucydide (ex ore legatorū hiorum Lacedæmonios compellā- e Athenienfibus dicuntur, cum iis Demosthene de iisdem attulimus. ud certè mihi nunc in mentē ve- Thucydidea recitarē: quum an- uam (verum vt fatear) in mentē Neque enim antea quo tempore dea legebam, Demosthenicorū ar. Sed quid ista de dissensione di- st? Cor. Quidnam dici posse m, meorū Schediasmatū quod- eclarabit: vbi & alia de toto illo

Thucydidis loco à me scribuntur, & quidẽ duo menda (nisi mendosa puto quæ mendo carent) ex eo ibi tolluntur. PHI. Nõ igitur pergam vlterius in recitatione corũ quibus Corinthii naturam Atheniensium & Lacedæmoniorum describunt. Sed ad Liuium reuertens, dicam mirum mihi videri Rhodios apud eum ita de Atheniensibus loqui, quum ipse alibi scribat, (libro XXXI, nisi fallor) *Athenienses quidem literis verbísque, quibus solis valent, bellum aduersus Philippum gerebant.* COR. Sed quid si *valebant* scripsit? PHI. Si quo in exẽplari lectio illa exstaret, illi potius quàm quibuslibet aliis fidem haberem. COR. At ego meæ coniecturæ iam nunc aliquid fidei habeo. Quod nisi vererer ne audaciã audaciæ addere dici possem, adiecta etiam particula *tum*, scriberem, *quibus solis tum valebant*. PHI. Sed quid si coniecturæ haud fide dignæ fidem habere te, non minus ad illam mutationem quàm ad hanc adiectionem quod attinet, contenderem? COR. Te tibi constare negarẽ. nam quod iam dixisti, magnæ autoritatis apud te futurum exemplar in quo lectio ista inueniretur, eam tibi placere indicat. PHI. Hoc volebam, vt, perinde acsi nullum tibi con-

ffugium hoc ex loco daret, aliter
ares. Cor. Hoc à te agi, nequa-
ce latebat. Ac venire fortasse possit
em alia me illinc extricandi ratio:
llā boni à te consuli velim. Phi.
n. Apud me autē cogito quomo-
ia eadémq; re interdū possit quis,
s verbis, longè aliter loqui. Nam
onorificum sit quod de Athenis a-
it, & paulo antè allatum fuit, *vbi
rimum pollet:* contrà quid magis
emptum quàm alterum illud dici
Cor. Illa præsertim vocula cō-
cluditur. Phi. Illud etiam di-
quod perpendamus, non dici hîc
ationem, sed verba. Neque enim
tin illic oratio de eloquētia dica-
am Isocrates vocat λόγους, ab vna
σοφίαν, ab altera λόγους inter lau-
iensium ponēs. Cor. Vbinā?
panegyrica oratione. Ibi enim,
isset, alias panegyres post longū
nteruallum collectas, citò dissol-
, *At nostra vrbs per omne æuum
est in eam aduenientibus.* Atque
a duo, φιλοσοφίαν & λόγους, venit,
psa vrbs ἐτίμησε. Cor. Con-
st hic Isocratis locus cū illo Stra-

bonis qui suprà recitatus fuit, vbi itidem philosophiæ & λόγων studia Athenis tribuũtur: ac vidẽdum annon & ibi λόγους de eloquẽtiá intelligere oporteat. PHI. Ea de re nulla mihi dubitatio relinquitur. COR. Ipse quoque dubitare, propter hũc Isocratis locum, vix ausim. PHI. Ne Cicero quidem eloquẽtiæ laudem Athenis denegauit. Quamuis enim ipsi etiam regioni, Græciæ inquam, eam tribuerit, non vno in loco (nam De orat. lib. 1, scribit, Græciam semper eloquentiæ principem esse voluisse: & in Bruto, non solùm dicit eam studio eloquẽtiæ incensam, sed etiam iamdiu in ea excellere, ac cæteris præstare) tamen alibi eam propriam quodammodo Athenis existimare videtur. Quid, videtur, dico? Imò verò studium dicendi non commune Græciæ, sed proprium Athenarum, in Bruto scriptum reliquit. Quibus addit, Quis enim aut Argiuum oratorẽ, aut Corinthiũ, aut Thebanum scit fuisse temporibus illis? Nisi quid de Epaminonda, docto homine, suspicari libet. Lacedæmonium verò vsque ad hoc tempus audiui fuisse neminem. Et aliquanto antè dixerat, Hæc igitur ætas prima Athenis oratorẽ propè perfectum tulit. COR. Neque tamẽ in alia nulla Græ-

fuisse hoc dicendi studium existi-
est: quum paulo ante illa de Athe-
, hæc legantur, Et Græciæ quidem
ı partus atque fontes vides. Quin-
Oratore Græcorum oratorum
ssimos Athenis fuisse scribit, horũ
incipem facilè Demosthenem.
is ipsis quæ recitasti verbis, cõsi-
n est, vbi dicitur *studium dicendi*
une Græciæ, sed proprium Athena-
o magis negari quosdam in Græ-
studium exercuisse, quàm nega-
thenas in Græcia fuisse. Haud in-
en, negotium facessere cuipiam
l à Cicerone dicitur, illud, studiũ
m proprium fuisse. Qua etiam
in quodam Schediasmate disse-
uid tu nũc animo versas? PHI.
ur animo meo quædam à Li-
m etiam Græcorum gentem di-
n vnum simile est illi quod pau-
Athenienses dicentẽ audiuimus.
aliud hoc est, *gẽte magis lingua*
m factis, de Græcis scribere? Sũt
sima eius verba, libro VIII.
lerabilius est hoc tamen quàm
dens. PHI. Quomodo? COR.
ui ita loquitur, Gẽte magis lin-

gua strenua quàm factis, aliquam & factis strenuitatē relinquit: at qui Literis verbísque solis valere eos dicit, illius quoque strenuitatis ne tantillum quidem relinquere dici potest. PHI. Ita se res habet. COR. Leuitatem & ipse huic genti obiicit. PHI. Obiicit certè alicubi: sed in ea obiectione & quibusdam aliis non minus acerbus est Cicero. Ad leuitatem certè quod attinet, legimus in oratione pro L. Flacco (vt alios eadem de re locos omittam) *Ne hominibus leuitate Græcis, crudelitate barbaris, ciuē ac supplicem vestrum dederetis*. Itidémque in oratione pro Q. Ligario Græcis & barbaris duo illa, tāquam sua epitheta, tribuit: scribens, *aut leuium Græcorum, aut immanium barbarorum*. Scis enim perinde esse siue crudeles siue immanes barbaros appellemus. Sed & multo asperiora de illis in illa ipsa oratione scribit: atque ibi præsertim vbi eos nationem in dicendis testimoniis minimè religiosam vocat. Verùm hac de re plura vbi de religione agetur. Quid quòd plane ineptos homines esse scribit? Nam De oratore libro II, postquam scripsit, eum quem ipsi Ineptum vocent, videri ab hoc nomen habere dictum, quòd nō sit aptus: idque in sermonis illius consuetu-

latè patere: quum ineptus dicatur
empus quid postulet, nō videt, aut
quitur, aut se ostentat: aut eorum
m est vel dignitatis vel commodi
n non habet: aut denique aliquo
aut inconcinnus aut multus est:
, *Hoc vitio cumulata est eruditissi-*
ecorū natio. itaque quòd vim hu-
Græci non vident, ne nomen quidē
posuerunt. Eidem genti insulsita-
it, in oratione pro Rabirio Postu
noštis insulsitatem Græcorum: hu-
um agebant. Quid tu ad hæc, Co-

COR. Ego Ciceroni, adeo ine-
Græcam nationem clamanti, ita
em, Cur ergo quosdam Græcos
os in iis quæ περὶ τοῦ καθήκοντος scri
ut in bona saltem eorum parte,
s? PHI. Quasi qui τὸ καθῆκον
ieptus esse non possit. COR.
quomodo illud cum hoc vitio
ere queat: quum vel illa omnia
re ait qui inepti appellātur, præ-
m fiant: at verò περὶ τοῦ καθήκον-
τῶν καθηκόντων, quæ Cicero offi-
lenè scribere, eius tātùm sit qui
nam decorum quidnam inde-
am verò & in libello qui Theo-

phrasti characteres vocatur, nõnulla ex iis quæ à Cicerone sub illo vitio comprehenduntur, reprehendi videmus: & alia quædã illis similia. PHI. Quosdam ex ineptorũ numero excipiẽdos esse haud negasset Cicero. COR. Ego verò respondissem, vicissim plerosque Romanorum in numero ineptorum poni fortasse debere. PHI. Sunt alia multa in Græcos ab eo dicta, quibus haud scio an tibi in promptu fuisset quod respõderes. Ex illis est istud, libro primo De oratore, *Verbi enim controuersia iãdiu torquet Græculos homines, contentionis cupidiores quàm veritatis.* COR. Scio & alios eius esse locos, vbi eodem Græculos modo legimus: sed à locis vbi Græculos per contemptum dicit, ad illos prouocarem vbi plena non diminuta appellatione vtens, Græcos vocat. PHI. Atqui ibi quoque interdum hanc gentem irridet. Eodem enim in libro, in iis quæ sequuntur, audies, *Qui non Græci alicuius quotidianam loquacitatem sine vsu, neque ex scholis cãtilenam requirunt.* Ac paulo ante, *Tanquam alicui Græco otioso & loquaci, & fortasse docto atque erudito.* Sed fallor: nam & hîc idẽ quod suprà hypocorisma habemus *Græculo*. COR. Ego tum ex vno loco alterum esse

rmandum,obstreperem:atque his aut libus eum verbis aggrederer, Interdũ :ro tibi excidit Græci alicuius irrisoria *tio, vbi* potius Græculi alicuius facere tionem volebas. Nam quod de Græ- *li*quo dicis alicubi, idẽ alibi de Græ- quo dicentem audimus.Sed contin- hoc tibi,vt quum Græculos homines *ntionis* cupidiores quàm veritatis es- ,as,interim illa itidem veritas, cuius uidem dicẽdæ cupidus eras, tibi ex- Nam & Græculum otiosum atque em,doctum tamen fateris ac erudi- *PHI.* Sed *fortasse* adiicit. COR. nc adiectionem dissimulare.Quòd :ordaretur,hîc quoque inuenirem ssem regerere.Enimuero quod Ci ullo fateri modo vellem, tibi in- :ebor:quædam ab eo in Græcis re- ,de quibus & à suis fuerint repre- PHI. Quæ sunt illa? COR.Nõ , *Isocrate* vel à Demosthene tan- ptos & insulsos, aut tanquam in timoniis minimè religiosos de- ihil enim tale vel apud hunc vel me legere memini)sed apud v- uot leuitatis eorum descriptio- ,dicere haud dubitarim. Nam

Iſocrates eos vno eodémque die non idem eadem de re ſentire ſcribit. Eius verba ſunt, περὶ τῶν αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἡμέρας οὐ ταὐτὰ γινώσκομεν. Sed conabor totum locum in memoriam mihi reuocare, vt illum tibi recitem. ἐμπειρότατοι γὰρ λόγων καὶ πραγμάτων ὄντες, οὕτως ἀλογίστως ἔχομεν ὥστε περὶ τῶν αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἡμέρας οὐ ταὐτὰ γινώσκομεν. Neque verò hîc de leuitate & inconſtantia agit quæ in rebus priuatis cernitur, (quemadmodum querẽtem Horatium audimus de ſuis Romanis,

Iidem eadem poſſunt horam durare probantes?

ſed talem inconſtantiam circa ea quæ ad domeſticas cuiuſque res ſpectant deſcribẽtem) verùm de multo magis periculoſa: vt pote quæ in nonnullis ad ipſam rempubl. pertinẽtibus ſpectetur. Illis enim hæc adiicit, *Sed quæ, priuſquam aſcenderemus in cõcionem, reprehendebamus, ea, poſtquam conuenimus, ſuffragijs noſtris comprobamus: & breui tempore interiecto, ea quæ hîc decreta ſunt, domũ abeuntes cõtrà increpamus.* Verba eius ſunt hæc, niſi me memoria fallit (fieri autem poteſt vt alicubi non eundem illorum ordinem ſeruem) ἀλλ' ὧν μὲν κατηγοροῦμεν πρὶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι,

τες ταῦτα ἔχει ἐς τὸν οὖν μὲν· οὐ πολλῷ δὲ
λείποντες τοῖς ἐνταῦθα ψηφισθεῖσιν,
πίωμεν, πάλιν ἐπιτιμῶμεν. PHI.
itate & incõstantia proficisci ne-
ierit, quamuis Græci aliis verbis
, ἀλογίστως ἔχειν, de leuibus atque
tibus, vtantur. COR. At verò
nes (si bene memini) alicubi vo
tur quod illis Latinis optimè re-
υφοτάτοις appellãs: licet aliter a-
eddatur. Iam verò & Solon A-
us κοῦφον νόον itidẽ obiiciebat,
ν δ' ὑμῖν κοῦφος ἔνεστι νόος.
faciunt vt iã minus mirer quod
scribitur, & quod aliũde etiam
nultum Græciæ suas conciones
d quid nocuisse dico? lõgè ma-
. ab illo scribitur. *Itaque* (in-
c Græciam quæ iamdiu suis con-
ertè conciliis scripsit) *perculsa &*
nittam: illa vetus, quæ quondam
rio, gloria floruit, hoc vno malo cõ
e immoderata ac licentia concio-
ipse tamen ratiõẽ affert. scri-
um in theatro imperiti homi-
mnium rudes ignarique, con-
n bella inutilia suscipere, tum
mines reip. præficere, tum o-

ptimè meritos ciues è ciuitate eiicere consueuisse. De tribus autem istis, (aut saltem de duobus prioribus) non semel querētes Demosthenem atque Isocratem audimus. At in sequentibus, non tantùm temeritatis vulgi & strepitus imperitorum mentionē facit, sed quod latè patet & quidem ad omnes pertinet, adiicit: vbi scribit, *audire concionem concitatam leuissimæ nationis*. COR. Te miratum antea, minus autē mirari nūc dicis quod Cicero scriptum reliquit: at me contrà sæpe subiit mirari quomodo ea respubl. illis vitiis eam labefactantibus, tamdiu stare & incolumis manere potuerit. Sed tandem huius rei rationē inueni vel apud Isocratem vel apud Demosthenem (incertus enim sum apud vtrū) quæ mihi satisfacit. Imò iam recordor, eam à me apud Isocratem esse lectam, in oratione De pace. PHI. Quænam ea est? COR. Dicā. Respondet ille obiectioni isti, Si tam malè rebus nostris consulimus, quî incolumes manemus, & potentiā, qua vrbs nulla maiorem, nobis comparauimus? Responsum verò est huiusmodi, Quoniam aduersarios nihilo nobis prudentiores habemus. Sæpe autem cùm apud alios historicos, tū apud Liuium (& quidem apud hunc potissimū) huius

us commoditatis quam hostium affert
:itia,exẽpla habemus. Hinc ego in meis
angelmatis militaribus,

Contemptus hosti redditur valde suo
Qui cæcus ad ea est quæ sibi opportuna
sunt.

Item,

rudentia in duce est habenda maxima,
ıptare semper nosse commodum suum
c hostis imprudentia, aut incuria.

m,ad Ciceronem vt reuertar,quę hîc
:ibi dicuntur, nequaquam fateri Ci-
i vellẽ,vti dixi : sed potius illis de qui-
e paratum esse aiebam aduersus illũ
›uersari,alia etiam adiicerem. Horũ
in numero istud esset, quod in ora-
›ro M. Cœlio legimus, Græcis,quũ
ıon possent,loqui tamen & scribere
ẽ & magnificè licuisse. Hæc enim cõ
videntur cum illis Liuianis aduer-
cos verbis quæ fuerunt antea reci-
errogarem autem hunc Romanũ
m quomodo sibi cõstare videatur
æ de Græcis scribit: quum hîc qui-
de illis loquatur,at in Bruto dicat,
ıfium ciuitatem, antequam dele-
ıude dicẽdi, multa iam memora-
ı domesticis & bellicis rebus effe-

cisse. Nam esto de aliis quàm de Atheniēsibus dici non posse, sunt certè Atheniēses, aliqua Græcorum portio. PHI. At de Græcis, non de Atheniensibus tantùm, aliquid tale apud eum legisse mihi videor. COR. Alia sunt de quibus Græcos perstringit in eadem illa pro L. Flacco oratione. Quadam enim eius in parte dicit, *Homines sunt tota ex Asia frugalißimi, sanctißimi, à Græcorum luxuria & leuitate remotißimi*. Vbi obseruandum, illi vulgari notæ & aliā adiici: quum non dicatur tantùm *Græcorū leuitate*, sed etiam *luxuria*. PHI. Hîc sanè illi vulgari (vt meritò appellasti) notæ aliam quandam, quæ alicui noua videatur, adiicit. Nisi fortè in hac luxuriæ appellatione ad græcationem potissimum seu pergræcationem respici dicatur: (nam & conuiuiorum Græcorum fit ab eo mentio) sicut apud Horatium,

-- vel si Romana fatiget
Militia assuetum græcari, seu pila velox,
Molliter austerum studio fallēte laborem,

hoc *græcari* à Porphyrione seu Pseudoporphyrione luxuriari exponitur. COR. Sed huic expositioni & alia adiicitur. nam aut luxuriari aut Græco more ludere, significari eo dicit. Atque is qui commentator ap-

llatur (cuius ἐξηγήσεις è quorũdam ve-
um librorũ margine excerptæ fuerunt)
rum expositionũ priorem potius sequi-
quippe qui intellexisse Horatium putet,
are, Conuiuiis operam dare, Græcorũ
re. At verò Acronem seu Pseudacronẽ
imus exponentẽ, Græcè iocari. PHI.
iutem quid indicari eo verbo putas?
z. Ego priori Porphyrionis seu Pseu-
orphyrionis explicationi assẽtiri quàm
riori malim: licet Lambinus priorem
ino sequatur. Cur autem ego contrà
m præferam, aliâs docebo: simúlque
s dicam qui putant aduerbium *molli-*
illud *græcari* pertinere, tanquã & hîc
ysi vsus sit Horatius. PHI. Nobis
per te quoque licebit *græcari* expo-
enio indulgere, vel Genialiter viue-
OR. Licebit: quum alioqui magis
sonare putẽ quod à Cicerone dici-
co more bibere. Verùm cur adeo
cistimas visum iri illã luxuriam de
ensibus dictam? Nónne Heraclides
is apud Athenæũ illos quoque τρυ-
arrat? καὶ ἡ Ἀθηναίων πόλις, ἕως ἐτρύ-
ςη τε ἦν καὶ μεγαλοψυχοτάτους ἔτρε-
ας. Et quàm splendide vestiti etiã
adiicit. PHI. Nimirum de pri-

ſcis Athenienſibus ſermo illi eſt, qui & τετ-τιγοφόροι vocantur: at de priſcis illis (qui & μαραθωνομάχοι appellantur) nequaquam Cicero loquitur. COR. Fateor: ſed falli te dico ſi eorum poſteros nihil illius τρυφῆς retinuiſſe exiſtimas. Sed venio aliã ad notam luxuriæ nota peiorem, quam Græcis inurit, in illa ipſa pro Flacco oratione. PHI. Quænam illa nota eſt? non vis enim loqui de ea qua illos in dicendis teſtimoniis minimè religioſos eſſe queritur. nam te illam ei reſeruaturum loco dixiſti vbi de religione ages. COR. Ea eſt (ne te ſuſpenſum diutius teneam) qua impudentiam illis obiicit. In illa enim ipſa oratione, vbi de dicendo teſtimonio, vel potius de illis teſtimonium dicentibus verba facit, *Itaque videte* (inquit) *quo vultu, qua confidentia dicant: tum intelligetis qua religione dicant*. Hunc Ciceronis locum conferens aliquando cum alio quodã qui eiuſdem eſt (cuius tamen loci nunc haud recordor) ad illud prouerbiale dictum reſpicere exiſtimaui, Ἀττικὸν βλέπος: quod & apud Ariſtophanem extat, in Nubibus,

Ἐπὶ τοῦ προσώπου τ' ἔστιν Ἀττικὸν βλέπος.

PHI. Alterius loci vellem recordari poſſes. nam ex eo ſolo quem affers (qua de re au-

n in eo toto agatur, memoria teneo) iu-
:ium de tua illa ad Grçcum prouerbium
:ommodatione facere nequeo: quum
nen sciam te velle id à me fieri, etiamsi
id me iudicem iudiciũ periculosum fit
itura. Iam certè mihi suspectũ est istud,
ɔd non Ἑλληνικὸν sed Ἀ᾽ττικὸν βλέπος di-
r: quum Cicero de toto genere Græco-
ι (vt ipsemet loquitur) ibi agat. Adde
d de ea illorum confidentia tãtùm lo-
ır quæ circa id de quo verba facit spe-
ır. COR. Ne ipse quidẽ ausim, donec
us loci recordatus fuerim, meam opi-
em pluribus defendere. Sed quod pu-
ɔn fuisse dicturum Ciceronem de ge-
ɥuod de specie dici consueuerit, in eo
ιe fallaris. Hoc enim si Cicero sibi per
:t, haud primus id sibi permisisse dici
Multi enim, dum aliquam in gentẽ
·rentur, in eam nonnulla etiam trãs-
ıt quæ in aliquam eius regionẽ aut
peculiariter iactabãtur. Prouerbiũ
ræcum, totam Græcorum gentem
ns, nullum mihi in mentem venit.
tud quidem, Græca fide, quo gentẽ
ıidam laudari existimant, à Græcis
· puto: licet habeat Erasmus Ἑλληνι-
. vereor enim ne ipsemet ita voces

Latinas interpretatus ſit (rectius fortaſſe dicturus, præfixo articulo, τῇ ἑλληνικῇ πίστει) quũ ex nullo Græco ſcriptore afferat. Dubitat autem an de certa fide dicatur, an vt per ironiam dictum accipere oporteat: ac Plautum Græca fide dicentem, intellexiſſe, Vbi non verbis, neque ſtipulationibus, ſed præſente pecunia res agitur. Atque in hoc ipſo eius loco, *Græca mercamur fide*, non aliud eſſe putat *Græca fide* quàm Numerata pecunia. Ac ſubiungit ex Euripide in Iphigenia Taurica, πιστὸν Ἕλλας οἶδεν οὐδέν. addés, hoc nomine eam nationem peſſimè olim audiiſſe. Sed & in alio ejuſdem operis loco lubricam fuiſſe Græcorum fidem ſcribit. Sed tamẽ apud Ciceronem, *Græculam cautionem chirographi mei* Turnebus in bonã partem accipiẽdum putat, vt quemadmodũ Græca fides certa eſt, ſic Græcula cautio certa firmáque intelligatur. PHI. Sed mirum certè, Ciceronem Græculam cautionem, non Græcam, dixiſſe: quum voce iſta hypocoriſtica, vbi quid contẽptus indicat, vti conſueuerit. COR. Adde, quòd apud Liuium *Græcam calliditatem* tãquam prouerbialiter dictam legimus. Sed tamen *Atticam fidem* apud Suidam in laudem dictum habemus. Scribit enim, Ἀττικὴ πίστις, ἐ-

:βαίαν φυλαττόντων πίσιν. Affertúr-
Diogeniano idẽ prouerbium. Sed
nirandum potius est)apud eundem
ıus testis, Ἀττικὸς μάρτυς, de incor-
no teste, & qui se in dicendo testi-
integerrimè gerat. Legitur quidem
Suidam Ἀττικὸς μάρτυς, illis quæ re-
us verbis addentem, καὶ Ἀττικὸς μάρ-
nulla expositione adiecta. PHI.
ò istud *Atticus testis* mirandũ po-
ıis? COR. Propter illa quæ Ci-
ıtrà aduersus Græcos testes vocife-
PHI. Atqui non mirum est ex to-
ɔrum numero Atticos in quibus-
us excipi. Deinde & istud conside-
, minimè rationi consentaneum
Græcos, vel in Græcorum nõnul-
ı ab ipsismet Græcis quæ à Roma
ia gente iactarentur. Taceo, non
vero esse, Ciceronem, vt causæ ser-
atoria amplificatione vsum esse.
ıtioni cõsentanea esse fateor quæ
xplorandi potius animi tui causa,
ɔd talem ex Cicerone obiectionẽ
à me dicta illa fuerunt. Quomo-
(vt cætera quæ illi opponi queũt
) non constitueretur inter Atti-
:ros Græcos discrimen, ac non-

nullis in rebus illi ex horum numero, ad notam aliquam quod attinet, non dicerētur posse excipi: quum ne omnia quidem quæ de Atticis dicebantur, Athenienses cōmunia cum illis haberent, ac multo etiam minus omnia quæ de Atheniēsibus, tribui etiam Atticis possent. Nam vel ipsum Aristophanis enarratorem, hæc in verba, Ἀττικὸν βλέπος, audimus dicentem, τοὺς μὲν γὰρ Ἀττικοὺς ἐπὶ ἀναιδείᾳ διέβαλλον, τοὺς δὲ Ἀθηναίους, ἐπὶ ἀναιδείᾳ καὶ τῷ ἱκανοὺς εἶναι λέγειν. Vbi non probo, dici illos διαβάλλεσθαι nō minus ἐπὶ τῷ ἱκανοὺς εἶναι λέγειν, quàm ἐπὶ ἀναιδείᾳ. Nec verò Suidas ista de Atheniēsibus adiicit: sed habet tantùm, οἱ γὰρ Ἀττικοὶ ἐπὶ ἀναιδείᾳ διεβάλλοντο. Ac, quandoquidem in eius mentionem incidi, nō omittam quod apud eundem legimus, Ἀττικὰς ab Aristophane dici τὰς ὑστεριζούσας τοῦ καιροῦ, & βραδυνούσας, scribente, Ἀλλ' ὄψει σφόδρα αὐτὰς Ἀττικάς. Additque & hanc expositionē, οἷον μελλούσας ἐν τῷ πράγματι. Ideo autē obseruatu dignum iudicô hunc vocabuli istius vsum, quòd eo cōfirmari videatur illa Demosthenica reprehensio (de qua disseruimus) cunctationis & procrastinationis Atheniensium: & quidē modò μέλλησιν, modò βραδυτῆτα dicentis, modò alia simili vo-

is. PHI. Eadem opera & de cæ-
ιobis velim differi quæ de Atticis
›ialiter dicta fuerũt. COR. Quo-
ι recordor. PHI. Ego item quo-
ι: & ita fiet vt mutuas tradere ope-
mus. Prior autem mea recensebo:
ȯd honor iste (si quid honoris istud
nihi potius debeatur, sed quòd ve-
quæ nunc in mentem veniunt, ex
ı excidant. COR. Quasi verò nõ
idem timendum sit. PHI. Non
mihi metuẽdum tibi hoc est: quo-
ιinus à memoria tua tibi metuis.
›erinde acsi ita se res habeat, inci-
HI. φιληλιαςαὶ vulgo audiebãt At-
ι ab aliis, tum à comicis (& quidem
ophane nominatim) quòd essent
ϑι. COR. Cur potius Attici, quàm
·nses, dicis? PHI. In Atticos di-
gisse mihi videor. COR. At ego
niẽses dictum legisse me certò scio:
ιe illius mercedulæ quæ τὸ δικαστικὸν
tur, fuisse valde auidos. Vt porro φι-
ita etiam φιλολόγοι erant, necnon
ι, & quidem ipso etiam Platone te-
:g. lib. I, τὴν πόλιν ἅπαντες ἡμῶν Ἕλλη-
λαμβάνουσιν ὡς φιλολόγους τε ἔστι καὶ
ος. Λακεδαίμονα δὲ καὶ Κρήτην, τὴν μὲν

βραχυλόγον, τὴν δὲ, πολύνοιαν μᾶλλον ἢ πολυλογίαν ἀσκοῦσαν. Vbi obſerua τὴν μὲν nõ ad vicinius, ſed ad remotius, referri. Quemadmodum autem φιλολόγοι vocantur hîc Athenienſes à Platone, ſic etiam à Strabone. Ad Lacedæmonem verò quod attinet, id quidem quod de illa dicitur, vulgare eſt, illam exercere brachylogiam: at quod de Areta, illam deditam eſſe πολυνοίᾳ potius quàm πολυλογίᾳ, non itidem pro vulgari haberi poteſt. Memini porro, quod ad φιλολογίαν & πολυλογίαν Athenienſium attinet, legere me feſtiuum quoddam Demadis dictum, quo cõparabat eos tibiis. quoniam ſiquis linguam ex his detrahat, reliquum nullius momenti eſt. PHI. Nónne φιλοσκώμμονες quoque & φιλεγκλήμονες dicti fuerũt? nónne & συκασταί; COR. Iactata certè ſunt in illos & iſta, ſed non tã-quã illis propria: nihilo magis quàm quũ φιλοκόλακες, aut φιλογέλωτες vel φιλογελοιασταί, ſiue φιλοπαίγμονες, aut φιλέορτοι, aut φιλοκωθωνισταὶ dicuntur: quorum nõnulla & in cæteros Græcos iactari ſolent. Ac ſanè ad illud vocabulum συκασταὶ quod attinet, cur συκασταὶ de illis peculiariter potius quàm συκοφάνται (quod ab eadem origine eſt) dixiſſent? PHI. At ecce tibi a-

l in Athenienses peculiariter iactatum,
ω̃ Ἀθηναίων δυσβουλία. quæ verba vul-
redduntur, *Atheniensium inconsulta te-*
itas. Sed primùm scire velim an *temeri*
dicere oportet hîc fuerit: deinde, si dicē-
n hoc, an addendū illud *inconsulta* fue-

COR. Ne tu quidem ignoras, Græ-
vocabula habere quæ melius illi Lati-
emeritatis appellationi respondeant:
autem hæc locum habeat, & quidē satis
conuenientem, illud *inconsulta* redun-
videri. PHI. Quomodo igitur δυσ-
ίαν interpretandum censeres? COR.
l scio an vnica voce Latina vim eius
t, quam illi subesse reor) possem asse-
iam de infelicibus consiliis, siue de in-
tate in capiendis cōsiliis intelligi exi-
: & posse hāc interpretationem cùm
osthenis tum etiam Isocratis autori-
efendere. Fuisse autem illud de Athe-
ibus prouerbiale, iam inde ab ipsius
phanis seculo, suspicor ex eo quod in
bus scribit,

-- φασὶ γὰρ δυσβουλίαν
ῆ τῇ πόλει προσεῖναι.

ninus prouerbiale censetur quod à
e de Atheniensibus refertur, *Qui ex*
iensibus sunt probi, illi insigniter tales

sunt. Haúdque immeritò prouerbiale habetur istud, quũ ipse fateatur à vulgo fuisse dictitatum. Eius enim hæc sunt verba, τό, τὸ ὑπὸ πολλῶν λεγόμενον, ὡς ὅσοι Ἀθηναῖοι εἰσὶν ἀγαθοὶ, διαφερόντως εἰσὶ τοιοῦτοι, δοκεῖ ἀληθέστατα λέγεσθαι. Videndum autem an iis assentiri debeamus qui Platonem eò respexisse putãt, quòd qui in malè instituta maléque morata republ. probi tamen sunt, illi neque fingere probitatẽ existimandi sunt, vtpote inter improbos, quibus similis improbitas eos commendaret: nec tantummodo probi vtcunque esse, quum eorum probitas deprauatis aliorum moribus non corrumpatur, sed vitiorum contagio resistat. PHI. Si res ita se haberet, non videretur Plato credidisse, in aliqua etiam republ. quæ bene instituta ac bene morata esset, tales esse ciues posse. Interim tamen haud inficior, eum qui inter insigniter improbos versatur, illorum improbitatis cõtagio, nisi vicissim insigniter probus sit, haud posse resistere. COR. Ab Atheniẽsibus ad Atticos, de quibus dicere cœperas, reuertamur. PHI. Facturus eram τοῦ Ἀττικοῦ μυκτῆρος mentionem, quem miror ab iis qui prouerbia collegerunt, esse prætermissum: quum à Luciano toties eius fiat

ıentio. Poteſt certè vel hic μυκτὴρ Atti-
ıs (vt taceam de Attica eloquentia, & de
pore Attico) opponi ei quod Cicero de
æcis ſcribit, eos planè tales eſſe quales
i à Latinis inepti vocantur: cui appella-
ni nullam reſpondentem habeant. Ex-
iendi enim ſaltem erant ex Græcorum
nero Athenienſes, ſiue Attici: quòd ille
τὴρ Ἀττικὸς ab ineptis hominibus omni
t alienus. COR. Ne ipſe quidem Ci-
hoc negare ſuſtineret, vt opinor: ſed
ætate nondum hanc ſagacitatem Atti-
ıbui ſolitam arbitror. PHI. Amo
ɔropulſata à Græcis, aut ſaltem ab At-
la quam Cicero inurere illis volebat
COR. Sed quid de Ariſtophane di-
τὸ προβατῶδες Athenienſibus obii.
PHI. Vtitúrne his ipſis verbis A-
anes? COR. Nequaquam: ſed quũ
in principio comœdiæ quæ Veſpæ
a eſt) ſuum narrans ſomnium, di-

μοι περὶ πρώτου ὕπνου ἐν πυκνὶ
ιάζειν πρόβατα συγκαθήμενα,
ίας ἔχοντα καὶ τριβώνια.
arrator, cum appellatione ouium
c Athenienſes, vituperantem eo-
ɔοβατῶδες. Subiungit verò idem,

veterem fuiſſe morem, τοὺς ἐντίμους γέροντας τριβωνοφοροῦντας ἐκκλησιάζειν μετὰ βακτηρίας. PHI. Ergo & illud προβατώδεις ad priſcos referendum Athenienſes eſſet, qui certè nihil minus quàm illum μυκτῆρα habere dici poterant. Venio ad aliud prouerbium, Ἀττικὸς πάροικος. Sed hoc in vituperium nó in laudem Atticorum eſt. nam de illis dicitur qui negotium faceſſunt iis quorum regionem aut vrbem accolút, & quidem in eos violenti etiam ſunt. COR. Quid cogitas? cur non aliud affers? PHI. Imò verò curſu lampada tibi trado, ſicut inter nos conuenit. COR. Te tam citò lampada mihi tradere? PHI. Quod tu Tam citò vocas, ego aliter voco. COR. At ego quum nondum meas eſſe τοῦ παροιμιάζεσθαι partes exiſtimarem, nondum cũ memoria mea egeram vt aliquam mihi ex iis quæ ad inſtitutum ſermonem faciunt παροιμίαν ſuggereret. PHI. At paucis (ſat ſcio) verbis agendum tibi cum illa fuerit. COR. Vnam mihi iam parœmiã illa ſuggerit, in qua Eleuſiniorum fit mentio: petenti verò & alteram in qua eorundem fieri mentionem ſcio, denegat. PHI. Sed eam ſaltem quam tibi ſuggerit, tu meis auribus ingerito. COR. Ἀττικοὶ Ἐλευσίνια.

:lliptica (vt in aliis plerisque pro-
oratio: quum intelligendum sit,
nter se tractare de iis quæ ad sacra
ι pertinent: aut etiam, ea celebra-
citur in vsu fuisse prouerbium de
secreto conuentu de arcana qua-
nter se tractarent. Interim ve-
ecordatus alterius parœmiæ, aut
terius dicti: quod vidẽdum an pa-
ım itidem sit. Id legitur apud Ho-
ιtyra v i i i, libri posterioris,

- vt Attica virgo
acris Cereris, procedit fuscus Hyda-
s.

Item præ se ferre dicti parœmiaci
dicere possumus: sicut & illud a-
dem poetam,

ersæpe velut si Iunonis sacra ferret.

Ion est omittenda illa ex Dioge-
ἀ͗ τῆλιχὸς ὑπέχει τὴν χεῖρα κἀποθνή-
æ sanè non paruam nec illepidam
len habet. Solet autem ita reddi,
orrigit manum, etiam quum mori-
obseruandum est, ὑπέχειν τὴν χεῖ-
anquam de illo qui manum sup-
anui alterius pecuniam ei impo-
entis: aut certè supponit, pecuniã
cut à Tibullo dicitur,

Illa cana pretium flagitat vsque manu.

PHI. Est etiam aliud quoddam prouerbium, cuius recordor, Ἀττικὸς εἰς λιμένα. Sed fallórne, an ita cum ellipsi verbi effertur? COR. Haud falleris: nam effertur ἐλλειπτικῶς. Sed fateor ne mihi quidem satis perspectum esse quod verbum ἐλλείπειν hîc dicendum sit. PHI. Qui prouerbiũ exposuerunt, nónne de hoc admonuerũt? COR. Nequaquam: sed tantùm dixerunt, in eos iactari solitum qui illic fortitudinẽ ostentarẽt vbi omnia tuta essent, ita vt fortitudine nihil opus esset. Esse autem à nautis Atticis sumptum, qui portum ingressuri vultum ita componerent vt quandam animi magnitudinem præ se ferrẽt, quum alioqui in prælio nauali non perinde strenuè se gererent. PHI. Nónne igitur vel ὁρμιζόμενος vel καταγόμενος extrinsecus assumendum est? COR. Qui hoc dicet, aliquid haud absimile vero dicere videbitur: verùm cur non contenti potius fuissent horum participiorum altero, sine harum vocum εἰς λιμένα adiectione? Nec verò minus aptè dici videtur potuisse, Ἀττικὸς ἐν λιμένι, manẽte illo quem dixi sensu. Sed aliquid fortasse hoc de prouerbio aliud occurret, quod omnem dubitationem tollet.

PHI.

Vnius de Atheniensibus prouerbii
or, (si ab Atticis ad illos redire mihi
lis) cuius facta mẽtio nõ fuit. COR.
i verò hoc tibi concedam? Sed me-
tua non satis officio fungi suo vide-
PHI. Hærere me animaduertisti: sed
i facit vt non hæream. Ecce enim
d, *Haud difficile Atheniẽsem Athe-
lare.* COR. Scio inter prouerbia
i istud referri: sed an referendum sit,
. PHI. Quamobrem? COR.
am non minus rationi consenta-
esse videtur vt de quauis alia ciuitate
icatur. Neque enim dixeris (vt opi-
uidquam vetare quominus dicam
, Haud difficile Lacedæmonium La-
one laudare. Vel, Haud difficile
nũ Thebis laudare: eodémque mo-
lîus cuiuspiam vrbis Græcæ ciue lo-
que adeo & de ciue alicuius earum
arbaras ipsi Græci appellabant. Itidẽ
icere licebit, Haud difficile est Ro-
n Romæ laudare. Quinetiam pos-
omen ἐθνικὸν itidẽ ponere, facien-
is ἔθνους mentionem: vt hîc, Facile
cum hominem in Græcia laudare,
st AEgyptum in AEgypto laudare.
ropemodum mihi persuades, illud

diɛtū nihilo magis esse prouerbiale, quàm aliquod eorum quæ proposuisti. Ac scribit certè Aristoteles Socratē id dixisse, verùm vt prouerbiale retulisse, non scribit: Rhetor. libro 1, ὥσπερ γὰρ ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθήναις ἐπαινεῖν.

PHI. AD RELIGIONEM Atheniēsiū aut etiam omnium Græcorum veniendū tibi nūc est, si ὑπερήμερος esse nō vis. COR. Tantum abest vt ὑπερήμερος esse velim, vt ne ὑπέρορος quidem: ita mihi loqui si licet. Sed vnde fit vt tu vix προθεσμίαν exspectes? PHI. Quoniam scire cupio quid de illo Ciceronis loco sentias vbi Græcorū nationem testimoniorum religionem nūquam coluisse scribit. Responsum enim hunc in locum, (id est, in hunc de religione sermonem) distulisti. COR. Illius oratoris verba primùm excutienda sunt, in illa oratione pro L. Flacco, vel L. Valerio Flacco. Veruntamen (inquit) hoc dico de toto genere Græcorum: tribuo illis literas, do multarum artium disciplinam, nō adimo sermonis leporem, ingeniorum acumen, dicēdi copiam. denique etiam, si qua sibi alia sumūt, non repugno: testimoniorum religionem & fidem nūquam ista natio coluit: totiúsque huiusce rei quæ sit vis,

itoritas, quod pondus, ignorant. Vnd est, Da mihi testimonium mutuū? Gallorum? num Hispanorum putatum istud Græcorum est: vt, etiam æcè nesciunt, hoc quibus verbis à dici soleat sciant. Itaque videte quo qua confidentia dicant: tum intellia religione dicant. PHI. Quo magis infamare Græcorum natiootuit? COR. Imò potuisse magis ire, ostendunt quæ paruo interuallo, his magis atrocia. PHI. Quænā? COR. Dicit illis iusiurandum um, testimonium, esse ludum. Hæc eo magis offendere Græcorum au-erant, quo honorificentius cōtrà de nis loquitur, testimonium dicenti- PHI. Sed quibúsnam verbis Græci tur, quum, *Da mihi testimoniū mu-* icere volebant? COR. Si Erasmo habemus, Δανεισόν μοι μαρτυρίαν. n dicit vnde sumat: ac vereor ne οἰ- afferat: sicut paulo antè de quibus-is verbis dicebam. fieri tamen policubi inuenerit: alioqui χρῆσόν μοι ίαν debuisse potius dicere videtur. ed credísne alíos ab aliis rem talem usos esse? Mihi certè vix fit verisi-

mile, præsertim quum aliud prouerbium (si tamen & illa talem petitionem complectentia verba inter prouerbialia numerare oportet) planè huic repugnans, eidē nationi vsitatum fuisse considero. Cor. Quódnam illud est? Phi. *Vsque ad arā amicus sum*, Μέχρι τοῦ βωμοῦ φίλος εἰμί. Cor. Rectè hoc dictum (quod ex Periclis primùm ore prodiisse dicitur) illi opponis. Ac fieri sanè potest, si verum est alios ab aliis illam gratiam petere solitos, vt aliquis reperiretur aliquando qui poscenti illud, χρῆσόν μοι μαρτυρίαν, respōderet hoc, μέχρι τοῦ βωμοῦ φίλος εἰμί.

Phi. Nobis de Atheniēsium aut etiam totius nationis Græcorum religione iudicare volentibus nihil præiudicii in illo Ciceronis loco constituatur: atque historicis potius quàm oratoribus, & causæ seruientibus, & gentem suam Græcæ longè anteferre volentibus, fides habeatur. Cor. Hoc per me licet. Verùm ab iis sumendum esse initium cēseo quæ in sacra historia de ipsis leguntur. Phi. Bene mones. Audiamus igitur quæ à Luca in sua de apostolorum actis historia scribuntur huc pertinentia: capite XVII, Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐ-

πῦ, θεωρῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν
Vbi valde notabili de hac vrbe epititur, quũ illã κατείδωλον appellat: κατείδωλον de vrbe: idolis seu idololadita, cum veteri interprete, siue deserta, cũ Isaaco Casaubono, intelli-

. Cor. Imò verò huic posteriori etationi acquiescendum standúme puto: quum & præpositio κτ̀ talem usdam compositis vsum habeat, & conueniat cum illo ingenti idoloimero quem Pausanias hac in vrbe it: ita vt hanc vnam vrbem plura odum idola quàm reliquam Græaltem non pauciora) habuisse dicemus. Adde quòd minimè noua res pòstolo fuisset, videre Græcam vrololatriæ deditam: nec fortasse ob παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ſſet. Significari autem arbitror illo i genere tale quid quale Latini alio verbo AEstuare declarãt. Sed ausunt quæ tandem ex ita æstuante postoli pectore verba super hac ipsa de agimus, eruperũt, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι) κτ̀ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑρῶ. Et rationem reddit, διερχόμενος ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ

βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, ΑΓΝΩΣΤΩι ΘΕΩι. PHI. Sed quomodo δεισιδαιμονεστέρους intelligendum putas? an perinde acsi εὐσεβεστέρους vel θεοσεβεστέρους dictum foret? Ego sanè nõ aliter accipio quàm si dixisset, δεισιδαιμονεστέρους ἢ εὐσεβεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. id est, δεισιδαίμονας potius quàm εὐσεβεῖς. aut etiam, ὑπὸ τῆς ἄγαν εὐσεβείας (vel θεοσεβείας) ἣν ἑαυτοῖς ἀναπλάττετε, εἰς τὴν ὑφ' ὑμῶν καλουμένην δεισιδαιμονίαν καταλισθαίνοντας. vel ἐξοκέλλοντας. COR. Quid si verò δεισιδαιμονεστέρους τῶν ἄλλων Ἑλλήνων intelligamus: ὡς autem pro eo quod Latini dicunt, Vt ita dicam. Eos verò qui verterunt non *superstitiosiores*, sed *religiosiores*, mouit (vt opinor) quod sequitur verbum εὐσεβεῖτε: quamuis non aliter & ipsi interpretentur quàm si verbo σέβεσθε (à quo est illud quod præcedit nomen σεβάσματα) vsus esset. Verùm à sacris scriptis ad profana vt reuertamur, Pausanias quoque εὐσέβειαν ipsis maiorẽ quàm aliis Græcis tribuit: scribens, τούτοις δὲ οὐ τὰ εἰς φιλανθρωπίαν μόνον καθέστηκεν, ἀλλὰ καὶ εἰς θεοὺς εὐσεβεῖν ἄλλων πλέον. Et rationem subiungit, ipsis aram esse etiam αἰδοῦς, & φήμης, & ὁρμῆς. Allatus porro antea fuit Strabonis locus vbi duas illas à Pausania iunctas Atheniensium laudes coniungere & ipse videri posset: nõ ta-

σεβείας appellatione vtens, sed eos
os quoque φιλοξενεῖν dicens. Eius
erba sunt, Ἀθηναῖοι δὲ ὥσπερ περὶ τὰ
λοξενοῦντες διατελοῦσιν, οὕτω καὶ περὶ
ς. Ex peregrinis enim sacris plera-
niserunt, inquit. PHI. Atqui a-
usaniam non est vlla τοῦ φιλοξενεῖν
φιλοξενίας mentio, vbi de Atheniē-
it. COR. Sed φιλανθρωπίας lau-
is tribuit: scimus autem ἀπὸ τῆς φι-
πίας oriri τὴν φιλοξενίαν. Fateor ta-
ud Strabonis φιλοξενεῖν aliud esse
quod ἀπὸ τῆς φιλανθρωπίας manat:
n ostendunt quæ de eo dicta prius
Ac quum alterum φιλοξενεῖν, quod
italitate dicitur, ab omnibus lauda-
mper fuerit, istud contrà, præsertim
uæ ad deos pertinent (vt ille φιλο-
τες καὶ περὶ τοὺς θεοὺς dicit) vituperatū
s fuit, non solùm à comicis irrisum.
idem, post verba ista, πολλὰ γὰρ τῶν ξε-
ρῶν παρεδέξαντο, additur, ὥστε καὶ ἐκω
ισαν. Quum autem & peregrina sa-
cepissent, non mirum si & plures ἱερ-
HI. Romanis certè longè alia mens
Græcis hac in re fuit. nam exceptis
quibusdam sacris, quæ à Græcis eo-
aiores vel potius τῶν πρεσβυτέρων πρε-

θ. iiii.

πατέρες transtulerant, potius μισοξενεῖν περὶ τοὺς θεοὺς quàm φιλοξενεῖν dici potuerunt: vt vel Dionysii Halicarnassei quidā locus ostendit. PHI. Annon autem δεισιδαιμόνων poti⁹ quàm εὐσεβῶν aut θεοσεβῶν, vel δεισιδαιμονούντων potius quàm εὐσεβούντων siue θεοσεβούντων, illa Atheniēsium περὶ τοὺς θεοὺς φιλοξενία fuisse dicenda est? COR. Dicenda procul dubio est. PHI. Hac ergo in parte Græcos, nō Romanos, δεισιδαιμονίας accusandos esse fatendū est. COR. Sed non ad illud tantùm colendi peregrinos deos studium δεισιδαιμονία eos impulit, verùm ad aliquid multo absurdius. PHI. Quid audio? COR. Audis quod verissimū est. Quid enim absurdius quàm non solùm Pudori aram sed Impudentiæ quoque suam erigere? PHI. Si res ita se habet, poterat aliquis Pausaniæ, illam Pudoris seu Verecundiæ aram inter alias iactanti, tanquam maioris Atheniēsiū quàm cæterorum Græcorum εὐσεβείας argumētum, obiicere, At de Impudentiæ ara quid ais Pausania? COR. Sed tu quare, Si ita se res habet, dicis? an vereris ne τοὺς συκοφάντας velim συκοφαντεῖν? PHI. Ego hîc & meo & illorum nomine εὐφημεῖν te iubebo. Apage enim tantam aduersus illos qui-

ıaledicentiam, aduersus me autem, centiæ suspicionem. Sed tamen quē 'as eius quod dicis autoré, scire ve- Cor. Habeo ex Græcis scriptori- ım & alterum, ex Latinis, Cicero- pud eum enim legimus, libro De secundo, *Nam illud vitiosum Athe- d Cylonio scelere expiato, Epimenide adente fecerunt Contumeliæ fanum ıdentiæ. virtutes enim, non vitia, cō- 'ecet.* Ecce verò vt, dū pro bare vo- alsò à me illud de Impudentia di- ıio & quod amplius dicā, de Cōtu- āno nō minus sanè reprehendēdo. t duo illi Græci qui miræ huius cō- nis mentionem fecerunt, pro Im- ia quidem Ἀναίδειαν, sed pro Con- . quid dixerunt? Cor. Ὕβριν, si emini. Sed nemo hæc mirabitur ;is monstrifica seu portētifica δαι- ıæ quidam ex Græcis sibi finxerint, Ex quibus est Diana quædam co- ıe ἀπαγχομένη. Phi. Plura de ue aliis huiusmodi vel diis vel dea- irc ex te velim. Cor. Plura ex ıe de hac dea, neque de aliis id ge- diis siue deabus auditurus in præ- ıı es. Phi. Quid ita? Cor.

Quoniã longior ſermo quàm pro eo quod ſupereſt otio futurus eſſet.

PHI. Viſne igitur pactis & conuentis ſtare? COR. Quæ mihi pacta & conuenta narras? PHI. De examinandis M. Tullii locis in quibus de religione Græcorum verba facit. COR. Latius illa cõuẽta extẽdis: ac (ſi mihi liberè loqui cõcedis) nõ ſatis religioſũ te in exigẽdo hoc de religione debito oſtẽdis. PHI. Bona verba quæſo: & memoriam, non conſcientiam, accuſa. COR. Dicturum me de illa nota promiſi quam Cicero Græcis inurit, vbi illos in dicendis teſtimoniis minimè religioſos eſſe queritur. Sed librum ipſum Ciceronis velim afferri, vt ex eo totum locum legamus. PH. En tibi Ciceronis orationũ volumen: & quidem ecce illam pro L. Flacco orationem. Viſne à me totum illum locum recitari? COR. Te recitantem audire haud recuſabo. PHI. *De quibus vos alijs teſtes eſſe debetis, de ijs ipſi alios teſtes audietis? At quos teſtes? dicam. Primùm (id quod eſt cõmune) Græcos. nõ quòd nationi iſti ego vnus maximè fidem derogem. Nam ſiquis vnquã de noſtris hominibus à genere iſto, ſtudio ac voluntate non abhorrens fuit, me & eſſe arbitror: & magis etiam tum, quum plus erat*

vt ij, fuisse. Sed sunt in illo numero. COR. Ignosce si interpello. Exspectabam aliquid quod haberet apodosin (vt vocant) ad illa, *non quòd nationi isti ego vnus maximè fidem derogem.* PHI. Frustra exspectabas, quum nulla sequatur. Fateor autē me quoque, quum itidem exspectarem, fuisse itidē deceptum. Eo autem magis mihi persuadebam aliquid sequuturū quod verbis illis posset ἀποδίδοσθαι, quòd & suspensam relinquere orationē videbantur, & hanc periodum, *Nam si quis vnquam de nostris homin.* quæ clauditur verbo *fuisse,* per parenthesin interiectam existimabam. COR. Ita nonnunquam Cicero quoque, non satis ἀκολουθίαν in structura orationis seruans; non eam quam προσδοκωμένην orationis formam, sed aliam παρὰ προσδοκίαν subiungit. Quod tamen euidentius in quibusdam aliis locis facit. Verùm persequamur. PHI. *Sed sunt in illo numero multi boni, docti, pudentes, qui ad hoc iudicium deducti non sunt: multi impudentes, illiterati, leues, quos varijs de causis video concitatos.* COR. Transi ad locum illum vbi de toto genere Græcorum verba facit: & quamuis multis illos dotibus animi præditos esse fateatur, testimoniorum tamen religionem

& fidem illis deesse negat. PHI. Ad illũ statim transiturus eram, si me non interpellasses: nã proximè sequitur illa quæ recitaui. *Veruntamen hoc dico de toto genere Græcorum: tribuo illis literas, do multarũ artium disciplinam: non adimo sermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam: denique etiam, siqua alia sibi sumunt, nõ repugno:* ac tandem à magnis laudibus ad magnam vituperationem descendit, *testimoniorum religionem & fidem nunquam ista natio coluit: totiúsque huiusce rei quæ sit vis, quæ autoritas, quod pondus, ignorant.* COR. Qui de Græcis ita loquitur, quid religionis illis relinquit? PHI. Non video quid relinquere dici possit: etiamsi non in vniuersum religionem illis adimere se dicat, sed eam tantùm quæ circa testimonia versatur. Nam quemadmodum dixit, *non adimo sermonis leporem, ingeniorum acumẽ*, &c. ita quum subiungit, illam nunquam testimoniorum religionẽ coluisse, perinde est acsi diceret, At testimoniorum religionem & fidem adimo. COR. Præsertim verò quod his statim addit, mihi suspectum est, *Vnde illud est, Da mihi testimonium mutuũ?* Quæ Latina quibus Græcis efferri solerent, antea quærebamus: sed frustra quærebā-

mus fortasse. quid si enim in Græcos confi-
cta hæc sunt, ad conflandum illis odium?
Nullo certè modo in animum queo indu-
cere, fuisse non solùm tā religionis exper-
tes, sed etiam impudentes, vt ad hāc vsque
petitionem palā deuenire auderent. PHI.
Pro his, *Testimoniorum religionem & fidem nunquam natio ista coluit*, dicit breuius, *Natio in dicendis testimonijs minimè religiosa.*
COR. Ita nos hîc gerere debemus, inuito Cicerone, vt quæ in laudem Græcorum dicit, εὔπιστα censeamus, at quæ in illorum dedecus, ἄπιστα existimemus. Præsertim verò illa quæ nō magno additur interuallo antithesis inter Græcum & Romanum testimonium dicentem. Græcus testis (inquit) quum ea voluntate processit vt lædat, non iurisiurandi sed lædendi verba meditatur. &c. Ac quibusdam interiectis, Qui autem dicit testimonium ex nostris hominibus, vt se ipse sustentat! vt omnia verba moderatur! vt timet nequid cupidè, nequid iracundè, nequid plus minúsve quàm sit necesse dicat. Atque his subiungit, Num illos idem (vel item) putatis, quibus iusiurandū iocus est, testimoniū ludus? PHI. Quid magis asperè & acerbè, quid magis contumeliosè dici poterat? Sed tamen quum ista

in iudicio dicerētur, verisimile est iam imbutos fuisse tali de Græcis opinione Romanos, aut saltem Romanorum plerosque: & Ciceronem non tam inurere nouam notam Græcis, quàm eam quæ inuri illis soleret, augere, amplificatione hyperbolica & plusquam rhetorica vtentem. Obiiciet tamen aliquis, non de omnibus Græcis hoc dici, sed de nonnullis qui (vt ipse ait) & impudentissimi & loquacissimi erant. *Itaque* (inquit) *non optimus quisque, nec grauissimus, sed impudentissimus loquacissimúsque deligitur.* Atque hîc quoque antithesi vtitur. dicit enim, Vos autem in priuatis minimarum rerum iudiciis testem diligenter expenditis. etiamsi formam hominis, si nomen, si tribum nostis, mores tamē exquirendos putatis. Et tandem ad illa quæ recitata fuerūt verba venit, illius videlicet posterioris antitheseως, de qua tamen priore loco dictum à nobis fuit. Vt autem tibi verum fatear, hæreo. nā Ciceroni de his quæ aduersum Græcos dicit, durum quidem est credere: sed vicissim quum venit in mentem Græcum illud prouerbium, *Viri iureiurando, pueri autem talis fallēdi sunt,* in dubio sum an fidē illi omnino derogare debeam. CoR. Nego illud Lysandri dictū

posse dici propriè prouerbium. PHI. Cur id negas? COR. Quoniam prouerbii naturam (vt ita dicam) non habet. PHI. Quænam hæc est prouerbiorum natura? COR. Vt verbis quibus vnũquodque effertur, subsit aliquid de quo omnes aut pleriq; & quidem maior hominum pars, inter se consentiant. At hoc Lysandri dictum putásne à pluribus probatum quàm improbatum fuisse? PHI. A pluribus saltem Lacedæmoniis quàm Atheniensibus laudari solitum existimo. COR. Vnde hoc tibi persuades? PHI. Primùm, ex eo quòd Lysander Lacedæmoniorũ dux fuerit (sicut nosti) & libentius probemus quæ quis è popularibus nostris dixerit: deinde, ex ea quam de Atheniensibus meliore quàm de Lacedæmoniis concepi opinione, ad religionem quod attinet. COR. Religionis certè maiorem & ipse Atheniẽsibus quàm Lacedæmoniis curam fuisse facilè crediderim. PHI. Meministíne quomodo Græcè efferatur? COR. Memini: ὅρκοις ἄνδρας, ἀστραγάλοις δὲ παῖδας ἐξαπατητέον. PHI. Atqui illæ editiones adagiorũ quæ de hoc prouerbio consultæ à me fuerunt, omnes tua priores ἐξαπατέον habent. COR. Ego tamen apud Plutarchum, ex quo sum-

ptum est, ἐξαπατητέον legi arbitror: sed etiãsi non ita legeretur, (neque enim affirmare possum vtra ibi lectio inueniatur) constat nihilominus ita esse legendum. PHI. Quid in animo volutas? COR. Conor in memoriam reuocare eiusdem Lacedæmonii & Lacedæmoniorum ducis apophthegma, quod quum itidem inter prouerbia numeretur, ego an debeat in eorum albo poni dubito. PHI. Quódnam illud est? COR. Quomodo præuenire lingua memoriam potest? PHI. Ignosce meo desiderio. COR. Ignosce meo duriusculo responso. PHI. Ego coniectura assequutum me arbitror quódnam illud sit. Nonne & ipsum Lysandri esse ais? COR. Aio. PHI. Est igitur istud, *Si leonina pellis non sufficit, vulpina est addenda.* Sed Græcarũ vocũ melius recordaberis. CO. Istę sunt, ἂν ἡ λεοντῆ μὴ ἐξίκηται, τὴν ἀλωπεκῆν προσέρραψον. Ita enim scribendum potius quàm προσάψον. ideóque dicẽdum potius, *vulpina assuenda.* aut repræsentando imperandi modum, *vulpinam assue.* licet eodem & in altera voce manente sensu. PH. Nunquam consideraueram, ex eadem officina prodire duo ista prouerbia (ita enim iure vel iniuria appellabo, tantisper dũ sub

iudice

iudice lis illa manebit) quum tamen eiuſdem farinæ eſſe animaduertiſſem. COR. Sed tolerabilius tamen eſt hoc apophthegma quàm alterũ. PHI. Fateor. Verùm audi mi Coronelle quid cogitem. COR. Dic quid cogites, ſi mihi audiendum eſſe putas. PHI. Cogito fore vt multum prouerbiorũ numerus minuatur, ſi tu omnia quæ duobus illis ſimilia ſunt eradenda ex prouerbiorum albo dixeris. COR. Quaſi verò ſtatim facturus ſit quiſpiam quod ego faciendum eſſe dixerim. PHI. Quòd ſi fiat, nónne videbimus ἀπὸ σκορακιζόμεθα & cætera de iureiurãdo prouerbia? COR. Seueriorẽ me in animo tuo fingis, vel potius rigidiorem, quàm expertus ſis. Sunt enim ex his duo ſaltem quibus parcere velim. PHI. Quænam illa ſunt? COR. Vnum eſt, vulgare illud de iureiurando amantium prouerbium: alterum, de iureiurando fœminarum. PHI. Gratias tibi & amãtium & fœminarum nomine ago. Ad iuſiurandum amãtium quod attinet, Græcum de illo prouerbium ita effertur, ſi memoria me non fallit,

Ἀφροδίσιος ὅρκος οὐκ ἐμποίνιμος.

COR. Nõ te fallit memoria. Quamuis autẽ pro ſoluta oratione habeantur hæc ver-

ba, efficiunt tamē iamb. ſenarium, in primā & ſecundam ſedē recepto anapæſto. Vulgo ita redditur, *Venereum iuſiurandum non punitur*. ſed rectius redderetur, *Venereum iuſiurandum pœnæ non eſt obnoxium*. PHI. Nónne Callimachus mētionem huius facit? COR. Facit: haud tamen τὸν ἀφροδίσιον ὅρκον ſed τὸν ἐν ἔρωτι dicens. verùm plurali vtitur,

ὤμοσεν· ἀλλὰ λέγουσιν ἀληθέα, τοὺς ἐν ἔρωτι
ὅρκους μὴ δύνειν οὔατ' ἐς ἀθανάτων.

Id eſt,

Iurauit: ſed verū aiunt, ea quæ quis amātum
Iurat, aduſq; aures haud penetrare deûm.

Ante multos autem annos priorem verſum ita eſſe emendandum docui, iam tum videlicet quum Animaduerſiones in Eraſmicas quorundam adagiorum expoſitiones edidi. Ita enim ſcriptum inueniebam, ὤμοσεν ἀλλὰ λέγουσι θεατοὺς ἐν ἔρωτι. ac monuit quidem ipſe Eraſmus verſum illum mendo non carere: ſed admonitioni ſuæ emendationem non addidit. Cæterùm non puduit ipſum Platonē prouerbii illius mētionē facere: apud quem, vbi legitur, ἀφροδίσιον γὰρ ὅρκον οὔ φασιν εἶναι. & additur, οὕτω καὶ οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι πᾶσαν ἐξουσίαν πεποιήκασι τῷ ἐρῶντι, non immeritò quidam vo-

cem ἐμποίνιμον post ἐσὶ deesse putauerunt. Nec verò Latini poetæ hoc amantum priuilegium vel ignorarũt vel tacuerunt, sed velut certatim id prædicarunt. Ita enim Tibullus,

Nec iurare time. Veneris periuria venti
Irrita per terras & freta summa ferũt.

Quinetiam addit, tanquam ex abundanti,

Gratia magna Ioui: vetuit pater ipse valere
Iurasset cupidè quidquid ineptus amor.

Ac, ne his quidem contentus, duarum etiã dearum mentionem facit, quæ per se iurãtes periurare permittant.

Pérque suas impune sinit Dictynna sagittas
Affirmes, crines pérque Minerua suos.

Hîc enim sub verbo *Affirmes* non tantùm intelligitur Iures, sed ex præcedentibus intelligendum est, Iures, & postea periures, siue peieres. Nec verò satis habet istud hoc in loco tam multis verbis dixisse, sed & in alio, quem habet vltima libri tertii elegia, id repetit,

- - periuria ridet amantum
Iuppiter, & ventos irrita ferre iubet.

Dixerat autem antea,

Et si pérque suos fallax iurauit ocellos,

Iunonémque suam, pérque suã Venerem,
Nulla fides inerit.

PHI. Naso certè ne hac quidem de re tacuit: quin potius illo ipso Tibulli hemistichio (fortasse tanquam plus ponderis propter ipsius poetæ autoritatem habituro,) vtendum censuit, in Arte sua,

Iuppiter ex alto periuria ridet amantum,
Et iubet AEolios irrita ferre notos.

COR. Non tantùm hemistichium illud sermoni suo accommodauit, sed totum distichum, paucis mutatis. Estque operæpretiũ obseruare obiter quomodo & ipsi, eius exemplo, aliquos veterum poetarum versus in vsum nostrum transferentes, aliqua in parte illos μεταποιεῖν debeamus. PHI. Nihil sanè sermoni suo accõmodatius adiungere poterat. præcedit enim,

Nec timidè promitte: (trahunt promissa puellas)
Pollicitis testes quoslibet adde deos.

Ratio enim redditur cur non timendum sit promittere, & quidem addito promissis iureiurando: quòd Iouis in periurantẽ ira minimè timenda sit, vtpote talia periuria risu non ira digna iudicantem. Cæterùm ne Horatius quidem hoc de risu silet, cum tamen non Ioui itidem, sed Veneri, nym-

phis & Cupidini tribuẽs, Carminum libro secũdo. COR. Interim dum ista loqueris, cogito, posse videri Tibullum appellare *Veneris periuria* quod, sequẽdo illud Græcum prouerbium, dicere ἀφροδισίους ὅρκους possemus. Nec absimile vero est, cũ verbis illis vtentem, ad prouerbium illud allusisse. PHI. Imò cui verisimile istud fuerit, quum *periuria* abeo dicatur; at in prouerbio fiat iurisiurandi mentio? COR. Quasi verò non sit manifestum, vbi dicitur,

Ἀφροδίσιος ὅρκος οὐκ ἐμποίνιμος.

agi non simpliciter de iureiurando, sed de iureiurando quod violatũ sit. Quid autem aliud est iusiurãdum violatum quàm periurium? Hinc fit vt non timeam, versum illum quem alioqui difficillimum esset interpretari, eadẽ verba retinẽdo, ita reddere,

Esse solet impune Veneris periurium.

PHI. Vix alia (vt opinor) ad versum illũ interpretandum patebat via. Nam iurisiurandi appellatio vix adhiberi ei poterat: at voce iuramentum non libenter vsus fuisses. COR. Interpretibus multa effugia nota esse oportet. PHI. Illius saltẽ haud obliuiscar. Verùm de iureiurãdo fœmineo superest vt verba facias. COR. Quodnam illud sit, tibi æquè ac mihi notum est.

PHI. Notum mihi eſt iſtud ſaltem,

Τὸν γὰρ γυναικὸς ὅρκον εἰς ὕδωρ γράφω.

COR. Haud aliud mihi notum eſt prouerbiale dictum quàm iſtud, de fœminarum iureiurando. Sed libentius ſcripſerim γράφε. Scio autem inueniri etiam,

Ὅρκον δ' ἐγὼ γυναικὸς εἰς οἶνον γράφω.

ſed hæc immutatio vocis ὕδωρ in οἶνον non dubiũ eſt quin ioco ſe facta ſit. Eſſe porro Xenarchi verſum, teſtatur Athenæus. PH. Additne, illũ ita ſcribẽtem, iocari voluiſſe? COR. Nequaquam: ſed id cogitandum lectoribus relinquit. Ac veriſimile eſt, quum aliquis, vulgari prouerbio vtens, dixiſſet ſe muliebre iuſiurandum in aquam ſcribere, alium apud eum, tãquã muliebri ſexui gratificari ſtudentẽ, vtpote vinoſo, & nihil rei ſibi cũ aqua eſſe volenti, εἰς οἶνον pro εἰς ὕδωρ dixiſſe. Affertur enim ab Athenæo hic verſus vbi agit de mulierũ vinolẽtia: quod animaduertendũ eſt. Crediderim autem, illũ qui de mulierib⁹ quem retuliſti iãbicũ primus protulit, ad exẽplũ effinxiſſe iſtius.

Ἀνδρῶν δὲ φαύλων ὅρκον εἰς ὕδωρ γράφω.

vel γράφε. Nec dubiũ eſt quin Catullus ad Græcum illud prouerbium hîc reſpexerit,

Dicit: ſed mulier cupido quod dicit amãti
In vẽto & rapida ſcribere oportet aqua.

Videtur verò & aliquid Callimacheiũ ha-

bere iſta ſtructurâ, *Dicit : ſed mulier*, &c. ita enim ille, ὤμοσεν· ἀλλὰ λέγουσιν ἀληθῆ. Nã perinde eſt acſi diceretur, Iurauit quidem, ſed tamen haud fidendũ eſt: vel, Dicit quidem, ſed fidendum tamen non eſt. ratio enim ſubiungitur.

PHI. Quorſum verò tã multa de amatorio déque muliebri iureiurando? Neque enim horum vel vtrunque vel alterum inuidiã illam conflaſſe Græcis exiſtimare debemus. COR. Magis propriè loquereris, ſi non, Inuidiã illam conflaſſe, ſed Infamiam illam vel ignominiã illam inuſſiſſe diceres. Ad illud enim reſpicis (opinor) quod Cicero de illis vociferatur, nunquã teſtimoniorũ religionem & fidem coluiſſe: vel (vt aliquanto poſt breuius loquitur) minimè in dicendis teſtimoniis eſſe religioſos. PHI. Ad illud ipſum reſpicio. Videtúrne autẽ tibi poſteriore loco ſicut breuius ita etiã mitius de illis loqui? COR. In illo poſteriore loco licet nõ itidem fidei mentio fiat, haud minus tamen infamare eos videtur. PHI. Verùm ad illud non reſpõdiſti quod ex te ſciſcitabar, quorſum tam multa de amatorio déque muliebri periurio: præſertim quũ illud quidem nõ minus Romani ſeu Latini, quàm Græci, venia dignum cenſuerint:

de hoc autem ſuis prouerbialibus verbis ita loquuti ſint, vt potius id traducere quàm ei ignoſcere voluiſſe videātur. Cor. Nimiū ſanè de illis multa. nam ita ſe res habet vt dicis. Atque, vt verū fatear, illud præcipuè dictū Lyſandri de fallēdis viris quidē iureiurādo, pueris autē, talis, & ſiquod aliud huiuſmodi eſt, infames Græcos reddidiſſe puto: quòd eſſe prouerbiū aſſenſu omniū receptū putaretur. Phi. Ciceronē & quicunque alii Græcorū ſunt accuſatores, miſſos faciamus, & Græcine an Romani magis iuriſiurandi religionē fidémq; coluerint, diſquiramus. Cor. Haud longa diſquiſitione opus mihi fuerit, ſi reſpōdere libeat. Libebit autē ſi promiſeris fore vt ſentētiæ meæ rationē in præſenti nō exigas, ſed alteri συζητήσει noſtræ (ſicut & alia infinita quæ de Græcis dicenda reſtant) reſeruari à me patiaris. Vides enim me denuo acceſſiri. Ph. Et video, & illa omnia promitto. Co. Magis cultores eius fuiſſe Romanos arbitror. Phi. Putas me aliquā interrogationē velle addere, (quaſi iā promiſſorū immemorē) quū tātùm de valedicēdo cogitē. Co. Ego verò nulla eſſe opus cogitatione arbitror ad remunerandum tuum Vale meo.

FINIS.

& fidem illis deesse negat. PHI. Ad illũ statim transiturus eram, si me non interpellasses: nã proximè sequitur illa quæ recitaui. *Veruntamen hoc dico de toto genere Græcorum: tribuo illis literas, do multarũ artium disciplinam: non adimo sermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam: denique etiam, siqua alia sibi sumunt, nõ repugno:* ac tandem à magnis laudibus ad magnam vituperationem descendit, *testimoniorum religionem & fidem nunquam ista natio coluit: totiúsque huiusce rei quæ sit vis, quæ autoritas, quod pondus, ignorant.* COR. Qui de Græcis ita loquitur, quid religionis illis relinquit? PHI. Non video quid relinquere dici possit: etiamsi non in vniuersum religionem illis adimere se dicat, sed eam tantùm quæ circa testimonia versatur. Nam quemadmodum dixit, *non adimo sermonis leporem, ingeniorum acumẽ,* &c. ita quum subiungit, illam nunquam testimoniorum religionẽ coluisse, perinde est acsi diceret, At testimoniorum religionem & fidem adimo. COR. Præsertim verò quod his statim addit, mihi suspectum est, *Vnde illud est, Da mihi testimonium mutuũ?* Quæ Latina quibus Græcis efferri solerent, antea quærebamus: sed frustra quæreba-

mus fortasse. quid si enim in Grecos conficta hæc sunt, ad conflandum illis odium? Nullo certè modo in animum queo inducere, fuisse non solùm tã religionis expertes, sed etiam impudentes, vt ad hãc vsque petitionem palã deuenire auderent. PHI. Pro his, *Testimoniorum religionem & fidem nunquam natio ista coluit*, dicit breuius, *Natio in dicendis testimonijs minimè religiosa.* COR. Ita nos hîc gerere debemus, inuitò Cicerone, vt quæ in laudem Græcorum dicit, εὔπιστα censeamus, at quæ in illorum dedecus, ἄπιστα existimemus. Præsertim verò illa quæ nõ magno additur interuallo antithesis inter Græcum & Romanum testimonium dicentem. Græcus testis (inquit) quum ea voluntate processit vt lædat, non iurisiurandi sed lædendi verba meditatur. &c. Ac quibusdam interiectis, Qui autem dicit testimonium ex nostris hominibus, vt se ipse sustentat! vt omnia verba moderatur! vt timet nequid cupidè, nequid iracundè, nequid plus minúsve quàm sit necesse dicat. Atque his subiungit, Num illos idem (vel item) putatis, quibus iusiurandũ iocus est, testimoniũ, ludus? PHI. Quid magis asperè & acerbè, quid magis contumeliosè dici poterat? Sed tamen quum ista

in iudicio diceretur, verisimile est iam imbutos fuisse tali de Græcis opinione Romanos, aut saltem Romanorum plerosque: & Ciceronem non tam inurere nouam notam Græcis, quàm eam quæ inuri illis solet, augere, amplificatione hyperbolica & plusquam rhetorica vtentem. Obiiciet tamen aliquis, non de omnibus Græcis hoc dici, sed de nonnullis qui (vt ipse ait) & impudentissimi & loquacissimi erant. *Itaque* (inquit) *non optimus quisque, nec grauissimus, sed impudentissimus, loquacissimúsque deligitur.* Atque hîc quoque antithesi vtitur. dicit enim, Vos autem in priuatis minimarum rerum iudiciis testem diligenter expenditis. etiamsi formam hominis, si nomen, si tribum nostis, mores tamē exquirendos putatis. Et tandem ad illa quæ recitata fuerūt verba venit, illius videlicet posterioris antitheseωs, de qua tamen priore loco dictum à nobis fuit. Vt autem tibi verum fatear, hæreo. nā Ciceroni de his quæ aduersum Græcos dicit, durum quidem est credere: sed vicissim quum venit in mentem Græcum illud prouerbium, *Viri iureiurando, pueri autem talis fallēdi sunt*, in dubio sum an fidē illi omnino derogare debeam. COR. Nego illud Lysandri dictū

posse dici propriè prouerbium. PHI. Cur id negas? COR. Quoniam prouerbii naturam (vt ita dicam) non habet. PHI. Quænam hæc est prouerbiorum natura? COR. Vt verbis quibus vnũquodque effertur, subsit aliquid de quo omnes aut pleriq; & quidem maior hominum pars, inter se consentiant. At hoc Lysandri dictum putásne à pluribus probatum quàm improbatum fuisse? PHI. A pluribus saltem Lacedæmoniis quàm Atheniensibus laudari solitum existimo. COR. Vnde hoc tibi persuades? PHI. Primùm, ex eo quòd Lysander Lacedæmoniorũ dux fuerit (sicut nosti) & libentius probemus quæ quis è popularibus nostris dixerit: deinde, ex ea quam de Atheniensibus meliore quàm de Lacedæmoniis concepi opinione, ad religionem quod attinet. COR. Religionis certè maiorem & ipse Atheniẽsibus quàm Lacedæmoniis curam fuisse facilè crediderim. PHI. Meministíne quomodo Græcè efferatur? COR. Memini: ὅρκοις ἄνδρας, ἀστραγάλοις δὲ παῖδας ἐξαπατητέον. PHI. Atqui illæ editiones adagiorũ quæ de hoc prouerbio consultæ à me fuerunt, omnes tua priores ἐξαπατέον habent. COR. Ego tamen apud Plutarchum, ex quo sum-

ptum est, ἐξαπατητέον legi arbitror: sed etiã si non ita legeretur, (neque enim affirmare possum vtra ibi lectio inueniatur) constat nihilominus ita esse legendum. PHI. Quid in animo volutas? COR. Conor in memoriam reuocare eiusdem Lacedæmonii & Lacedæmoniorum ducis apophthegma, quod quum itidem inter prouerbia numeretur, ego an debeat in eorum albo poni dubito. PHI. Quódnam illud est? COR. Quomodo præuenire lingua memoriam potest? PHI. Ignosce meo desiderio. COR. Ignosce meo duriusculo responso. PHI. Ego coniectura assequutum me arbitror quódnam illud sit. Nonne & ipsum Lysandri esse ais? COR. Aio. PHI. Est igitur istud, *Si leonina pellis non sufficit, vulpina est addenda.* Sed Græcarũ vocũ melius recordaberis. CO. Istę sunt, ἂν ἡ λεοντῆ μὴ ἐξίκηται, τὴν ἀλωπεκῆν πρόσραψον. Ita enim scribendum potius quàm πρόσαψον. ideóque dicẽdum potius, *vulpina assuenda.* aut repræsentando imperandi modum, *vulpinam assue.* licet eodem & in altera voce manente sensu. PH. Nunquam consideraueram, ex eadem officina prodire duo ista prouerbia (ita enim iure vel iniuria appellabo, tantisper dũ sub

iudice lis illa manebit) quum tamen eiuſdem farinæ eſſe animaduertiſſem. COR. Sed tolerabilius tamen eſt hoc apophthegma quàm alterũ. PHI. Fateor. Verùm audi mi Coronelle quid cogitem. COR. Dic quid cogites, ſi mihi audiendum eſſe putas. PHI. Cogito fore vt multum prouerbiorũ numerus minuatur, ſi tu omnia quæ duobus illis ſimilia ſunt eradenda ex prouerbiorum albo dixeris. COR. Quaſi verò ſtatim facturus ſit quiſpiam quod ego faciendum eſſe dixerim. PHI. Quòd ſi fiat, nónne videbimus ἀποστοχεθχιζόμεθα & cætera de iureiurãdo prouerbia? COR. Seueriorẽ me in animo tuo fingis, vel potius rigidiorem, quàm expertus ſis. Sunt enim ex his duo ſaltem quibus parcere velim. PHI. Quænam illa ſunt? COR. Vnum eſt, vulgare illud de iureiurando amantium prouerbium: alterum, de iureiurando fœminarum. PHI. Gratias tibi & amãtium & fœminarum nomine ago. Ad iuſiurandum amãtium quod attinet, Græcum de illo prouerbium ita effertur, ſi memoria me non fallit,

Ἀφροδίσιος ὅρκος οὐκ ἐμποίνιμος.

COR. Nõ te fallit memoria. Quamuis autẽ pro ſoluta oratione habeantur hæc ver-

ba, efficiunt tamē iamb. ſenarium, in primā & ſecundam ſedē recepto anapæſto. Vulgo ita redditur, *Venereum iuſiurandum non punitur*. ſed rectius redderetur, *Venereum iuſiurandum pœnæ non eſt obnoxium*. PHI. Nónne Callimachus mētionem huius facit? COR. Facit: haud tamen τὸν ἀφροδίσιον ὅρκον ſed τὸν ἐν ἔρωτι dicens. verùm plurali vtitur,

Ὤμοσεν· ἀλλὰ λέγουσιν ἀληθέα, τοὺς ἐν ἔρωτι
Ὅρκους μὴ δύνειν οὔατ' ἐς ἀθανάτων.

Id eſt,

Iurauit: ſed verū aiunt, ea quæ quis amātum
Iurat, adusq; aures haud penetrare deûm.

Ante multos autem annos priorem verſum ita eſſe emendandum docui, iam tum videlicet quum Animaduerſiones in Eraſmicas quorundam adagiorum expoſitiones edidi. Ita enim ſcriptum inueniebam, Ὤμοσεν ἀλλὰ λέγουσι θεὰ τοὺς ἐν ἔρωτι. ac monuit quidem ipſe Eraſmus verſum illum mendo non carere: ſed admonitioni ſuæ emendationem non addidit. Cæterùm non puduit ipſum Platonē prouerbii illius mētionē facere: apud quem, vbi legitur, ἀφροδίσιον γὰρ ὅρκον οὔ φασιν εἶναι, & additur, οὕτω καὶ οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι πᾶσαν ἐξουσίαν πεποιήκασι τῷ ἐρῶντι, non immeritò quidam vo-

cem ἐμποίνιμον post τῷ deesse putauerunt. Nec verò Latini poetæ hoc amantum priuilegium vel ignorarũt vel tacuerunt, sed velut certatim id prædicarunt. Ita enim Tibullus,

Nec iurare time. Veneris periuria venti
Irrita per terras & freta summa ferũt.

Quinetiam addit, tanquam ex abundanti,

Gratia magna Ioui: vetuit pater ipse valere
Iurasset cupidè quidquid ineptus amor.

Ac, ne his quidem contentus, duarum etiã dearum mentionem facit, quæ per se iurãtes periurare permittant.

Pérque suas impune sinit Dictynna sagittas
Affirmes, crines pérque Minerua suos.

Hîc enim sub verbo *Affirmes* non tantùm intelligitur Iures, sed ex præcedentibus intelligendum est, Iures, & postea periures, siue peieres. Nec verò satis habet istud hoc in loco tam multis verbis dixisse, sed & in alio, quem habet vltima libri tertii elegia, id repetit,

- -periuria ridet amantum
Iuppiter, & ventos irrita ferre iubet.

Dixerat autem antea,

Et si pérque suos fallax iurauit ocellos,

Iunonémque suam, pérque suã Venerem,
Nulla fides inerit.

PHI. Naso certè ne hac quidem de re tacuit: quin potius illo ipso Tibulli hemistichio (fortasse tanquam plus ponderis propter ipsius poetæ autoritatem habituro,) vtendum censuit, in Arte sua,

Iuppiter ex alto periuria ridet amantum,
Et iubet AEolios irrita ferre notos.

COR. Non tantùm hemistichium illud sermoni suo accommodauit, sed totum distichum, paucis mutatis. Estque operæpretiũ obseruare obiter quomodo & ipsi, eius exemplo, aliquos veterum poetarum versus in vsum nostrum transferentes, aliqua in parte illos μεταποιεῖν debeamus. PHI. Nihil sanè sermoni suo accõmodatius adiungere poterat. præcedit enim,

Nec timidè promitte: (trahunt promissa puellas)
Pollicitis testes quoslibet adde deos.

Ratio enim redditur cur non timendum sit promittere, & quidem addito promissis iureiurando: quòd Iouis in periurantẽ ira minimè timenda sit, vtpote talia periuria risu non ira digna iudicantem. Cæterùm ne Horatius quidem hoc de risu silet, eum tamen non Ioui itidem, sed Veneri, nym-

phis & Cupidini tribuēs, Carminum libro secūdo. COR. Interim dum ista loqueris, cogito, posse videri Tibullum appellare *Veneris periuria* quod, sequēdo illud Græcum prouerbium, dicere ἀφροδίσιος ὅρκος possemus. Nec absimile vero est, eū verbis illis vtentem, ad prouerbium illud allusisse. PHI. Imò cui verisimile istud fuerit, quum *periuria* abeo dicatur; at in prouerbio fiat iurisiurandi mentio? COR. Quasi verò non sit manifestum, vbi dicitur,

ἀφροδίσιος ὅρκος οὐκ ἐμποίνιμος,

agi non simpliciter de iureiurando, sed de iureiurando quod violatū sit. Quid autem aliud est iusiurādum violatum quàm periurium? Hinc fit vt non timeam, versum illum quem alioqui difficillimum esset interpretari, eadē verba retinēdo, ita reddere,

Esse solet impune Veneris periurium.

PHI. Vix alia (vt opinor) ad versum illū interpretandum patebat via. Nam iurisiurandi appellatio vix adhiberi ei poterat: at voce iuramentum non libenter vsus fuisses. COR. Interpretibus multa effugia nota esse oportet. PHI. Illius saltē haud obliuiscar. Verùm de iureiurādo fœmineo superest vt verba facias. COR. Quodnam illud sit, tibi æquè ac mihi notum est.

PHI. Notum mihi est istud saltem,

Τὸν γὰρ γυναικὸς ὅρκον εἰς ὕδωρ γράφω.

COR. Haud aliud mihi notum est prouerbiale dictum quàm istud, de fœminarum iureiurando. Sed libentius scripserim γράφε. Scio autem inueniri etiam,

Ὅρκον δ' ἐγὼ γυναικὸς εἰς οἶνον γράφω.

sed hæc immutatio vocis ὕδωρ in οἶνον non dubiũ est quin ioco fe facta sit. Esse porro Xenarchi versum, testatur Athenæus. PH. Additne, illũ ita scribẽtem, iocari voluisse? COR. Nequaquam: sed id cogitandum lectoribus relinquit. Ac verisimile est, quum aliquis, vulgari prouerbio vtens, dixisset se muliebre iusiurandum in aquam scribere, alium apud eum, tãquã muliebri sexui gratificari studentẽ, vtpote vinoso, & nihil rei sibi cũ aqua esse volenti, εἰς οἶνον pro εἰς ὕδωρ dixisse. Affertur enim ab Athenæo hic versus vbi agit de mulierũ vinolẽtia: quod animaduertendũ est. Crediderim autem, illũ qui de mulierib⁹ quem retulisti iãbicũ primus protulit, ad exẽplũ effinxisse istius.

Ἀνδρῶν δὲ φαύλων ὅρκον εἰς ὕδωρ γράφω.

vel γράφε. Nec dubiũ est quin Catullus ad Græcum illud prouerbium hîc respexerit,

Dicit: sed mulier cupido quod dicit amãti
In vẽto & rapida scribere oportet aqua.

Videtur verò & aliquid Callimacheiũ ha-

bere ista structura, *Dicit: sed mulier*, &c. ita enim ille, Ὄμνυσι· ἀλλὰ λέγουσιν ἀληθῆ. Nã perinde est acsi diceretur, Iurauit quidem, sed tamen haud fidendũ est: vel, Dicit quidem, sed fidendum tamen non est. ratio enim subiungitur.

PHI. Quorsum verò tã multa de amatorio déque muliebri iureiurando? Neque enim horum vel vtrunque vel alterum inuidiã illam conflasse Græcis existimare debemus. COR. Magis propriè loquereris, si non, Inuidiã illam conflasse, sed Infamiam illam vel ignominiã illam inussisse diceres. Ad illud enim respicis (opinor) quod Cicero de illis vociferatur, nunquã testimoniorũ religionem & fidem coluisse: vel (vt aliquanto pòst breuius loquitur) minimè in dicendis testimoniis esse religiosos. PHI. Ad illud ipsum respicio. Videtúrne autẽ tibi posteriore loco sicut breuius ita etiã mitius de illis loqui? COR. In illo posteriore loco licet nõ itidem fidei mentio fiat, haud minus tamen infamare eos videtur. PHI. Verùm ad illud non respõdisti quod ex te sciscitabar, quorsum tam multa de amatorio déque muliebri periurio: præsertim quũ illud quidem nó minus Romani seu Latini, quàm Græci, venia dignum censuerint:

de hoc autem suis prouerbialibus verbis ita loquuti sint, vt potius id traducere quàm ei ignoscere voluisse videatur. Cor. Nimiũ sanè de illis multa. nam ita se res habet vt dicis. Atque, vt verũ fatear, illud præcipuè dictũ Lysandri de fallẽdis viris quidẽ iureiurãdo, pueris autẽ talis, & siquod aliud huiusmodi est, infames Græcos reddidisse puto: quòd esse prouerbiũ assensu omniũ receptũ putaretur. Phi. Ciceronẽ & quicunqu alii Græcorũ sunt accusatores, missos faciamus, & Grçcine an Romani magis iurisiurandi religionẽ fidémq; coluerint, disquiramus. Cor. Haud longa disquisitione opus mihi fuerit, si respõdere libeat. Libebit autẽ si promiseris fore vt sentẽtiæ meæ rationẽ in præsenti nõ exigas, sed alteri συζητήσει nostræ (sicut & alia infinita quæ de Græcis dicenda restant) reseruari à me patiaris. Vides enim me denuo accersiri. Ph. Et video, & illa omnia promitto. Co. Magis cultores eius fuisse Romanos arbitror. Phi. Putas me aliquã interrogationẽ velle addere, (quasi iã promissorũ immemorẽ) quũ tãtùm de valedicẽdo cogitẽ. Co. Ego verò nulla esse opus cogitatione arbitror ad remunerandum tuum Vale meo.

FINIS.